ROST

Revistă de cultură creştină şi politică

George Popescu Glogoveanu
bucuria generozității

Cine se teme de cetățenia europeană pentru basarabeni?
de Dan Dungaciu

Dreapta cu filtru
de Mircea Platon

Jurnalul unei călătorii în Cuba
de Marcel Răduț Selişte

Conservatorismul american. O dezbatere
de Alexandru Racu

an VII ● nr. 75 - 76 ● 4 lei

www.rostonline.org

Coperta I: George Popescu Glogoveanu

sumar

numărul 75 - 76 • mai - iunie 2009

EDITORIAL
Solitudinea binelui şi solidaritatea răului
de Claudiu Târziu.....3

MARTORI AI VEACULUI
Fapte, vorbe, gînduri.....5

Împotriva propagandei homosexualităţii.....17

Mărturii luminoase într-un veac al întunericului
de Ioan Bucur.....20

S-a stins Andrei Vartic
de Flori Bălănescu.....22

CHIPUL COMUNISMULUI
Revoluţia fără eroi
de Ierom. Savatie Baştovoi.....24

Marx nu poate salva Germania
de Oana Cristina Patrichi.....26

Jurnalul unei călătorii în Cuba
de Marcel Răduţ Selişte.....30

Rătăcind prin „Arhipelagul Gulag“
de Paul S. Grigoriu.....35

ÎN DEZBATERE
Cine se teme de cetăţenia europeană pentru basarabeni?
de Dan Dungaciu.....40

Întîi români, apoi europeni
de Mihail Albişteanu.....42

REPERE
Bucuria generozităţii
de Constantin Mihai.....45

George Popescu Glogoveanu – Schiţă de portret
de Viorica Călinescu.....48

Trăirea întru Adevăr
de Cornelia Buleteanu.....49

George Popescu Glogoveanu – Repere bio-bibliografice.....51

POLITICA, LA DESCUSUT
NATO şi România – cinci ani de avantaje şi dezavantaje
de Paul Nistor.....53

DIRECŢII
Conservatorismul American
de Alexandru Racu.....61

FULL CONTACT
Tăierea aripilor
de Raluca Ierina.....67

INTERVIU
Pr. Andrew Philips: „Alegeţi drumul învierii, nu Europa!“
interviu de Mihail Băcăuanu.....70

DECANTĂRI
Între fiinţa filosofiei şi Dumnezeul creştin
de Paul-Gabriel Sandu.....77

Dezumanizarea sub comunism
de Dragoş Moldoveanu.....79

Dragoste şi erotism – o reconstrucţie
de Paul-Gabriel Sandu.....81

Izgoniea demonului mut
de Paul Curcă.....83

Noblețea feminină în spațiul recluzionar
de Constantin Mihai.....87

Eminescu şi repetarea istoriei
de Prof. dr. Const. Miu.....89

MEMORIA
Avocat Gheorghe Vrânceanu – destin legionar
de Daniel Focşa.....91

CENTENAR NOICA
Miza neîntreruptelor căutări
de Paul-Gabriel Sandu.....95

LA ROST
Din nou despre sfinţii închisorilor
de Emilia Corbu.....96

Dreapta cu filtru
de Mircea Platon.....100

Eminescu n-a murit
de Răzvan Codrescu.....105

OFERTĂ

Revista ROST caută distribuitori în toată ţara: biserici de mir, mănăstiri, firme locale de difuzare a presei, librării şi persoane particulare. Oferim comision atractiv. Pentru detalii, luaţi legătura cu directorul publicaţiei, Claudiu Târziu, la telefon 0740.103.621 ori pe e-mail revistarost@gmail.com.

ROST
Revistă de cultură creştină şi politică

Fondată 2002

Revistă naţională editată de Asociaţia ROST

DIRECTOR
Claudiu TÂRZIU
tel.: 0740.103.621
revistarost@gmail.com

REDACŢIA
Mihail ALBIŞTEANU
Antonio ARONEASA
Constantin MIHAI
Marcel RĂDUŢ SELIŞTE

COLABORATORI PERMANENŢI
Corina BISTRICEANU
Răzvan CODRESCU
Emilia CORBU
Gheorghe FEDOROVICI
Pr. Arhim. Chesarie GHEORGHESCU
Stelian GOMBOŞ
Cristi PANTELIMON
Viorel PATRICHI
George POPESCU GLOGOVEANU
Paul Gabriel SANDU
Constantin N. STRĂCHINARU

CORECTURĂ
Nicu BUTNARU

EDIŢIE INTERNET
Dragoş DORAN

CORESPONDENŢĂ
OP 23, CP 27 – Bucureşti

TIPAR
Docuprint SRL
tel.: 0234/588.930

DIFUZARE
Supergraph SRL

ABONAMENTE
OP 23, CP 27
Bucureşti

ISSN
1583-6312

www.rostonline.org

Reproducerea unor articole apărute în revista ROST este permisă numai cu acordul scris al redacţiei.
ROST este difuzată în ţară şi în comunităţile româneşti din Europa, SUA şi Canada.

Solitudinea binelui şi solidaritatea răului

Claudiu Târziu

La noi, românii, binele e îndeobşte solitar. Puțini sînt cei care au o profesiune de credință din a face bine. Iar la făcut bine, românii nu sînt solidari decît în mod excepțional. Din orgoliu: dacă tot fac un bine, să se ştie că eu l-am făcut, singur, şi mie mi se cuvin eventualele laude. Din lipsă de spirit de asociere: cei care fac bine sînt, în general, lupi singuratici, n-au încredere în alții, nu ştiu să împartă responsabilitățile, reuşitele şi înfrîngerile. Mai sînt multe alte pricini asupra cărora nu mă mai opresc.

La rău, la fărădelege, funcționează însă sentimentul de gaşcă, frăția mafiotică, acțiunea în grup – care conferă siguranță, protecție, şi, în caz de eşec, consolarea că nu eşti singur.

Solitudinea binelui şi solidaritatea răului sînt întîlnite pretutindeni, de la viața într-un cartier muncitoresc pînă la scena politică. Veți fi văzut şi dumneavoastră atîtea bande de răufăcători prin locurile în care trăiți, cum poate veți fi întîlnit şi cîte un pasionat răzleț care, prin eforturi proprii, îngrijeşte o grădină publică.

De ce ar face excepție viața noastră religioasă?

Ştiu destule cîrdăşii pe bani grei şi solidarități impure în Biserică. Cum ştiu şi că sînt rarisime cazurile de împreună-lucrare întru binele comunitar. De aici, poate, şi percepția generală că răul precumpăneşte asupra binelui inclusiv în Biserică. După mine, e o impresie falsă şi nedreaptă. Vinovați însă de aceasta sîntem cu toții. Este de datoria noastră să o schimbăm, prin fapte.

De pildă, am face un mare bine semenilor noştri şi, în egală măsură, am ameliora părerea despre Biserică prin activități misionare.

Cercetările sociologice arată că mai bine de trei sferturi dintre românii ortodocşi sînt creştini doar cu numele. Vreo 18 la sută merg regulat la biserică. Iar fără a frecventa biserica, nu te poți numi creştin. Acolo iei cuvînt de învățătură, primeşti tainele şi trăieşti în comuniune cu ceilalți creştini. Fără o viață religioasă, nu te poți mîntui.

De ce mergem atît de puțini la biserică? Motivele sînt diverse, de la indiferentism religios pînă la sentimente anticlericale. Toate se nasc însă mai cu seamă din ignoranță. Dacă majoritatea celor botezați ortodox ar avea minime cunoştințe teologice, ar lua drumul bisericii. Hristos nu te poate lăsa indiferent odată ce ai aflat cum lucrează în viața ta.

Deci astăzi, oricît v-a părea de straniu, România trebuie reîncreştinată[1].

Din păcate, sînt minoritari preoții care fac misionarism, religia este predată în şcoli de cele mai multe ori de către oameni fără vocație pedagogică, iar mirenii nu se simt chemați la această formă de mărturisire.

În România se tipăresc, slavă Domnului, sute de titluri de carte religioasă în fiecare an. De asemenea, avem o pleiadă de reviste creştine, de la cele scoase în eparhii, pînă la cele editate de diferite asociații laice. Desigur, nu toate cărțile şi revistele creştine sînt de o calitate ireproşabilă, nici nu sînt toate de folos tuturor. Totuşi, există o cantitate de hrană duhovnicească suficientă pentru toată lumea, care nu este folosită.

Biserica Ortodoxă Română nu are o strategie de misionarism, structurile sale specifice sînt

[1] Un sondaj pe blogul meu (http://c-tarziu.blogspot.com) arată că majoritatea oamenilor responsabili cred că principalul rol al laicatului astăzi trebuie să fie misionarismul prin faptă.

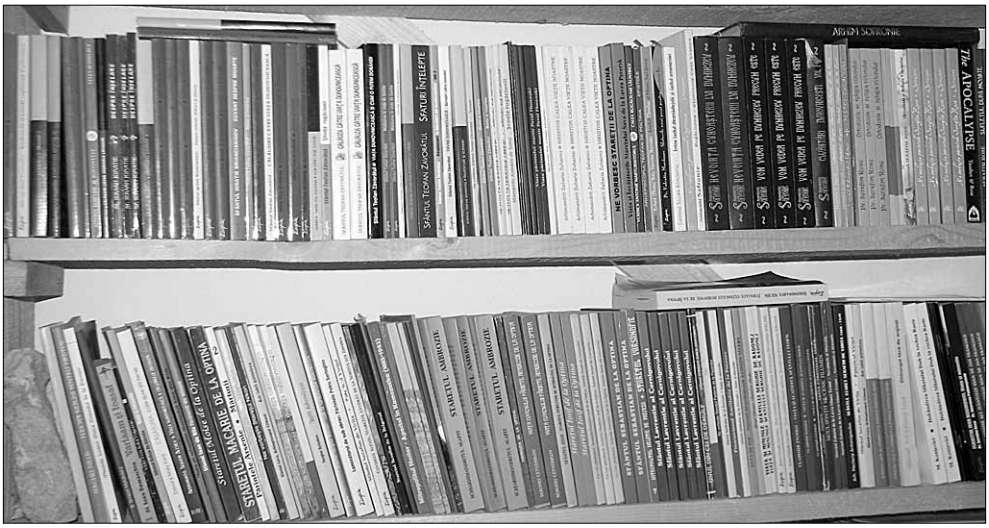

greoaie, de un birocratism descurajator şi în general slujite de persoane lipsite de motivaţie. Aşa se explică de ce găsim foarte multe pangare prost tocmite, pline de sclipici şi kitsch, în care iconiţele cu beculeţe şi cruciuliţele de parbriz cu ciucuri strălucitori nu mai lasă ochiului vreun titlu de carte sau de revistă.

Eventualii doritori de carte nu ajung să vadă decît copertele, de la depărtare, în vitrina pangarului. Nimeni nu le stîrneşte interesul cu o poveste despre o carte, cu recomandarea unui articol de revistă, iar vînzătorii te fac să o iei repede din loc, cu aerul lor de condamnaţi la munca de jos.

În aceste condiţii, mirenii ar trebui să preia iniţiativa. Pînă la organizarea unor adevărate reţele de distribuţie animate de un duh misionar şi nu de unul negustoresc, am putea face gesturi mici, în mod constant.

De exemplu, nu e foarte greu să-ţi convingi un prieten, doi sau zece să-şi cumpere o carte sau o revistă care-i va bucura şi tămădui sufletul. Să-i determinăm să o cumpere, nu să le-o dăruim, pentru că tot ce e gratis e binevenit, dar nu şi preţuit – dacă dai bani pe o carte, sînt mai multe şanse să o şi citeşti. Facem de două ori bine: o dată unui om care vrea să se dumirească şi să se întremeze sufleteşte, şi apoi ajutăm să subziste editurile de carte şi revistă creştină.

Cunosc cîţiva oameni care fac asta, unii de aproape 20 de ani. Eu însumi am (re)descoperit Biserica şi am înţeles adevărata istorie naţională cu ajutorul unor prieteni care mi-au pus în mînă cărţile esenţiale. Ei sînt conştiinţele vii ale Bisericii şi ale neamului, prietenii lui Hristos şi demnii purtători ai numelui de român.

Este vital să crească numărul acestor misionari neştiuţi din toată ţara. Să se creeze o solidaritate în bine. Altminteri, peste încă 20 de ani, vor rămîne goale miile de biserici construite de la căderea lui Ceauşescu încoace. Şi le vom da sectarilor, care cîştigă tot mai mult teren (inclusiv prin distribuirea de carte şi revistă) ori le vom transforma în muzee. Aşa cum se întîmplă în Occident cu bisericile catolice.

De 20 de ani ridicăm ziduri. E timpul să clădim şi suflete.[2]

[2] Cîţi dintre dvs. nu aţi făcut măcar o donaţie pentru construirea unei biserici sau a unei mănăstiri? Dar cîţi aţi îndemnat un cunoscut să-şi ia o carte sau o revistă creştină? O revistă ca ROST, de exemplu, are potenţial de vînzare în România de cel puţin 50.000 de exemplare. Sînt zeci de mii de români care caută informaţiile şi analizele pe care le dăm noi sau care ar avea nevoie de o astfel de publicaţie pentru a renaşte spiritual. Dar nu au aflat încă despre revistă, pentru că nu avem fonduri de promovare şi pentru că nu sînt suficienţi misionari. Sau nu au acces la ea, pentru că am renunţat la marii distribuitori de presă, după ce am fost înşelaţi ani la rînd. Dacă însă fiecare cititor fidel al ROST ar convinge cinci dintre prietenii lui să cumpere revista, aceasta ar ajunge în peste 50.000 de familii, unde mesajul ei ar putea schimba vieţi.

Fapte, vorbe, gînduri

Flash-uri electorale

• Cei care au ținut să voteze – cică din spirit civic sau din alte... frici – au avut de ales într-o foarte „variată“ ofertă: PSD, PD-L, PNL, PRM, PNȚCD şi, hopa, pe asta n-am ştiut-o, Forța Civică (mai bine spuneau şi ei, cinstit: Fantoma Civică, sau Zoro, sau Superman, ceva...). Numele aproape că nu mai contează, pentru că în Parlamentul European fiecare parlamentar votează aşa cum hotărăşte grupul din care face parte. Or, deja am văzut ce hotărăsc grupurile parlamentare europene în privința avorturilor, homosexualității, a simbolurilor religioase în spațiile publice etc., etc.

• A candidat şi a cîştigat, cu ajutorul pe față al PD-L, şi (in)dependenta lu' tata, Elena Băsescu, zisă şi EBA - după plăcuța de înmatriculare de la supermaşina (de 100.000 de euro) pe care şi-a cumpărat-o dintr-un salariu de angajat

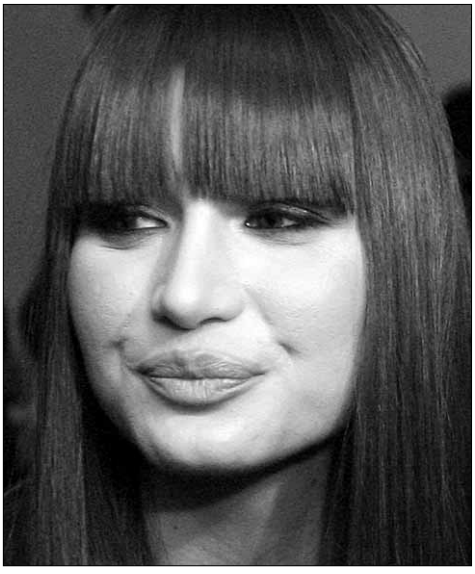

debutant. EBa s-a făcut remarcată în campanie prin trei, patru prostioare. A zis că nu se ruşinează de gaşca ei din Dorobanți şi şi-a tras supranumele „Elena de Dorobanți“.
Pe urmă a afirmat că e de acord cu legalizarea drogurilor uşoare, că e bine să legiferăm „iarba“, că aşa se poartă în țările civilizate şi, zicem noi, oricum nu miroase aşa urît ca aurolacul. Păi e frumos ca atîția băieți şi fetițe de bani gata, cu Porche-ul în bătătură, să tremure de frica gaborilor că trag şi ei o Mary(huana), cînd deja miliția le-a scos semnele de staționare interzisă din fața cafenelelor din Dorobanți? EBa a mai slobozit una tare: ea face politică pentru a ajunge cît mai sus, nu pentru a sluji binele public. Asta, pusă lîngă declarația de la ieşierea de la urne (cum că a votat pentru ea! sic!) ar putea să ne inducă în eroare şi să o suspectăm de onestitate. Credeți-mă, avînd în vedere *background*-ul său, o putem bănui doar de prostie. Iar avînd în vedere descendența, şi de cinism.

• Ne-a amuzat copios campania pe care i-a făcut-o lu' EBa (candidata, nu maşina) un mîzgîlici la ziar – care de-o vreme nu mai e mulțumit cu auto-titulatura de expert pe politică externă (că analizele lui sînt modeste spre proaste, e altă discuție), ci se vrea musai jurnalist de investigații (îşi închipuie, sărmanul, că e suficient să fii slugă la un turnător la Secu pentru a deprinde meseria de jurnalist de investigații). Dacă te uiți în gura lui, o pui pe EBa la icoană.

• Acelaşi diversionist/inversionist de presă de mic litraj, care este asmuțit de stăpînii săi cu epoleți asupra unor personalități publice, a sărit ca proasta din baie: „Români, treceți Prutul! Aaaa, pardon, asta era din alt film. Români, votați ca să nu ne ia ungurii țărişoara!“. Evident că evocarea unei operațiuni de aritmetică pe post de demonstrație irefutabilă a nenonorocirii care ne paşte dacă nu mergem la vot a fost doar o subțire diversiune. S-a şi văzut că nici ungurii nu mai merg în bloc la vot. Şi-apoi, în Parlamentul European, nici maghiarii, nici românii nu fac ce vor, ci ce

li se spune de la grupul din care fac parte. Aşa că fiţi pe pace, Transilvania rămâne a noastră, dacă asta mai contează în condiţiile în care viaţa ne este dictată şi monitorizată tot mai mult de la Bruxelles. Stat naţional? Independenţă? Să fim serioşi.

• PSD şi PD-L au terminat umăr la umăr cursa euroalegerilor, avînd fiecare în jurul a 30 de procente. La o prezenţă la vot de 27%! Legitimitate, nu glumă. Şi aştia ne conduc pe noi, fraţilor! Absenteismul masiv e însă semn bun. Românii dau de veste că s-au săturat de mizerabila noastră clasă politică, de oferta ei de doi bani şi de ipocrizia şi ticăloşia de la Bruxelles. Una peste alta, tot mai mulţi români refuză să aleagă iluzoriul rău mai mic (cum arată şi sondajul de pe blogul http://c-tarziu.blogspot. com – care astfel se dovedeşte reprezentativ). Vor altceva. Pricepeţi, domnilor politicieni? Credem că nu. Şi nu vi se va întîmpla vreo strălucire de luciditate decît prea tîrziu, după ce veţi fi măturaţi de pe scena publică. Vă asigurăm, acest vot anunţă o revoluţie.

• În duminica de Rusalii (şi de alegeri), cel mai tînăr dintre preoţii bisericii unde mergem a ţinut o predică de zile mari. Pe scurt, sfinţia sa a amintit episodul oraşului Babel din Scriptură şi a avertizat că orice construcţie omenească fără Dumnezeu va împărtăşi soarta Babilonului. Aluzia la UE este străvezie. Mîndria nu rămîne nepedepsită, ca şi lipsa de credinţă. Zidarii de tot soiul uită sau nu cred în aceasta. Ca şi cei vechi...

Politicienii vor vot obligatoriu

Fosta consilieră a lui Traian Băsescu, astăzi aflată în staff-ul PNL, Adriana Saftoiu a venit cu ideea de a se introduce votul obligatoriu în România, avînd în vedere absenteismul de la ultimele alegeri. Idee repede îmbrăţişată şi de alţii. Argumente raţionale nu există pentru aşa ceva. În primul rînd pentru că electoratul nu va fi deloc mai informat şi mai responsabil dacă statul aplică pedepse celor care nu

votează. Apoi, ce libertate mai e acolo unde statul te obligă să şi votezi? Numai în comunism am mai trăit asta. Absenteismul este un fel de a protesta faţă de clasa politică foarte slabă şi de oferta acesteia pe măsură.

Cu nonşalanţă, despre un viitor genocid

Conform *London Times*, citat de reţeaua *LifeSiteNews.com*, Jonathon Porritt, unul din cei mai influenţi consilieri pe probleme de mediu ai guvernului britanic, a declarat, la conferinţa anuală a Optimum Population Trust (OPT), ţinută sub egida Societăţii Regale de Statistică, că populaţia ţării trebuie redusă la jumătate, pentru a scădea „presiunea asupra ecosistemului". În Marea Britanie trăiesc 60 de milioane de persoane. Fruntaş la Partidului Verzilor şi preşedinte al Optimum Population Trust, Porritt este una din vocile cele mai radicale din mişcarea ecologistă britanică. Conferinţa OPT s-a încheiat cu o rezoluţie care solicită autorităţilor britanice să impună o „politică privind populaţia". Cu un an înainte, OPT a afirmat că guvernul ar trebui să impună un număr de maximum doi copii de familie, similar cu politica din China.
Sugestiile lui Porritt privind reducerea populaţiei au fost salutate de profesorul Chris Rapley, directorul Muzeului Ştiinţei din Londra, care a susţinut că o creştere a populaţiei ar putea submina eforturile de reducere a emisiilor de gaz de seră.

„Mişcarea ecologistă“ din care face parte şi Porritt este o mişcare stînga radicală, susţinută financiar de cei care au interesul agitării marotei „încălzirii globale provocate de om“, ale cărei „consecinţe catastrofale“ pot fi reduse, desigur, doar... scăzînd populaţia planetei.
Cum se poate asta? Prin încurajarea avorturilor, prin „planificare familială“, printr-o alimentaţie dăunătoare, care provoacă boli devastatoare, prin războaie.
Din păcate, ecologismul atrage în special tineri idealişti şi preocupaţi sincer de problematica mediului, care sînt manipulaţi fără scrupule şi cărora li se inoculează ideile malthusianiste. [Teorie elaborată de Thomas Robert Malthus (1766-1834), preot anglican şi profesor de economie, care susţine că populaţia creşte în proporţie geometrică, iar resursele de întreţinere în proporţie aritmetică. Avînd în vedere că în viitor nu se va mai putea asigura hrana necesară populaţiei globului, el preconiza abţinerea de la căsătorie şi limitarea conştientă a naşterilor. Teoria sa a fost condamnată de Biserică]. Evident ca ei nu ajung niciodată să cunoască adevărul, rezervat doar „celor aleşi“.

Dan Puric se retrage din proiectul de la Aiud

Dan Puric este decis să se retragă din proiectul construirii Memorialului Aiud (mănăstire şi centru de cercetare martirologică). Nu-l împinge la asta scîrba de atacurile imunde la care a fost supus ca un rău-făcător de către oameni „din Biserică“, în ultimele luni (în special de către ziaristul Victor Roncea şi de către un anonim care administrează site-ul Apologeticum, pe numele său Gabriel Cioacăş – un tînăr despre care am înţeles că s-a retras la mănăstirea Petru Vodă). Este însă dezămăgit de suspiciunea pe care au început s-o nutrească asupra sa (ca urmare a acestor atacuri) persoane care cunosc foarte bine ce a făcut el pînă azi pentru Biserică şi pentru memoria neamului. Şi e mîhnit de lipsa de reacţie a părintelui Iustin Pârvu de la mănăstirea Petru Vodă (căruia i-a fost ucenic, faţă de care are mare evlavie şi căruia i-a dedicat cartea *Despre omul frumos*) faţă de minciunile vehiculate pe seama sa de către unii care se pretind ucenici ai avvei din Munţii Neamţului. Deşi n-am crezut că se va întîmpla aşa, iată că duşmanii ortodoxiei au reuşit să-i îndepărteze unul de altul pe părintele Iustin şi prietenul Dan Puric.
„Eu n-am avut niciodată drept de decizie în acest proiect. Doar am încercat să ajut. Am strîns nişte bani şi am mijlocit rezolvarea unor probleme. Dar hotărîrile acolo le ia, aşa cum e normal, Înaltul Andrei, episcopul locului. Nu înţeleg să fiu murdărit cu tot felul de acuzaţii pentru că vreau să fac un bine. Aşa că nu mă mai amestec deloc în acest proiect.
În altă ordine de idei, arhitecţii sînt aproape gata cu noi variante de proiect, pentru a spulbera orice îndoială că la Aiud se va face o lucrare ortodoxă“ – ne-a spus Dan Puric.

Avem convingerea însă că adversarii proiectului vor găsi alte motive şi vor ţese alte intrigi pentru a opri, sau măcar pentru a întârzia clădirea acestui Memorial. Mai mult decît mănăstirea, îi deranjează viitorul centru de martirologie. Deja acolo este un schit, se slujeşte în biserica din interiorul monumentului, iar sfinţii fac minuni. Deci, faptul că se va ridica o mănăstire mai mare nu surprinde şi se înscrie în evoluţia firească a lucrurilor. Însă, noi nu avem pînă azi nici un muzeu al holocaustului comunist (la Sighet este ceva, dar prea marcat confesional şi partinic). Asta îi arde pe antihrişti şi anti-români, că la Aiud va fi memoria vie, că acolo vor putea afla generaţiile noi despre grozăviile comuniste, despre jertfa imensă a poporului român şi despre cum a lucrat Dumnezeu în oameni. Iar istoria va căpăta credibilitate în vecinătatea moaştelor de sfinţi care fac minuni.
Pentru ca lucrarea să fie dusă la bun sfîrşit, nădăjduim în intervenţia dreaptă şi hotărîtă a bunului părinte Iustin Pârvu, pentru care cu toţii avem un deosebit respect şi o mare dragoste.

Maneliştii ortodoxiei „au public“

Comentînd pe blogul său (http://razvan-codrescu.blogspot.com/) retragerea lui Dan Puric, dl. Răzvan Codrescu atrage atenţia asupra faptului că atacatorii artistului nu au neapărat o problemă cu el, ci cu un anumit tip de atitudine creştină şi românească.
„Din păcate, aceşti oameni par predestinaţi să compromită toate cauzele pe care pretind a le sluji (a Ortodoxiei, a neamului, a dreptei creştine, a culturii tradiţionale, a «tinerei generaţii»), prestaţia lor reducîndu-se la un soi de aventurism ieftin şi zgomotos (în fel de fel de cîrdăşii naţional-securiste, parţial moştenite tot pe filiera Mişcării pentru România – a lui Marian Munteanu).
Pînă la urmă e un joc iresponsabil, pe fondul unui prezent confuz, atît cu trecutul cît şi cu viitorul acestei ţări. De aceea, tot ce au întreprins de-a lungul vremii n-a avut nici consistenţă, nici durată, aducînd numai vrajbă şi suspiciune, ba smintind şi o seamă de (mai) tineri inimoşi, dar lipsiţi de experienţă şi de buna digestie a reperelor (care nu există doar pentru a fi invocate retoric, ci pentru a fi asimilate şi valorificate creator, în esenţa lor lucrătoare).
Faţă de detractorii săi, un Dan Puric se face vinovat (ca şi alţi cîţiva) că nu împărtăşeşte radicalismul diversionist al găştii, că e prea «cultural», că e cineva în loc să fie un nimeni, că vrea să se ridice de la vorbă la faptă şi de la «ideea fixă» (marele lor idol tutelar) la «viul vieţii» (pe care ei nu reuşesc decît să-l maculeze).
Din nefericire, contextul românesc actual răspunde într-o măsură îngrijorător de mare acestui diversionism dizolvant, iar adevărata noastră problemă nu este existenţa acestor ipochimeni, ci faptul că încă se mai găseşte cine să le dea credit sau măcar să-şi aplece impur urechea spre bălăcărelile lor decerebrate. Ca şi manelele, ei «au public»: aici e nodul trebii. Iar dacă acest nod nu vom reuşi să-l desfacem (sau pur şi simplu să-l tăiem, la modul gordian), atunci vom fi la fel de vinovaţi ca şi ei de fundăturile vieţii noastre naţionale (şi chiar de pervertirea idealului ortodox).“

Dreapta olandeză cere excluderea României din UE

Partidul pentru Libertate, de dreapta, al lui Geert Wilders doreşte excluderea României şi Bulgariei din UE şi denunţă islamizarea Europei.
În recentele alegeri europene, formaţiunea a obţinut 15,3% din voturi, clasîndu-se locul al doilea, după Partidul Creştin-Democrat (19,6%), de guvernămînt. „România şi Bulgaria afară din spaţiul comunitar“ şi „Stop extinderii UE către Turcia“ au fost sloganurile favorite ale formaţiunii lui Geert Wilders, care a participat pentru prima oară la alegerile pentru Parlamentul European, scrie „Der Spiegel“. Wilders a denunţat o „islamizare catastrofală“ a Europei şi nu a ascuns că îşi propune să „doboare din

interior“ Parlamentul de la Strasbourg. Wilders este autorul unui film de 17 minute, „Fitna“, prin care a dorit să demonstreze caracterul „fascist“ al Coranului, pe care l-a comparat cu „Mein Kampf“ a lui Hitler.

Lecția unității, la Chișinău

Poate pentru prima oară în ultimii 20 de ani, opoziția de la Chişinău se dovedeşte puternică. Prin unitate. Şi îi învinge pe comunişti.

Parlamentul Republicii Moldova a eşuat în tentativa de a alege preşedintele statului, pentru că deputații opoziției au boicotat scrutinul. Deşi aveau 60 de voturi şi le trebuia 61 pentru a desemna preşedintele, comuniştii n-au reuşit să găsească nici un trădător în opoziție. Desigur, din opoziția parlamentară nu mai face parte astăzi Iurie Roşca, altfel era rezolvat cazul.

Pentru că nu a putut să aleagă preşedintele, Parlamentul va fi dizolvat şi vor avea loc alegeri anticipate. Vladimir Voronin a recunoscut această primă înfrîngere după opt ani de domnie.

Comuniştii probabil că vor fura la fel de mult la vot, iar observatorii străini vor fi iarăşi orbi. Cu toate acestea, sperăm într-o deşteptare a electoratului şi într-o schimbare de regim. Sperăm că, treziți de represiunea sîngeroasă a opoziției, la care s-a pretat regimul Voronin, şi de izolarea statului articifial de peste Prut de Europa, basarabenii vor vota masiv împotriva comuniştilor. Sperăm că diplomația românească va acționa resorturi specifice pentru ca, de această dată, alegerile să fie mai atent monitorizate de SUA şi UE. Sperăm că politicienii din opoziție vor reuşi să facă front comun şi să obțină şi sprijinul intelectualilor, pentru a convinge electoratul. Sperăm într-o revoluție de catifea, care să trimită definitiv comunismul din Basarabia în manualele de istorie. Doamne-ajută!

Moartea unui lider al mișcării naționale

Prietenul Andrei Vartic (21.10.1948 - 2.06.2009) de la Chişinău nu mai este printre noi. După mai multe luni de cruntă suferință, a trecut la cele veşnice. Este a doua mare pierdere pe care o suportă mişcarea unionistă din Basarabia, după moartea fulgerătoare a poetului Grigore Vieru.

L-am cunoscut bine pe Andrei Vartic, a fost colaborator la revista ROST şi am avut cu el o lungă corespondență (începînd din 1997). Făcea parte din nobila stirpe a haiducilor lui Dumnezeu. Un patriot înflăcărat, un om de cultură subtil şi un creştin autentic.

Ultima oară ne-am văzut astă vară, cînd am stat ceasuri în şir de vorbă şi ne-am plimbat prin Chişinău. Ne-a condus atunci la cei cîţiva oameni cu influenţă din capitala R. Moldova care sînt cu adevărat dedicaţi cauzei naţionale. Era optimist şi plin de viaţă. Credea că mişcarea al cărei fruntaş era, alături de academicianul Nicolae Dabija, va reuşi să-i răstoarne pe comunişti de la putere. Ne-am promis să ne revedem anul acesta, dar iată că n-am mai apucat.

Preluăm aici anunţul de pe site-ul Vocea Basarabiei: „Cu adîncă durere în suflet anunţăm că la data de 2 Iunie 2009, orele 22:50, a plecat în lumea celor drepţi Andrei Vartic, ex-deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990), ex-consilier prezidenţial, regizor de teatru, actor, om politic, publicist, scriitor, cercetător ştiinţific, editor, filozof şi promotor al culturii, fruntaş al mişcarii de eliberare naţională din republica Moldova, fondator şi promotor al portalului VoceaBasarabiei.com“.

Dumnezeu să-l odihnească în ceata drepţilor Săi!

B.O.R. Ameninţări interne

În timp ce „societatea civilă“ este nemulţumită că PF Daniel nu a făcut încă schimbările scontate (de imagine, de raportare la celelalte

culte, privitoare la recunoaşterea trecutului colaboraţionist al unor clerici etc), tendinţele deja vizibile în politica Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române (autoritarism, ecumenism, lipsa de conlucrare cu laicatul etc.) şi imobilitatea majorităţii ierarhilor alimentează focarele de răzmeriţă interne.

Două veşti ar trebui să ne dezmeticească pe toţi, deopotrivă cler şi mireni.

Întîi, ideea sindicatului preoţilor a redevenit de actualitate, de această dată fiind susţinută şi de mulţi dintre cei care o combătuseră iniţial (pe temeiuri canonince şi nu numai). Motivele sînt nenumărate: birurile tot mai mari puse pe preoţime, excesele de autoritate din partea ierarhiei, alunecările dogmatice ale celor care ar trebui să vegheze la păstrarea învăţăturii de credinţă, corupţia tot mai accentuată etc.

Am fost informaţi că la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a fost acceptată acţiunea în justiţie a sindicatului preoţilor din Craiova, pe care instanţele româneşti au refuzat să-l înregistreze. Dacă o instanţă a CEDO va constata că în acest caz a fost încălcat dreptul la asociere, sindicatul va trebui înregistrat şi atunci ierarhia bisericească va avea o problemă serioasă. S-ar putea ca Biserica întreagă să sufere de pe urma acestei mişcări.

Doi, în ţară începe a se înfiripa un curent pentru desprinderea unor masse de credincioşi ortodocşi din BOR şi trecerea la stilişti. Propovăduitori ai acestei migraţii sînt unii teologi şi preoţi-călugări, dar şi cîţiva „lideri“ din laicat.

În opinia noastră, o astfel de mişcare constituie o greşeală majoră, indiferent de justificări. Pînă acum, BOR a reuşit să rămînă întreagă, iar cei care ne simţim mădulare vii şi responsabile în ea trebuie să face ce depinde de noi să rămînă unită. Duşmanii ortodoxiei şi deopotrivă ai românilor vor tocmai dezbinarea noastră.

Marşul pentru Familie

Vineri, 22 mai 2009, Forul Ortodox Român, Alianţa Familiilor din România şi Federaţia

Organizațiilor Ortodoxe Pro-Vita din România au organizat în Capitală o manifestație pentru afirmarea şi promovarea valorilor vieții şi familiei.

La marşul şi mitingul desfăşurate între orele 17 – 19 pe traseul Ateneul Român - Calea Victoriei - Piața Națiunile Unite - Dealul Patriarhiei au participat peste 1.000 de persoane din toate categoriile sociale, atît creştini ortodocşi cît şi credincioşi ai cultelor creştine minoritare.

Cele trei structuri civice organizatoare ale „Marşului pentru Familie“ au dorit să tragă un semnal de alarmă asupra unor aspecte îngrijorătoare ale societății româneşti după Revoluția din 1989. Instituții fundamentale ale poporului român, căsătoria şi familia au fost atacate şi trivializate pe multiple căi, cu concursul unor canale mass-media şi cu participarea mai mult sau mai puțin pasivă a politicienilor aflați la conducerea țării. Avorturile, divorțurile, violența în familie, promiscuitatea sexuală şi concubinajul, alături de propaganda homosexualității au slăbit familia, care reprezintă baza oricărei societăți.

Pentru că „Marşul pentru Familie“ a fost organizat în timpul campaniei electorale pentru alegerile unionale din 7 iunie, organizatorii au reamintit politicienilor că au datoria morală să respecte şi să reprezinte valorile celor cărora le cer votul şi cu ajutorul cărora speră să ajungă în Parlamentul național sau în cel unional.

Participanților, dar şi altor cetățeni aflați pe străzile Bucureştiului, li s-au împărțit materiale conținând o analiză a candidaților la alegerile unionale, după criterii de aderență la valorile familiei.

Organizarea acestei manifestări nu a fost lipsită de anumite tensiuni. Într-o noapte, doi dintre organizatori, Claudiu Târziu şi Rafael Udrişte, am primit cîte un mesaj de amenințare cu moartea pe e-mail-uri şi pe telefoanele mobile. Textele sînt identice şi venite de la aceeaşi adresă de e-mail (diabolic_divine@hotmail.co.uk) şi respectiv de pe acelaşi număr de telefon (+44.7818.631.693). Li se cerea să renunțe la Marş sau vor fi omorîți.

În urma unei scurte investigații, s-a dovedit că amenințătorul este un tînăr de 20 de ani, Postolache Răzvan, student roman în Anglia, militant homosexual. Cînd cei amenințați au anunțat că vor face plîngere penală împotriva

lui, Postolache Răzvan a implorat iertare – pe care a şi căpătat-o, şi nu ştim dacă e bine, pentru că omul duce mai departe o campanie agresivă pe internet împotriva creştinilor.
O altă neplăcere a venit din partea Biroului de Presă al Patriarhiei, care a protestat pe lîngă Primăria Capitalei pentru că a permis ca „Marşul pentru Familie“ să se încheie la baza Dealului Mitropoliei. În comunicat se spune că Dealul Mitropoliei este doar pentru rugăciune, reculegere şi pelerinaj. Dar de cînd este interzis creştinilor să vorbească la 100 de metri în faţa Patriarhiei? Nu e firesc ca un marş al creştinilor să se încheie la picioarele Maicii lor, Biserica?
Patriarhia precizează că nu am avut binecuvîntare pentru marş, dar oare nu se cuvenea ca Întîistătorul Bisericii Ortodoxe Române să dea această binecuvîntare şi îmbărbătare manifestanţilor? I-am cerut-o,
dar ni s-a refuzat, printr-un purtător de cuvînt, pe motive birocratice.
Era vorba, totuşi, de o acţiune în interesul creştinilor. Ca să nu mai spunem că trebuia să vină din partea Preafericirii sale iniţiativa acestei mişcări de apărare a valorilor familiei şi de conştientizare a românilor asupra problemelor pe care le are familia în România.
Patriarhia mai susţine că noi urmărim doar să ne facem imagine. Oare asta fac asociaţiile Pro-Vita, care au prevenit zeci de mii de avorturi şi îngrijesc mii de copii? Asta fac asociaţiile ROST, Sfinţii Martiri Brâncoveni şi Christiana (member ale Fortului Ortodox Român), care, de mulţi ani, pun în operă un program de educaţie naţională şi creştină a noilor generaţii? Asta face Alianţa Familiilor din România, care se bate pentru împiedicarea adoptării unor legi anticreştine în ţara noastră? PF Daniel ştie bine că sîntem pe deplin îndreptăţiţi în ce facem şi că vom continua să mărturisim, după puteri, în ciuda tuturor opreliştilor.

Imoralitatea îmbolnăveşte

Cancerul la prostată şi impotenţa, de care suferă tot mai mulţi bărbaţi, ca şi efeminarea noilor generaţii de masculi au o cauză aparent nevinovată: îmbrăcămintea prea sumară a femeilor. Specialiştii ruşi susţin că femeile încearcă să devină mai atrăgătoare îmbrăcîndu-se provocator, adică mai mult dezgolindu-se, dar că al lor comportament are un efect devastator asupra bărbaţilor care le văd. Aceştia devin frustraţi, pentru că le este stimulată dorinţa sexuală, pe care, evindent, nu şi-o pot satisface. De la frustrare la boală e doar un pas.
Unul din trei bărbaţi din America sau Europa, cu vîrste de peste 30 de ani, are probleme cu potenţa şi cu prostata. Diferenţa dintre Vest şi ţările musulmane este izbitoare. În ţările arabe rata îmbolnăvirii de cancer de prostată este mult mai mică. „De la începutul revoluţiei sexuale, femeile lumii dezvoltate au început să poarte haine din ce în ce mai provocatoare, în vreme ce musulmancele au rămas la robele largi şi baticuri“, a explicat Kitaev-Smyk, un cercetător de la Institutul de Cultură Rus al Academiei de Ştiinţă.
Sexologii au creat şi o listă a activităţilor ce duc la impotenţă: vizionarea filmelor sau imaginilor porno pe internet sau la televizor, urmăritul fetelor îmbrăcate cu fuste foarte scurte, rochii decoltate şi bluze transparente, lecturarea revistelor erotice şi vizitele la

cluburile de striptease – titrează „Pravda“. Aşadar, dacă bărbaţii şi femeile au devenit atît de necredincioşi încît nu mai au nici o frînă morală, măcar frica de boală ar trebui să-i oblige la o ţinută şi un comportament decente.

Petiţie împotriva Codex Alimentarius

La adresa de internet http://www.petitieonline .ro/petitie-p61682048.html a fost o postată o petiţie pentru strîngerea de semnături împotriva intrării în vigoare a Codex Alimentarius.O reproducem integral, fiind de importanţă maximă pentru toată lumea.

„În luna decembrie 2009 se intenţionează la nivel mondial implementarea forţată a unei legi abuzive numite Codex Alimentarius, Legea produselor alimentare sau Codul produselor alimentare. Codex Alimentarius intenţionează să pună în afara legii orice metodă alternativă în domeniul sănătăţii, cum ar fi *terapiile naturiste*, folosirea *suplimentelor alimentare* şi a vitaminelor şi tot ceea ce ar putea constitui mai mult sau mai puţin un potenţial concurent pentru industria chimiei farmaceutice. Îmi permit să citez un articol de pe internet: «Starea de spirit care predomină în cazul mondializării chimiei farmaceutice explică în mare parte desfiinţarea sistematică a inovatorilor ştiinţifici independenţi din ultimii 50 de ani. Această industrie foloseşte orice mijloc pentru a-şi păstra locul pe piaţă în ceea ce priveşte tratamentul cancerului, al SIDA, al maladiilor cardiovasculare etc. De zeci de ani este posibilă tratarea şi vindecarea în majoritatea cazurilor a acestor maladii prin terapii naturiste alternative, dar sunt aplicate procedee de dezinformare în forţă pentru a se ascunde publicului aceste adevăruri.

Scoaterea în afara legii a oricărei informaţii referitoare la medicina alternativă va bloca eradicarea anumitor maladii, asigurând astfel profituri şi mai mari acestei industrii mondiale care tratează doar simptomele bolilor, fără a se îngriji de cauze. Doctorul Matthias Rath, un specialist german care duce campanii la nivel mondial pentru folosirea tratamentelor naturiste în cazul multor boli grave, descrie această situaţie astfel: Adevăratul scop al industriei farmaceutice mondiale este de a cîştiga bani

pe seama bolilor cronice, şi nu de a se ocupa de prevenirea sau eradicarea acestor boli... Industria farmaceutică are un interes financiar direct în perpetuarea acestor maladii, pentru a-şi asigura menţinerea şi chiar creşterea pieţei de medicamente. Pentru acest motiv medicamentele sînt făcute pentru a alina simptomele şi nu pentru a trata adevăratele cauze ale bolilor... Trusturile farmaceutice sînt responsabile de un genocid permanent şi răspîndit, ucigînd în acest mod milioane de oameni...»

Informarea medicilor este integral finanţată de către trusturi, care ascund cu grijă un mare număr de efecte secundare periculoase şi chiar mortale ale medicamentelor, negîndu-le public. După ce a stabilit clar originea acestor crime şi a dovedit responsabilitatea industriei farmaceutice în ceea ce priveşte instalarea unei politici mondiale de genocid extins, doctorul Matthias Rath a înmînat, în data de 14

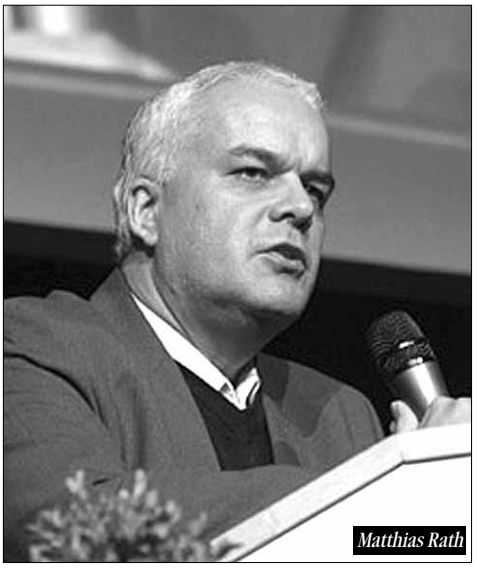
Matthias Rath

iunie 2003, Curţii Internaţionale de Justiţie de la La Haye (Olanda) un act de acuzare pentru crime împotriva umanităţii.

La data de 13 martie 2002 europarlamentarii au adoptat legi în favoarea industriei farmaceutice, fixate prin dispoziţii ale Codex-ului Alimentarius şi care vizau elaborarea unei reglementări constrîngătoare pentru toate terapiile naturiste şi suplimentele alimentare – o manieră indirectă de a desfiinţa concurenţii care ar putea să ocupe un anumit loc pe piaţă, pentru că sănătatea se vinde şi se cumpără. Un val de petiţii din partea populaţiei a inundat mesageria europarlamentarilor, într-o asemenea măsură încît comunicaţiile interne au fost blocate. În ciuda a o jumătate de miliard de petiţii, directivele Codex-ului Alimentar au fost adoptate. Acest vot a fost o veritabilă denigrare a democraţiei, prevestind şi alte viitoarele dificultăţi în respectarea acesteia.

Începînd cu iulie 2005, directivele Codex-ului Alimentarius enunţate de către Directiva Europeană în ceea ce priveşte suplimentele alimentare trebuie aplicate sub ameninţarea sancţiunilor financiare. Iată în ce constau acestea:

1) Este vorba de a elimina orice supliment alimentar natural. Toate aceste suplimente vor fi înlocuite de 28 de produşi de sinteză farmaceutică (aşadar toxici), care vor fi dozaţi şi vor fi disponibili numai în farmacii, pe bază de prescripţie medicală. Clasificate ca toxine, vitaminele, mineralele şi plantele medicinale vor fi pe piaţa numai în doze care NU au impact asupra nimănui. Magazinele noastre de produse naturiste şi suplimente alimentare vor rămîne pe raft numai cu 18 produse, atîtea cîte sunt pe lista Codex-ului. Tot ceea ce NU este pe listă, de exemplu coenzima Q10, glucosamine etc., vor fi ilegale şi asta nu înseamnă ca vor fi numai cu prescripţie, ci vor fi ILEGALE adică „foloseşte-le şi te duci la închisoare“.

2) Medicina naturistă – cum ar fi acupunctura, medicina energetică, ayurvedică, tibetană etc – va fi progresiv interzisă.

3) Agricultura şi alimentaţia animalelor vor fi reglementate conform normelor fixate de trusturile chimiei farmaceutice, interzicînd din principiu aşa numita agricultură bio. Aceasta implică, de exemplu, ca fiecare vacă de lapte de pe planetă să fie tratată cu hormonul de creştere bovin recombinat genetic produs de Monsanto. Mai mult, potrivit Codexului, orice animal de pe planetă folosit în scopuri de

hrană **trebuie** tratat cu antibiotice şi cu hormoni de creştere. Regulile Codexului permit ca produsele ce conţin organisme modificate genetic (OMG) să nu mai fie etichetate corespunzător. Mai mult, în 2001, 12 substanţe chimice despre care se ştie că sînt cauzatoare de cancer, au fost interzise în mod unanim de 176 de ţări, inclusiv de SUA. Ei bine, Codex Alimentarius aduce înapoi 7 dintre aceste substanţe interzise, precum hexachlorobenzene, dieldrin, aldrin etc, care vor putea fi folosite la liber din nou.

4) Alimentaţia umană certificată legal va trebui să fie iradiată cu Cobalt. Sub regulile Codexului, aproape toate alimentele trebuie iradiate. Si nivelurile de radiaţie vor fi mult mai mari decât cele permise anterior.

Codex Alimentarius va controla accesul asupra acizilor aminaţi esenţiali, asupra vitaminelor şi mineralelor. Extinderea controalelor va acţiona progresiv eliminînd orice medicină alternativă naturistă ancestrală.

Este vremea solidarităţii!

NU-ul masiv faţă de Constituţia Europeană înseamnă totodată un NU faţă de Codex Alimentarius, organ de propagandă al industriei chimiei farmaceutice, care vizează obţinerea unui monopol mondial de un despotism nemaiîntîlnit până acum. A nu lua în considerare opinia a sute de milioane de cetăţeni este o gravă lipsă de respect din partea oamenilor politici. Sute de milioane de cetăţeni din întreaga lume nu vor să permită ca medicina naturistă milenară să fie interzisă pentru ca pseudoştiinţa chimiei farmaceutice să îşi păstreze şi să îşi întărească poziţia pe piaţă.

Rezistenţă Internaţională faţă de Codex Alimentarius

- Africa de Sud a afirmat că nu se va conforma directivelor Codex-ului Alimentarius. Ministrul Sănătăţii Manto Tshabalala-Msimang a declarat că ţara sa este în dezacord cu această dihotomie între medicina naturistă şi medicina alopată. Conform concluziilor sale, aceste dispoziţii vizează doar obţinerea banilor de pe urma remediilor brevetate şi de aceea urmăresc să discrediteze folosirea produselor naturiste.
- India nu se va conforma directivelor Codexului Alimentarius pentru că acest Codex a promovat formule ce conţin ingrediente chimice care cauzează inflamaţii extrem de distructive la nivelul creierului copiilor. Delegatul indian însărcinat pentru a pleda împotriva Codex-ului a fost ignorat, iar cînd acesta a insistat pentru o dezbatere, a fost dar afară din cameră.
- Asociaţia medicilor şi chirurgilor americani şi-a exprimat opoziţia faţă de Codex Alimentarius, pentru a putea continua să se folosească de remediile naturiste, alături de cele medicamentoase.
- În Marea Britanie, practicanţii medicinii naturiste, susţinuţi de membrii Camerei Lorzilor, s-au opus ferm politicii pro-Codex a lui Tony Blair. Acesta din urmă a fost taxat pentru ipocrizie, întrucît a afirmat public că familia lui foloseşte remedii naturiste, suplimente alimentare şi produse homeopatice.

Date fiind toate aceste aspecte, domnilor guvernanţi, declaram ca ne opunem cu hotărîre adoptării acestei legi şi vă somăm să refuzaţi adoptarea Codexului în România şi să declaraţi în faţa lumii că România NU se va alinia ţărilor care au acceptat Codexul. NU putem şi NU vom permite să ni se dicteze ce să facem cu viaţa şi cu sănătatea noastră! Fiecare

om are dreptul să aleagă cum să-şi trăiască viaţa!

Catedră despre homosexuali

Universitatea Harvard va înfiinţa o nouă catedră sponsorizată, unde studenţii vor putea să înveţe despre homosexuali, lesbiene şi transexuali.
Prestigioasa universitate americană va deveni astfel şi prima din Statele Unite care are o catedră permanentă dedicată acesuti subiect, potrivit The New York Times.
Catedra a fost numită F.O. Matthiessen, după un cunoscut critic literar american, absolvent al Harvard, considerat „un exemplu de homosexual care şi-a asumat şi recunoscut identitatea sexuală".

Film cu lesbiene pentru copii

Filmul „*My summer of love*", care conţine scene sexuale explicite între lesbiene, a fost prezentat în categoria filmelor din programul educaţional pentru copii şi adolescenţi, la TIFF. Pelicula a fost prezentată la mai multe festivaluri de film în cadrul zilelor filmului gay, iar site-ul românesc www.cinemagia.ro îl marchează „interzis sub 14 ani".
Programul pentru copii şi adolescenţi, care se numeşte „educaţional", a fost girat de Inspectoratul Şcolar Judeţean (IŞJ) Cluj.
„Nu ne-am ferit să alegem o gamă largă de abordări. Trăim în timpuri în care subiectele sînt cît se poate de actuale, nu pot fi considerate ca fiind «tabu». Sîntem convinşi că deja adolescenţii de 14 ani, cărora le este adresat filmul, percep corect astfel de subiecte", a declarat Oana Răsuceanu, purtătorul de cuvînt al festivalului.
„Copiii sunt expuşi la foarte multe scene violente la televizor. Totul este să li se explice înainte", susţine inspectoarea Simona Sălăgean, responsabilă cu programul educaţional din partea IŞJ Cluj.
Pe de altă parte, psihologii cred că astfel de filme pot să-i bulverseze emoţional pe copii şi adolescenţi. „Este important să li se pregătească setul mental de către părinţi sau profesori. În cazul în care scenele sexuale sînt, într-adevăr, explicite, chiar dacă sînt pregătiţi, acestea îi pot bulversa emoţional", a afirmat psihologul Daniel David în ziarul „Adevărul".

Concurs despre viaţa de familie

Fundaţia „Sfinţii Martiri Brâncoveni" – Constanţa, cu binecuvîntarea Î.P.S. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului şi sub îndrumarea Inspectoratului Şcolar Judetean – Constanţa, organizează prima ediţie a concursului „Cu ce preţ". Concursul, deschis elevilor şi studenţilor, urmăreşte responsabilizarea noilor generaţii privind viaţa de familie, cunoaşterea efectelor secundare ale contracepţiei şi între-

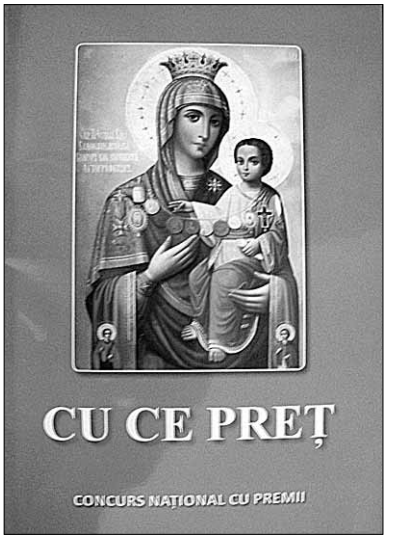

ruperii de sarcină şi transmiterea valorilor morale de la dascăl la elev. Concursul constă în răspunsul la un test aflat într-o broşură specială distribuită de Fundaţia „Sfinţii Martiri Brâncoveni". Se poate răspunde prin poştă sau prin e-mail.
Lucrările sînt primite pînă la 25 iulie 2009, premierea urmînd a fi făcută pe 16 august a.c. Premiile sînt între 100 şi 3000 de lei. Pentru detalii, accesaţi pagina de internet http://www.scoalabrancoveneasca.ro/concurs.htm sau contactaţi-l pe directorul Şcolii Brâncoveneşti din Constanţa, dl prof. Adrian Chiagă (tel. 0726.309.556; e-mail: scoala_brancoveneasca@yahoo.com)

Împotriva propagandei homosexualității

Pe 6 mai a.c., Forul Ortodox Român, Federația Pro-Vita şi Alianța Familiilor din România au depus la Cancelaria Sf. Sinod al BOR apelul de mai jos. Nu am primit răspuns nici pînă azi.

APEL
Către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române
Cu prisositoare bucurie: Hristos a înviat!

„De aceea Dumnezeu i-a dat necurăției, după poftele inimilor lor, ca să-şi pângărească trupurile lor între ei, ca unii care au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună şi s-au închinat şi au slujit făpturii, în locul Făcătorului, Care este binecuvântat în veci, amin! „ (Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel 1, 24-28)

Prea Fericite Părinte Patriarh,
Înalt Prea Sfinții si Prea Sfinții Parinti,

Pe temeiul sfintei şi dumnezeieştii învățături ortodoxe, noi, creştinii ortodocşi români pe care îi păstoriți ca întâistătători ai Bisericii Ortodoxe Române, vă adresăm rugămintea de a veni în apărarea noastră în aceste zile în care sminteala şi urâciunea pustiirii vor tulbura iarăşi sufletele creştinilor şi vor pângări capitala țării noastre prin organizarea, de către comunitatea homosexualilor, a unui aşa-zis „festival al diversității“ sub denumirea de „GayFest 2009“.

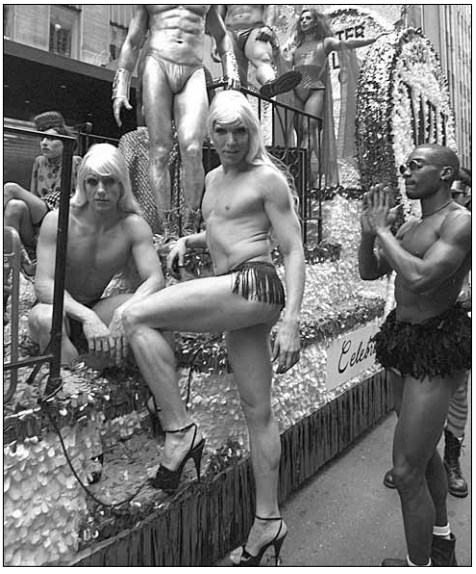

Aceşti nefericiți şi bolnavi semeni ai noştri, atinşi fiind de patima locuitorilor Sodomei şi Gomorei, promovează cu insistență şi agresivitate ideea că libertatea de expresie, de manifestare garantată prin legea oamenilor le oferă cadrul necesar de a organiza în fiecare an un carnaval grotesc al imoralității şi degradării condiției umane. Dobândirea unor drepturi protectoare, prin abrogarea legislației care pedepsea homosexualitatea ca infracțiune, pare a nu fi suficientă pentru homosexualii din România, aceştia lansând o puternică ofensivă pentru a obține dreptul la „căsătoria homosexualilor“ şi, mai ales, dreptul de a înfia copii pentru a-i creşte în mediul imoral al aşaziselor „familii“ homosexuale. Renunțând la lupta împotriva propriilor patimi, homosexualii încearcă să-i determine pe ceilalți membri ai societății să devină părtaşi la patima lor. De aceea, homosexualii caută să ridice păcatul la rang de virtute, să dobândească statutul de normalitate pentru perversiunea în care trăiesc şi astfel să impună societății româneşti asumarea oficială a unor comportamente anticreştine şi deosebit de dăunătoare pentru sănătatea trupească şi sufletească a ființei umane.

Acceptarea oficializării homosexualității ca stare de normalitate nu reprezintă o victorie a libertății umane, ci, dimpotrivă, o viciere a acestei libertăți, o capitulare a poporului atât de la legea naturală, care opreşte pe om de la comportamen-

tele împotriva firii, cât mai ales de la legea lui Dumnezeu care *„făcând pe om după chipul Său, a făcut bărbat şi femeie“* (Facerea 1, 27) şi *„i-a binecuvântat şi le-a poruncit: Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l supuneţi.“* (Facerea 1, 28) Argumentele omeneşti, superficiale şi relative, care fac apel la o libertate pervertită, ce ar pune semnul egalităţii între anormalitatea homosexualităţii şi normalitatea relaţiei dintre un bărbat şi o femeie uniţi în Sfânta Taină a Cununiei, nu pot fi aşezate mai-presus de învăţătura şi poruncile dumnezeieşti descoperite de Însuşi Dumnezeu prin Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie.

Preafericirea Voastră,
Înaltpreasfinţiţi, preasfinţiţi părinţi

Avem încrederea că Sfântul Sinod, în frunte cu Părintele Patriarh al Bisericii noastre dreptmăritoare, are atât puterea, cât şi autoritatea duhovnicească de a interveni pentru oprirea acestor sminteli şi pângăriri pe care homosexualii le comit împotriva milioanelor de creştini români, prin aşa-zisul festival al diversităţii „GayFest 2009“. Există multe mijloace legale şi morale pentru a ridica stavilă împotriva atotpaguboasei propagande a homosexualităţii. Drept pentru care, cu smerită metanie, îndrăznim, ca nişte fii, să vă facem cunoscute aşteptările şi năzuinţele noastre privind măsurile pe care dacă Biserica noastră le-ar adopta s-ar pune o semnificativă piedică acestei propagande a degenerării umane, răspândirii apucăturilor sodomite, desfrânării şi perversiunilor în general, în societatea românească:

- solicitarea Patriarhiei Române adresate Primăriei Capitalei de a nu aproba desfăşurarea paradei homosexualilor în spaţiul public, pe străzile oraşului, datorită faptului că o astfel de paradă lezează grav demnitatea şi jigneşte profund

sentimentele religioase ale comunității creştinilor ortodocşi din Bucureşti şi din țară;

- un protest public al Patriarhiei împotriva desfăşurării „GayFest 2009“, adresat administrației publice locale a Capitalei, Guvernului şi Parlamentului României;

- instituirea unor rugăciuni speciale pentru întoarcerea de la păcat a celor căzuți în patima homosexualității, la slujbele ținute în bisericile Bucureştiului pe tot parcursul „GayFest 2009“;

- acțiuni de catehizare intensă a credincioşilor din parohiile Bisericii Ortodoxe Române în legătură cu păcatul homosexualității, prin predici speciale, organizarea de seminarii, distribuirea de broşuri şi pliante informative, vizionarea de filme documentare, pe tot parcursul „GayFest 2009“;

- organizarea unei procesiuni cu sfinte moaşte în zona Catedralei Patriarhale, ca act de smerită rugăciune către Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu să nu pedepsească pe locuitorii Capitalei țării noastre pentru că au îngăduit o asemenea urâciune precum „GayFest 2009“;

- conceperea şi lansarea oficială, în regim de urgență, de către Patriarhia Română, a unui program național de vindecare şi recuperare a homosexualilor prin activități de natură medicală, asistență psihologică, catehizare şi consiliere duhovnicească.

Asociațiile noastre, credem noi în asentimentul tuturor credincioşilor ortodocşi din România, vă vor fi alături în toate aceste lucrări mărturisitoare. Numai atât rugăm pe Preafericirea Voastră, Părinte Patriarh. ca, împreună cu Înaltpreasfinției Părinți Mitropoliți şi cu Preasfinției Părinți Episcopi, să faceți tot ce vă stă în putință pentru a ne fi îndrumători şi sprijin întru mărturisirea şi plinirea poruncilor Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în aceste zile când credința şi viața creştină sunt atât de greu puse la încercare.

Cu nădejde şi smerită închinăciune,

Forul Ortodox Român
Federația Organizaților Ortodoxe Pro-Vita din România
Alianța Familiilor din România

pentru conformitate,
Claudiu Târziu, preşedinte, Asociația ROST
Bogdan I. Stanciu, preşedinte, Asociația Pro-Vita pentru născuți şi nenăscuți – Filiala Bucureşti
Bogdan Mateciuc, director executiv, Alianța Familiilor din România

Forul Ortodox Român (F.O.R.), structură federativă fără personalitate juridică, a fost fondat la 29 noiembrie 2008, prin consensul reprezentanților a 60 de organizații civice cu caracter cultural şi social, care au participat la Conferința Asociațiilor Laicatului Ortodox Român. F.O.R. este coordonat de liderii organizațiilor: Fundația „Sfinții Martiri Brâncoveni“, Asociația Pro-Vita – Filiala Bucureşti, A.R.T.R.I., Asociația Christiana şi Asociația „ROST“.

Federația Organizaților Ortodoxe Pro-Vita din România cuprinde 16 asociații şi fundații.

Mărturii luminoase într-un veac al întunericului*

După marele scandal pricinuit de câțiva ideologi anti-creştini, ce au reuşit, vremelnic, să oprească expoziția itinerantă „Destine de martiri" dedicată mărturiilor sfinților din închisori, pe 6 aprilie, la Cercul Militar din Bucureşti, s-a reluat această acțiune binevenită de cinstire şi rememorare a pildelor celor trecuți prin prigoana comunistă. Sub un nou titlu, „Pe drumul Învierii", sunt evocați Pr. Arsenie Boca, Pr. Gheorghe Calciu, Pr. Daniil – Sandu Tudor, Pr. Arsenie Papacioc, Ioan Ianolide şi Valeriu Gafencu .[1]

Ioan Bucur

Deschiderea expoziției a fost făcută cu participarea dnei istoric Emilia Corbu, a scriitorului Răzvan Codrescu şi a publicistului Claudiu Târziu, de altfel, organizator, în calitate de preşedinte al ROST, al întregii acțiuni. În luările lor de cuvânt s-au evidențiat unele idei demne de consemnat. Dna Emilia Corbu a subliniat faptul că este foarte necesară valorizarea jertfei noilor martiri, deoarece ele actualizează mucenicia în vremurile în care trăim noi înşine. Caracterul prigoanelor din timpurile noastre, de la revoluția franceză încoace, este dat de faptul că ele sunt rezultatele unor regimuri ideologice. Ideologia modernă, aşadar, a înlocuit păgânitatea antică ce socotea creştinismul ca un pericol public, ce amenința stabilitatea imperiului; de această dată, în modernitate, creştinismul este văzut ca principal obstacol în calea construirii voluntariste şi revoluționare a societății utopice a libertății, egalității şi fraternității (adăugirea noastră).

În cuvântul său, dl Răzvan Codrescu a arătat că, dacă mai existăm ca popor, aceasta se datorează rugăciunilor martirilor din închisori. De asemenea, având în vedere că expoziția se bazează pe multe documente luate din arhiva Securității, mărturia lor este cu atât mai izbitoare, cu cât este o mărturie dată chiar de vrăjmaşii lor (rapoartele informatorilor, ale Securității).

Claudiu Târziu a dat o mărturie mai personală, rememorând figura părintelui Gheorghe Calciu şi impresia profundă pe care i-a lăsat-o întâlnirea cu el. În plus, a evocat episodul din celula din Jilava în care pe atunci studentul în medicină Gheorghe Calciu şi-a tăiat venele încercând să salveze viața lui Constantin Oprişan – episod menit a îndemna la meditație cu privire la sensul jertfei şi, mai ales, la importanța dragostei dintre cei care au suferit împreună.

Însă, cel mai impresionant este contactul direct cu documentele, fotografiile şi extrasele din publicațiile vremii ce sunt expuse la Cercul Militar. Astfel, rămâi marcat de cele câteva editoriale ce se găsesc pe panoul expoziției, scrise de jurnalistul Sandu Tudor (viitorul părinte Daniil de la Rarău), în care el vădea caracterul antihristic al ambelor totalitarisme - de stânga şi de dreapta. De altfel, Sandu Tudor rămâne, prin acest ascuțit discernământ, unul din puținii observatori (pe plan global; la noi în țară îl mai avem pe Mircea Vulcănescu) care au sesizat asemnănarea de familie şi metodă între cele două totalitarisme - comunism şi nazism. În plus, analizele sale aduc

* Articol apărut inițial pe site-ul Presa Ortodoxă şi preluat aici cu acordul autorului, căruia îi mulțumim.

1. Expoziția a fost deschisă la cerul Militar Național din Bu cureşti în perioada 6 - 15 aprilie, iar în lunile care urmează va fi vernisată în alte oraşe din țară.

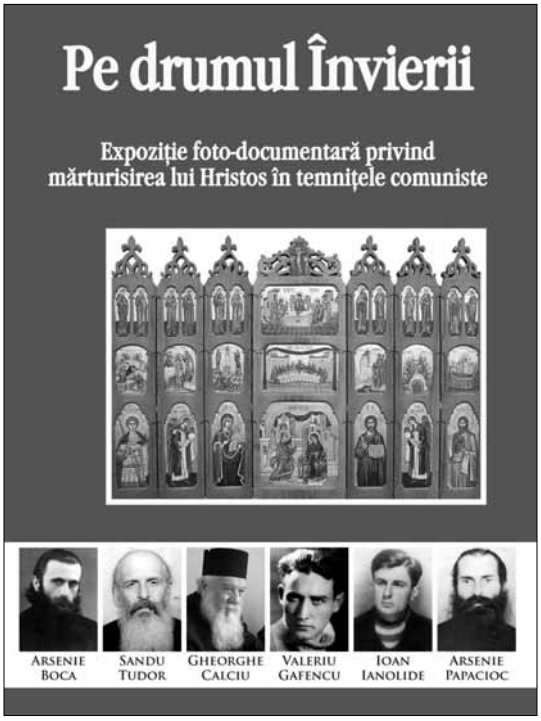

aminte de cele efectuate de Eugene Rose (devenit ulterior părintele Serafim Rose) asupra culturii nihiliste a modernităţii occidentale. Sandu Tudor arată cum rădăcinile totalitarismului comunist sunt... nu numai în Marx, ci şi în ideologia romantică a unui Rousseau, ce a fundamentat ideologia revoluţiei franceze, a creat mitul „bunului sălbatic“ (al omului bun de la natură) şi a organizării contractualiste a societăţii. Tot ce există superior individului – familie, neam, naţiune politică, este un contract social, deci un construct politic. În ceea ce priveşte nazismul, ca şi viitorul părinte Serafim Rose, el arată că în spatele lui se află o cultură a vitalismului precum şi un efect antihristic al ereziei protestante. Foarte mişcătoare sunt şi alte scrieri, unde focul credinţei se simte izbucnind dintr-un preaplin al inimii sale cucerite de Hristos.

În continuare, o altă mărturie inedită este dată de un material scris de elevul de liceu Valeriu Gafencu într-o revistă a şcolii (deci înainte de izbucnirea războiului şi întemniţarea sa). Încă de aici se observă faptul că sfântul închisorilor aborda lucrurile într-un mod moral-etic, deloc politic sau ideologic. Scurtul material este o redare, ca venită din partea unui bătrân al satului, în care se deplângea decăderea morală a ţăranului român, înstrăinarea acestuia de legea părintească, înlocuirea bisericii cu cârciuma, adoptarea de obiceiuri „orăşeneşti“ (machiajul pentru tinerele ţărănci) şi alte astfel de împrumuturi „culturale“ străine.

În panoul dedicat fratelui său de cruce Ioan Ianolide, pe lângă multe mărturii olografe, se află şi multe fotografii... făcute de Securitate. Şi acest lucru e impresionant. Pozele sunt făcute în tot felul de situaţii – vizite la rude, mers pe stradă, poze profil, de departe sau de aproape, de jos, unele, altele de la acelaşi nivel, ceea ce arată că supravegherea se făcea tot timpul şi „fotograful“ era deghizat.

De o deosebită valoare sunt şi mărturiile despre părinţii Arsenie Boca, Arsenie Papacioc şi Gheorghe Calciu. Lăsăm însă pe seama cititorilor descoperirea amănuntelor inedite, cu valoare pilduitoare, pe care le poartă cu ele aceste mărturii.

Fie ca această expoziţie să fie un pas în plus către canonizarea Sfinţilor Închisorilor şi, mai ales, către asumarea lăuntrică a pildei lor de dragoste desăvârşită pentru Hristos.

S-a stins Andrei Vartic

Flori Bălănescu

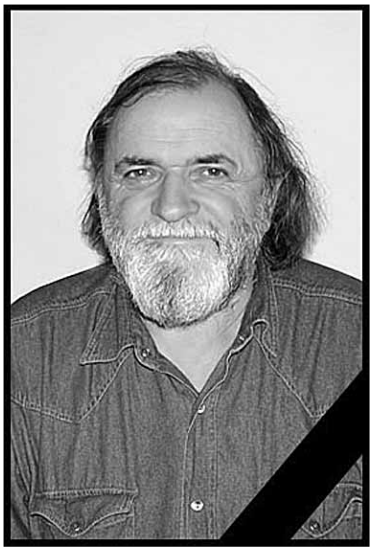

L-am iubit pe „Moş“ Andrei – cum îşi semna epistolele către mine, pe care le scria întotdeauna cu dragoste, chiar şi de avea o supărare. Am sunat în zilele ultimului război civil al lui Voronin, eram îngrijorată pentru ei, pentru familia Vartic. Mi-a răspuns Doamna, „Moş“ Andrei vorbea la mobil, probabil cu fraţii lui de lupte, pe faţă şi pe nevăzute, căci niciodată nu a aşteptat mulţumiri sau cinstire.

Ştia fiecare locşor din România, aşa cum ştia Basarabia pe dinafară.

Sunt atât de şocată, încât nu ştiu ce să spun din tăcerea aceasta. Încerc să adun imaginile mele cu el. Căra mereu de pe un mal pe celălalt al Prutului cărţi. În limba română. Mergea zeci de kilometri pe jos şi nu mânca mai nimic. De câte ori se întorcea în Basarabia stăteam cu inima strânsă. Odată a trebuit să îi fac o hârtie dinspre editură, ca să se justifice faţă de vameşii stăpânirii de la Chişinău. Lucram cu el (ca traducător) la *Dezlegând misterele naşterii şi morţii...* a lui Daisaku Ikeda şi în ziua aceea avea temeri că îi vor face probleme.

S-a stins pe 2 iunie, la 11 fără 10 minute, la vârsta de 60 de ani. Ştiam că el este acolo şi mă simţeam mai în siguranţă. Acum, cine va mai bate Basarabia cu piciorul pentru a salva monumente şi pentru a lansa cărţi în cele mai neaşteptate locuri? Vă imaginaţi că într-un sat din România ar veni localnicii să îi asculte pe insoliţii vorbitori? Lansatorii noştri de cărţi şi idei sunt, în general, apretaţi şi preţioşi la vorbă... Cine îi ia în derâdere pe basarabenii „rusificaţi“, reproşându-le că nu ştiu să vorbească româneşte, nu face un gest cu mult mai puţin criminal decât aceia care i-au dezrădăcinat. E şi vina noastră (conştiinţa istorică ar trebui să ne reamintească asta din când în când). I-am lăsat să fie rupţi de noi şi ei, aceia mai buni dintre ei, se luptă şi azi pentru a se readuna de prin siberii. Aşa cum noi, aici, azi (puţini dintre noi) încercăm să ne recompunem şira spinării de prin gherle...

Când îi „reproşam“ unele opţiuni culturale sau politice ale basarabenilor de vază (scriitori, poeţi, artişti) îmi răspundea că noi, românii de către Vest, nu pricepem mai nimic din teroarea dublă pe care istoria a pus-o pe ei: mereu lăsaţi din mână de ai lor, mereu făcuţi una cu pământul de către imperiul de la răsărit. Când noi, aici, am îndrăznit cu chiu, cu vai să strigăm „Jos comunismul!“, ei, acolo, *muriseră* deja pentru limba română, iar distrugerea fiinţei lor româneşti în Gulag era aproape desăvârşită.

Sigur că avea, are dreptate. Noi, aici, acum, putem simpatiza cu oricine, pentru că ni se pare democratic, putem fi culţi, şcoliţi, eruditi şi consilierii oricui. Nu am priceput niciodată, însă, de unde provine superioritatea noastră (şi cum ar putea fi legitimată) în a-i marginaliza şi considera pe românii basarabeni ca pe unii care s-au rupt de la matcă singuri şi, tot singuri, s-au rusificat. Avem prostul obicei de a le pune altora în cârcă exact ceea ce nu poate pătrunde mintea noastră. Andrei Vartic ştia toate astea. Faţă de noi, era un înger. El ştia să fie fericit, chiar urmărit şi hărţuit de KGB, chiar dormind prin parcuri şi răbdând de foame, internat cu forţa în azile psihiatrice, muncind „ilegal“ în Siberia, construind case pen-

tru alții... ca să-şi poată conserva ființa şi identitatea. După 1990, a înțeles că Podurile de flori sunt nişte iluzii cataleptice, de anesteziat orori mai mari decât puteam accepta noi. Pot fi frumoase, dar iluzii. Înfruntase prea multe şi ştia că rănile nu pot fi închise decât dacă pui mâna să le cureți. A colindat Basarabia (şi România!), a descoperit şi salvat de la distrugere biserici, monumente ale eroilor, a dus cărți româneşti în cătunele în care au supraviețuit limba şi tradițiile româneşti în lunga noapte a bolşevismului (a fost primul editor al lui Paul Goma în Basarabia, cu *Din calidor şi Arta refugii*), a lansat, în mari biblioteci, în licee, la târguri, cărți ale căror titluri unii nu au curaj nici să le rostească.

Nevoit să fie un spirit renascentist („Specialist în fizică şi spectroscopie; regizor de teatru, actor; om politic; publicist, scriitor; cercetător ştiințific, editor, filozof şi promotor al culturii; fruntaş al mişcării de eliberare națională din republica Moldova...“) http://andreivartic.org/andrei-vartic), a vrut renaşterea românității basarabene, a crezut în ea şi a luptat pentru ea.

Moş Andrei, când ne vom revedea, mâinile noastre vor fi la fel de calde, vom sta față în față şi vom discuta despre poezie, flori şi păsări, despre vechile civilizații.

Cât am zăbovit pe aici nu a fost posibil, cu regret mi-o spunea, şi zâmbea în permanență. Avea o serenitate pe care nu ți-o poate oferi decât o mare suferință, înțeleasă şi asumată. Ştiu că citeşte în timp ce scriu şi plâng, simt că zâmbeşte şi mă mângâie cu privirea. *Dincolo*, vor fi dispărut înfruntările, caznele conştiinței, oroarea, siberiile în care i s-au topit rudele, voroninii care au transformat lumea în carnagiu, românile autiste.

Dumnezeu să îi ierte păcatele, pe care orice om le va fi având, şi să îl odihnească!

Revoluția fără eroi

În zilele care au trecut am văzut cît costă o viață de om pentru lumea în care trăim. Pot muri zeci, sute şi alte mii să fie bătuți şi violați de către cei care ar trebui să-i apere, dar oamenii îşi continuă mersul prin viață nestingheriți. Oamenii au devenit nu doar indiferenți, ci şi cruzi.

Ierom. Savatie Baştovoi

Pe foarte puțini îi mai interesează durerea aproapelui. Am fost în Chişinău în ziua cînd televiziunea moldovenească transmitea amenințările preşedintelui că va folosi gloanțe dacă tinerii vor mai ieşi în stradă. Am intrat în acea zi în capitală pe drumul dinspre Tiraspol şi am văzut maşinile de poliție care pîndeau ca nişte tîlhari. Străzile Chişinăului erau pustii şi aerul era îmbîcsit de frică şi cruzime. Între timp sute de oameni erau bătuți în secțiile de poliție din Chişinău şi de aiurea, iar unii dintre ei muriseră deja, fără ca cineva să o ştie...

Ororile petrecute în acest aprilie la Chişinău sînt doar vîrful aisbergului unui sistem întreținut prin tortură şi şantaj.

Ceea ce îi preocupă acum pe gazetari este să demonstreze cît de regizată a fost revoluția de la Chişinău. Unii dintre frații noştri români îşi aduc aminte că au avut colegi de şcoală basarabeni care vorbeau ruseşte. Alții le reproşează că nu s-au unit cu România. Alții, mai ortodocşi, îi acuză pentru că au arborat steagul UE pe Parlament. Şi aşa mai departe. Puțini mai vorbesc de suferința familiilor care şi-au ridicat băieții morți şi de cei circa o mie de băieți şi bărbați cu plămînii dezbătuți şi oasele rupte care zac acum cine ştie pe unde.

Am văzut că trăiesc într-o lume de şacali. În prima zi, în ceasurile următoare incendierii Parlamentului şi Preşedinției, oamenii erau cuprinşi de flăcările libertății şi îi aclamau pe cei care au arătat atîta curaj. Pînă şi presa moscovită vorbea de Revoluție la Chişinău, dînd titluri de genul: „Studenții i-au dat jos pe comunişti". A doua zi entuziasmul a început să scadă printre comentatorii străini care au fost urecheați de oculta internațională pentru că încurajează vulgul la revoltă. Chişinăul însă mai ardea de speranță.

Veți spune că totul a fost regizat. Da. Şi? Morții care mor în aceste scenarii drăceşti nu sînt morți? Eu personal îi admir, deşi îmi dau bine seama că au acționat dintr-o mare şi pură naivitate. Dar ce frumoasă e naivitatea lor pe lîngă laşitatea şi viclenia mai marilor acestei lumi.

Dacă mai marii lumii sînt lupi care au ajuns paznici la stînă, şleahta care vorbeşte acum de „violențe" în rîndurile protestatarilor sînt şacali. Oare nu au aruncat mii de oameni cu pietre, şi multe alte mii îi aclamau? Oare nu se fotografiau şi copiii şi bătrînii în fotoliile parlamentarilor? Oare nu erau toți mînați de eroismul văzut în filmele americane şi în cărțile de istorie? Sigur că aşa a fost,

dar laşii îşi trădează acum fraţii pentru a nu fi acuzaţi ei.

Forurile internaţionale care acuză violenţa tinerilor de la Chişinău ar trebuie mai întîi să interzică propagarea violenţei prin desenele animate şi filmele în care nu trece un minut fără ca ceva să ia foc sau cineva să fie ucis. În majoritatea filmelor eroii pozitivi îi bat pe poliţişti şi nu li se întîmplă nimic, ba chiar sînt declaraţi după aceea salvatori. Iată că moldovenii au luat de bune filmele voastre şi au dat jos zidul de poliţişti pentru a-şi face dreptate aşa cum au văzut în filme. Sînt nebuni, dar i-aţi înnebunit voi!

Acum despre scenarii. A fost, desigur, un scenariu, dar el şi-a depăşit cu mult limitele. Mai întîi, pentru că dacă tinerii aceia ar fi venit pregătiţi de bătaie şi-ar fi acoperit capetele cu ciorapi, aşa cum fac toţi protestatarii violenţi pe care ni-i arată ţările europene. Apoi, ar fi venit înarmaţi cu bețe şi răngi, deoarece orice basarabean care a depăşit vîrsta de 18 ani ştie cum bat trupele speciale de la Chişinău.

Aşadar, am avut protestatari neînarmaţi şi cu feţele descoperite care au sărit pe scutierii ascunşi după coifuri şi înarmaţi cu bastoane.

Provocarea trebuia să se reducă la cîteva pietre aruncate în scuturile poliţiştilor şi la spargerea cîtorva geamuri pentru a învinui opoziţia de vandalism. Nimeni nu s-a aşteptat că vor fi atîtea pietre. Celor care afirmă că „persoanele violente“ au fost identificate, le spunem doar că există fotografii care surprind mii de pietre în aer. Adică o mie de persoane aruncînd pietre în acelaşi moment. Fiecare piatră cîntărea între unul şi trei kg (erau bucăţi din plăcile de granit şi caldarîmul cu care era pavată piaţa şi treptele clădirilor).

Lupta cu pietre a durat cîteva ore. Aruncătorii oboseau şi se schimbau cu rîndul prin rotaţie. Poliţia nu a fost pregătită pentru un astfel de atac, pentru că nicăieri nu aţi mai văzut ciocniri de stradă cu mii de pietre mai grele de un kg. Era normal ca poliţia să cedeze, de vreme ce nu au folosit focul de armă. Ca să nu mai spunem că comandantul detaşamentului Scut a declarat zilele trecute că mulţi dintre poliţişti au refuzat să bată deoarece şi-au recunoscut în mulţime fraţii şi rudele.

Că Vladimir Voronin şi consilierii săi nu se aşteptau la o astfel de turnură, o arată faptul că preşedeintele se afla în acele momente în cabinetul său. Nu, el nu a venit la serviciu în acea zi pentru a vorbi mulţimii, ci pentru a da interviu după ce se spărgeau cîteva geamuri. Frica însă l-a cuprins pe tiranul comunist, ştiut fiind că toţi tiranii sînt nişte laşi, şi cel care a stat opt ani în fruntea ţării a fugit scos prin spate de securitate în loc să iasă pe trepte şi să vorbească poporului.

Voronin a fost primul care a declarat în aceeaşi seară că actele de vandalism au fost săvîrşite de recidivişti şi tineri „drogaţi“ şi beţi. Să ne mai mirăm acum că opoziţia a preluat acelaşi refren, după ce i-a făcut lui Voronin hatîrul de a cere renumărarea voturilor în loc să ceară judecarea sistemului criminal comunist?

Miile care au aruncat cu pietre erau identificaţi de poliţie după rănile de pe mîini. Granitul aspru şi colţuros le-a jupuit pielea de pe palme. Aşa se explică de ce persoanele maltratate aveau palmele strivite de bocanci. Poliţiştii îi loveau cu bastonul şi le săreau cu bocancii pe mîinile care au îndrăznit să arunce pietre în sfînta preşedenţie comunistă.

Cei care susţin ipoteza voroniană a provocatorilor din rîndurile recidiviştilor îşi trădează poporul. După ce opinia publică va fi convinsă de acest fapt, nimeni nu va mai ieşi să-i apere pe cei arestaţi. Iar ei vor fi mii. Veţi spune că penitenciarele din Moldova sînt şi aşa arhipline. Dar cine a zis că toţi aceşti oameni vor fi arestaţi pentru a fi ţinuţi în închisori? Ei vor fi un bun venit pentru mafia comunistă, deoarece li se vor cere sume mari de bani în schimbul eliberării, aşa cum se face în Moldova noastră de după ‘90. În ce priveşte amnistiaţii preşedintelui, în curînd se va afla cine a fost eliberat din puşcării şi pentru cîţi bani, pentru că dintre victimele represaliilor din aprilie 2009 nu a fost eliberat mai nimeni.

Aşadar, cei care în manualele de istorie şi în filme sînt declaraţi eroi, la Chişinău au ajuns să fie numiţi bandiţi. Vi se pare că ceea ce s-a întîmplat nu a fost o revoluţie? Iar eu zic că a fost. O revoluţie care poate nu a schimbat lumea, dar care a dezgolit-o şi a arătat-o aşa cum este. Revoluţia s-a făcut înăuntrul nostru. O revoluţie fără eroi, dar cu atît mai vrednică şi mai curată.

Oare nu aţi înţeles încă? Lumea nu mai are nevoie de eroi pentru că are nevoie de sclavi...

Marx nu poate salva Germania

Oana Cristina Patrichi

La 40 de kilometri nord-est de Luxemburg, într-o îmbrățișare largă a Mosellei, răsare o străveche bijuterie a Germaniei: Trier. La 80 de kilometri sud-est se află Saarbrucken, iar Koblenz este la 100 de kilometri nord-est. Augusta Treverorum, cum îi spuneau romanii, este cel mai vechi oraş atestat documentar din Germania: 16 î.H. Cetatea dintre dealurile cu vii a fost şi capitală a Imperiului Roman. Mărturie a timpului glorios a rămas Porta Nigra. Conform Gesta Treverorum, cetatea a fost fondată de Trebeta, un prinț asirian, cu o sută de ani înainte de Hristos. Bazilica Romană, de pe vremea împăratului Constantin cel Mare, este astăzi biserică protestantă. Imensa catedrală gotică (Domul) a fost ridicată în veacul al XVII-lea.

„Avea o barbă stupidă!“

Trier este oraşul lui Karl Marx, aşa cum îi mai spun unii astăzi, fiindcă aici s-a născut în 1818 şi a trăit gânditorul ale cărui idei au întors lumea pe dos timp de peste un veac. Studenții de la Universitatea din Trier ştiu unde s-a născut autorul *Capitalului*, dar mare lucru nu cunosc despre compatriotul lor. „A fost fondatorul marxismului“, mă asigură Ulrike Bernstein. „Avea o barbă stupidă“, vrea Peter Johannes să pară mai direct. „Îmi plac ideile lui, dar nu sunt realiste, nu sunt pentru lumea noastră“, crede Hans Georg. Sub 20% din studenții pe care i-am întrebat ştiau câteva idei marxiste. Majoritatea nu cred că sistemul conceput de Marx ar avea efect asupra lor. Franz Bernd se îndoieşte şi răspunde tot printr-o întrebare: „Nu ştiu, oare are?“. Fritz Muller e convins că ideile lui Marx au influență asupra Chinei, Rusiei, Coreei etc. Studenții, fiind întreținuți de părinți, nu percep criza, iar când aud de Marx, izbucnesc în râs. Majoritatea nu au vizitat muzeul şi nici nu-i interesează ce-i acolo. S-a dus vremea lui Marx. Acum e timpul lor. Interiorul este simplu, cu multe fotografii şi documente. Se poate vedea un bust al lui Marx, cu care chinezii fac poze de zor. Nu au timp să vadă muzeul, dar fac poze cu Marx. Muşcatele din ferestre dau viață muzeului. În rest, interiorul e mort. Timpul s-a oprit în loc pentru Marx. Nu mai este în pas cu moda, dar chiar şi el ar fi acceptat că şi vremea lui trebuia să treacă. Chiar dacă efectele se simt mai mult la nivel politic, criza mondială nu se insinuează în oraşul lui Marx. „Deocamdată nu se simte prea mult, dar lucrurile sunt numai la început“, încearcă un frison Elena Reiner. „Nu este o criză pentru că guvernul face treabă bună“, este de părere şi Matthias Brachman. În schimb, „părinții sunt îngrijorați. Ei spun că totul a început din cauza lăcomiei bancherilor“, dă din casă Armin Bocis. „Credeți că Marx a avut dreptate când a prevăzut prăbuşirea capitalismului?“, mai încerc o breşă. „Nu este o prăbuşire a capitalismu-

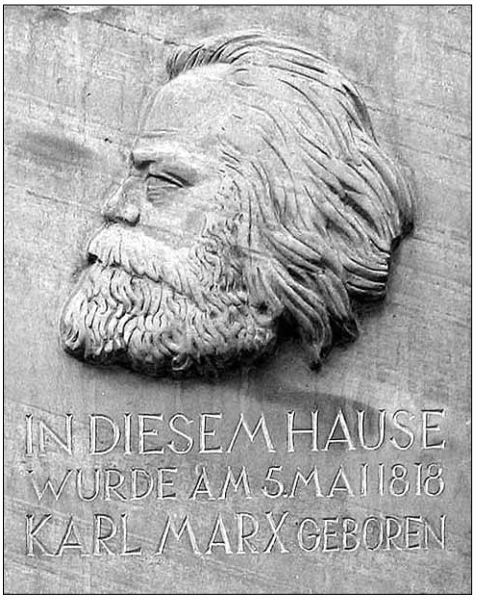

lui. Este numai o criză. Au mai existat astfel de crize şi în trecut, iar capitalismul n-a dispărut“, mă corectează Alfons Brixius. „Este posibil să apară noi ţări socialiste, dar nu este de dorit“, crede Hannelore Christofel. „Nu este posibil pentru că toate au eşuat“, adaugă Peter Dietz. În concluzie, „socialismul nu este o soluţie, istoria a dovedit-o“, avertizează Frank Filler. Barnes Gunther este mai concesiv: „Ar fi o soluţie, dar într-o variantă modificată, fără ca toate lucrurile să fie controlate de stat“. Criza mondială îi determină pe oameni să caute o ieşire cât mai rezonabilă din situaţie. „Neoliberalismul, toleranţa, libertatea religiei“ ar fi nişte posibilităţi, crede Michael Ferfer. „Soluţia pentru problemele lumii ar fi moartea tuturor oamenilor, dar am putea numi acest lucru o soluţie?“, se întreabă Claudia Heinz. „Nu există o soluţie pentru toate ţările, ci pentru fiecare în parte. Dar ar putea fi reguli generale, care să reglementeze piaţa liberă“, spune şi Karl Hessel.

„I-a admirat pe capitalişti şi nu ţinea seama de oameni“

Am vorbit apoi cu doamna Margret Dietzen, responsabila muzeului „Karl Marx“ şi o autoritate în domeniu. „Marx a crezut în democraţie, în libertatea cuvântului, în educaţie pentru muncitori. A fost influenţat de ideile Revoluţiei franceze şi de Hegel. De fapt, i-a admirat pe capitalişti, pentru că sunt puternici. Credea că e normal să trecem prin faza capitalismului pentru că fiecare orânduire are părţi rele, dar şi bune. Era un revoluţionar fiindcă i-a îndemnat pe oameni să gândească, să aibă opinii personale. A crezut că societatea este un sistem şi pentru acest lucru a fost criticat: nu a ţinut seama de oameni. Însă nici noi, astăzi, nu ţinem seama de oameni. Susţinea că este normal ca oamenii să aibă păreri diferite, deşi era uneori enervat de prea marea diversitate a opiniilor. Credea că în capitalism vor fi doar două clase sociale, dar n-a fost aşa. Nu a avut soluţii pentru criza capitalismului. Sistemele care pretind că au aplicat ideile lui Marx au fost de fapt dictaturi. El a crezut în revoluţie. Oricum, este interesant contrastul: a avut idei socialiste, dar a crescut într-o familie burgheză. A fost sprijinit financiar de Engels care era patronul unei fabrici“, explică doamna Margret Dietzen.

Muzeul este doar casa în care s-a născut Marx. Clădirea în care a locuit gânditorul este tot în Trier, lângă Porta Nigra, dar proprietarii nu vor s-o vândă. În muzeul lui Marx intră peste 40.000 de vizitatori pe an, din care o treime sunt chinezi, nu neapărat comunişti, cum s-ar putea crede. Trec în viteză pe-aici fiindcă au program de vizitare a Europei şi nu vor să piardă vremea cu Marx. Nu departe de muzeu este şi un centru de studiu, unde se pot citi cărţile lui şi toată bibliografia. „Avem peste 60.000 de volume“, spune Margret Dietzen. Casa în care s-a născut Marx a fost construită în 1727. În 1928, Partidul Socialist Democrat a cumpărat proprietatea, surclasând în această cursă Partidul Comunist German. Arhitectul evreu Gustav Kasel a reconstruit casa în forma pe care o vedem astăzi, dar regimul nazist a împiedicat deschiderea muzeului. Liderii naziştii au folosit clădirea ca rezidenţă. Toate obiectele adunate până în 1933 au fost distruse de naziştii sau pur şi simplu s-au pierdut. În 1947, cu ajutorul unui comitet internaţional, casa a fost returnată Partidului Socialist Democrat, care a deschis muzeul în acelaşi an. Expoziţia actuală datează din 2005, deci este recentă“.

Prea mult „Entschuldigung, bitte schon, danke schon!“

Nici eu nu cred în sisteme, financiare sau nu. Ideile salvatoare pentru lumea contemporană se află în minţile oamenilor, în forţa lor creativă. Pentru a rezolva problemele lumii, avem specialişti care se pregătesc toată viaţa pentru asta. Dar oare ei deţin formulele magice, dacă au fost luaţi, iată, prin surprindere? Unul din aceşti „specialişti cu studii superioare“ a fost şi Karl Marx. Nu e greşit să vrei reformarea lumii, dar el a eşuat. Poate că „oamenii obişnuiţi“, cei care fac „descoperiri întâmplătoare“, vor găsi cheia pentru rezolvarea problemelor lumii.

Este curat la Trier, chiar dacă mai vezi şi aici băieţi şi fete care scuipă pe stradă! Căminele studenţeşti se menţin curate. Femeia de serviciu vine de dimineaţă, mai puţin în weekend. Mai are o

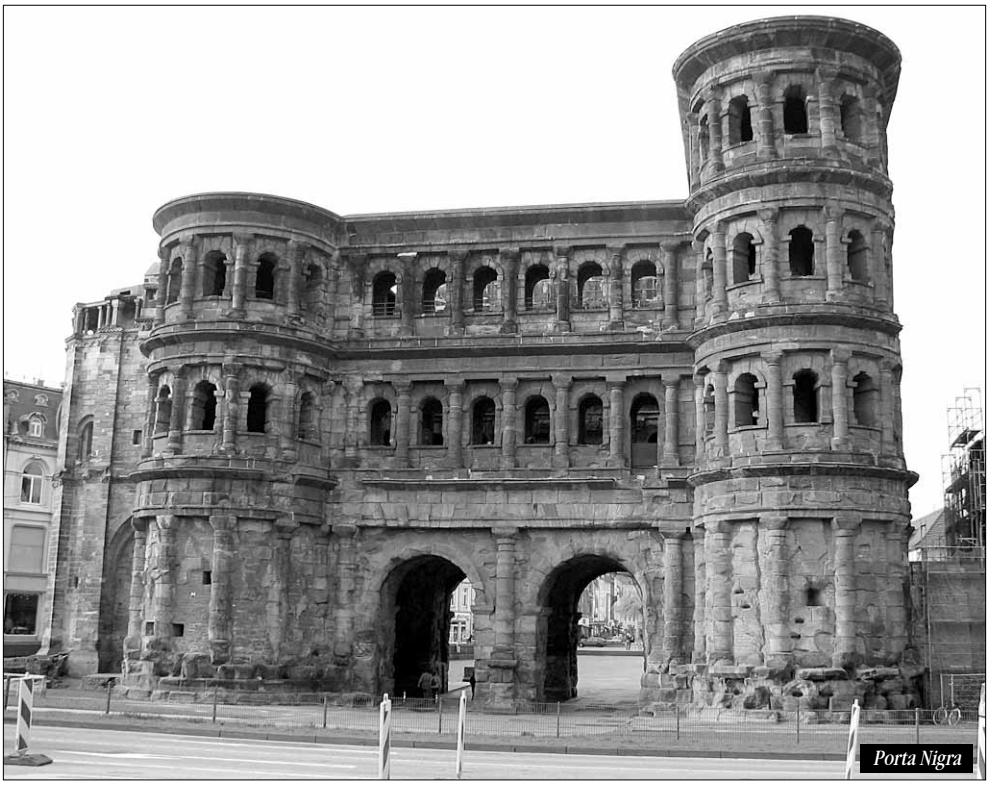

Porta Nigra

slujbă, un soț și trei pisici. Nu-şi doreşte sau nu poate avea copii. Curăță și freacă toate spațiile comune: holuri, băi, duşuri, bucătăria. Am văzut şi cealaltă extremă în Germania: tineri care-şi reazemă adidaşii murdari pe scaunele din trenul de tip Intercity. Am văzut un bătrân care i-a făcut observație unui adolescent pentru acest motiv, dar băiatul n-a ripostat totuşi violent, cum se întâmplă frecvent în România.

La Trier, nu mi-au plăcut casele şi ordinea, înnebunitoare uneori. Am pățit ca sfinții din Raiul lui Topârceanu: m-am săturat de prea mult bine, de prea multă ordine. Vreau să-mi dea cineva un pumn în nas! Prea mult *„Entschuldigung, bitte schon, danke schon“*. Vreau în România! Acolo unde toate se scumpesc, în timp ce în Germania toate se ieftinesc. Din cauza crizei, evident! Arhitectura caselor este foarte simplă, fără prea multă imaginație, mai ales dacă le vezi din autobuz. Dacă mergi pe jos pe lângă ele, senzația dispare, pentru că începi să vezi florile de la fereastră, perdelele, abțibildele de pe geamuri. Poate o pisică în spatele sticlei. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu viile: toate rândurile stau aliniate perfect, ca soldații la paradă. Şi când vezi atâta precizie nemțească (doar se plantează cu laserul!), îți vine să-ți iei câmpii. Măcar o frunză nedisciplinată, acolo. Dar dacă bați cu piciorul drumurile dintre vii, chiar şi ordinea exagerată devine acceptabilă. Tinerii sunt la fel de ordonați: dacă aşteaptă autobuzul, rămân în stație acolo unde le vine rândul, nu trec peste rând ca să fie printre primii care urcă în autobuz. Apar însă şi aici străini care sar peste rând şi strică ordinea. Salariul mediu este de 2500 de euro, iar cel minim este de 1800. Chiria pentru un apartament cu trei camere este de 500 de euro, dar în oraşele mari poate ajunge la o mie. Dincolo de teorii şi sisteme, pentru omul contemporan rămâne „coşul zilnic“. Astăzi, vineri, 31 ianuarie 2009, am trecut pe la supermarketul Plus şi am făcut cumpărături de 16,63 de euro: 750 de grame aripioare de pui – 2.30 euro; 500 grame chiftele – 1,75 euro; 2 kg portocale – 1,49 euro; 500 gr. pâine toast – 0,45 euro; 500 gr. Cafea Bio (produsele ecologice Bio sunt mai scumpe) – 3,99 euro; 1 litru de lapte – 0,85 euro; 2 kg cartofi – 1,49 euro; 500 gr.

ardei gras – 1,39 euro (două bucăți); o plasă – 0,15 euro; 500 ml băutură pe bază de lapte cu banane – 0,49 euro; 75 gr. de semințe de pin (un lux) – 1,59 euro; 1,5 litri de suc natural de portocale – 0,69 euro. Pentru români, produsele nu sunt foarte ieftine, dar pentru germani e bine. Studenții germani plătesc cu 50 de euro mai puțin pentru o cameră de cămin. Nu ştiu de ce. Se face economie la termoficare, aşa că uneori este frig. În campus avem un lac pe care se lăfăie rațe adevărate, nu de plastic, şi nu le mănâncă nimeni.

„O situație de rahat, dar nu disperată“

Oamenii îți zâmbesc doar pentru că te-au văzut o singură dată. Şoferii de autobuz, sobri, cu alură de intelectuali la pensie, inspiră respect, iar uneori chiar glumesc. Situația din Germania este *„beschiesen aber nicht hoffnungslos“* – adică, „grea, însă nu disperată“, cum spunea recent patronul unei firme din Moessingen. Magnatul Adolf Merckle, patronul fabricilor de medicamente Ratiofarm, s-a aruncat înaintea trenului, fiindcă trustul lui, sugestiv intitulat „Phoenix Group“, acumulase datorii de cinci miliarde de euro. Avea 74 de ani şi, timp de peste trei decenii, a dat sens existenței germanilor din orăşelul Blaubeuren. Peste 70.000 de angajați lucrau pentru cel mai mare lanț de distribuție de produse farmaceutice din Germania. El a pariat pe acțiunile Volkswagen şi pasărea Phoenix nu a mai găsit calea de întoarcere. În general, nemții au experiența crizelor economice, ştiu să le traverseze cu pragmatism, dar mulți vorbesc de recesiune. Cei care au bani la ciorap au făcut excursii de sărbători în Statele Unite pentru ceva chilipiruri imobiliare.

Eu am însă alte griji la Universitatea din Trier, care datează din 1473. Aici este o bibliotecă imensă, foarte bine dotată. Vremea este mai posomorâtă ca în România. În Bucureşti, este mai cald şi mai senin cerul, dar soarele luminează străzi murdare şi oameni murdari. Românii au beneficiat însă mai mult decât nemții de „lumina“ lui Marx... La vreme de criză, după chinezi, au început şi japonezii să se intereseze de opera gânditorului. În Țara Soarelui-Răsare, s-a editat *Capitalul*, sub formă de benzi desenate.

Casa Marx

Jurnalul unei călătorii în Cuba

Marcel Răduț Seliște

1. Mașina Timpului

Gânduri: Plec cu sentimentul că mi se poate întâmpla orice. În urma mea rămâne familia. Diana, soție blândă, face eforturi să nu-mi arate îngrijorarea: „Ai grijă pe acolo!“ Casiana, copilul înger mă sărută: „Tati, când te întorci?“ „Ca mâine, puiu meu, ca mâine?“ „Când e mâine? Azi e mâine? Tati, să-mi aduci o carte cu Fifi!“ Îi părăsesc cu inima înfrigurată. Rămâne în urmă şi libertatea mea. Plec dintr-o țară în care democrația încă suferă de bolile copilăriei, un fel de pojar ne macină viețile. Deşi în forme ciuntite, pervertite, în România există totuşi, libertate. Plec spre Cuba, o țară unde libertatea mult visată s-a transformat într-un cimitir al idealurilor omorâte. Plec spre una din coloniile Absurdistanului.

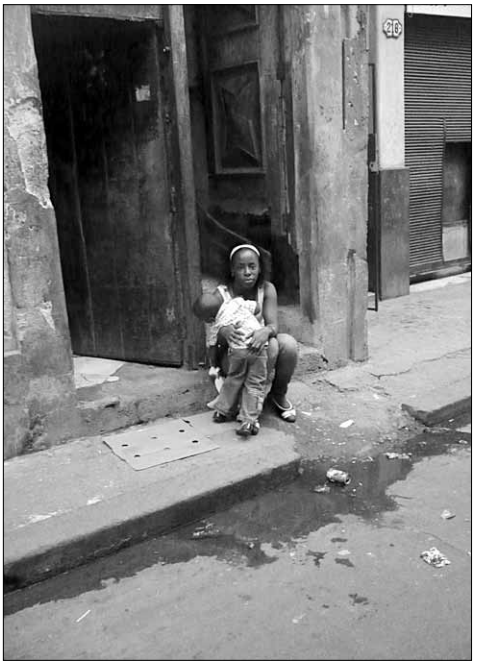

Jurnal: Trezirea. Dimineața, devreme. Ceasul arată abia ora 5.00. Camera de hotel îmi pare acum primitoare, caldă. Faptul că peste câteva ore voi fi departe, tot mai departe de țară şi de românii mei, mă face să fiu nostalgic. Un duş rapid mă reaşează în starea de veghe şi concentrare. Îmi pregătesc bagajul. Nu pot lua cu mine documentele primite la instructajul pentru misiunea pe care „Pro Democrația“ mi-a stabilit-o în Cuba, anume contactarea liderilor opoziției anti-castriste. Documentele trebuie memorate. Nu am veleități de agent secret, aşa că le distrug cu oarecare stângăcie şi sper ca memoria să nu mă trădeze. Rup hârtiile în bucăți mici. Apoi, câteva clipe de meditație. Mă gândesc la ai mei, mă gândesc la raza de soare, vorbesc cu Dumnezeu, vorbesc cu mine însumi. Sună telefonul. Este Camil, însoțitorul meu în această călătorie în timp. Mă aşteaptă cu taxiul. O ultimă privire aruncată spre camera de hotel. Gata, trebuie să plec.

Un şofer tânăr ne duce spre aeroport strecurând cu îndemânare taxiul prin traficul Bucureştilor. Muzica unei trupe de hip-hop ne învăluie şi ne ajută – curioasă coincidență – să rememorăm sângerosul moment de renaştere a libertății în România: „La Timişoara revoluționarii au stat față în față cu Armata, ca Opera cu Catedrala, O simfonie sângeroasă, jertfă de seară, pentru voi! Nu uitați, politicieni, voi vreți să conduceți turma, dar eu nu sunt oaie, avertizez, nu uitați!“ Versurile unei generații trădate...

La aeroport mă las ghidat de Camil. Ultimul meu zbor a fost acum zece ani. Mă simt un provincial, un om „de la țară“. Prima greşeală. Cumpăr două ziare, o cola şi o ciocolată. Ziarele sunt la preț normal, în lei, restul în euro. Total – 30 lei. Camil zâmbeşte discret, amuzat de stângăciile mele. El mă avertizase: „Vezi că ăştia fac bişniță în aeroport“. La „chek-in“ am o a doua surpriză. „Dezbracă-te de haină şi dă-ți jos şi cureaua de la

pantaloni!", zice Camil. Mă simt agresat, dar observ că cei din jur se execută fără comentarii, aşa că mă supun. Fantoma terorismului bântuie şi pe la noi, prin Otopeni. Înainte de îmbarcare vorbesc cu cei dragi la telefon. Gânduri frumoase, temeri, speranţe, promisiuni...

Decolăm. Sunt extaziat. Dintotdeauna mi-a plăcut zborul. Când eram copil, visam să ajung pilot. Ce este un avion atunci când călătoreşti peste un continent şi un ocean, către o ţară comunistă? O maşină a timpului. Eu şi Camil începem o călătorie fantastică în trecut. Decolăm din Europa anului 2008 şi vom ateriza după treisprezece ore de zbor, în Cuba anilor '70. Sub chipuri diferite, dar la fel de meschine, îi voi reîntâlni pe Ceauşescu, pe activiştii de partid, pe securişti şi pe toţi acei privilegiaţi „mai egali decât ceilalţi" din ferma animalelor numită dictatura comunistă. Minciuna ridicată la rang de politică de stat, frica de arestare şi tortură, foamea, suferinţa unui popor trădat de cei la care a privit cândva ca la nişte eliberatori, atmosfera de cimitir specifică dictaturii vor constitui domiciliul meu forţat pentru două săptămâni. Totuşi, raza de soare a libertăţii este cu mine, o rază încă firavă, dar aducătoare de speranţă, curaj şi renaştere...

2. Hola

Gânduri: Corabia cerului mă poartă deasupra Craiovei, aşa ne indică monitorul informativ din cabină. Undeva, la sol, la o distanţă de 10.000 de metri, Casiana, fetiţa mea merge la „grădi". Chipul ei dulce îmi apare în faţa ochilor sufletului. Mă întreb dacă nu cumva este prea mare riscul pe care mi-l asum mergând în Cuba. Temeri de părinte, poate şi un pic de frică. „Ce-mi trebuie mie, Cuba?" Alung repede gândul egoist. „Tati, te iubesc", imi spune chipul de înger al Casianei. Nu este un răspuns, dar îmi dăruieşte un ocean de pace.

Jurnal: După un zbor liniştit, aterizăm la Madrid. Gust libertatea, modernitatea. Aeroportul din Madrid este impresionant. Un fel de mic oraş populat de călători, piloţi, stewardese, poliţişti, vameşi. Are propriul metrou, ghidat printr-un sistem computerizat, care face legătura între cele două terminale. Aeroportul îţi oferă zeci de magazine, restaurante, cafenele, inclusiv o capelă unde te poţi ruga. Eşti copleşit de curăţenie, de ordine, dar şi de atitudinea relaxată a celor din jur. Camil îmi propune să folosim cele aproape cinci ore rămase până la avionul de Havana pentru a vizita Palatul Regal.

Ajungem la metrou. „Spaniolii au investit masiv în infrastructură. Majoritatea fondurilor europene le-au orientat spre construcţia de aeroporturi, autostrăzi, reţele urbane de transport în comun şi de căi ferate. Tot ce vezi aici s-a modernizat în nici patru ani", îmi povesteşte Camil. Mă gândesc cu greaţă la mizeria din Bucureşti, la infrastructura noastră pe care politrucii au transformat-o într-o afacere rentabilă numai şi numai pentru ei. Plătim taxe, se licitează lucrări la preţuri mult mai mari decât în UE, se fac declaraţii triumfaliste. Inutil, infrastructura din ţară este încă la nivelul anilor '80 ai secolului trecut. Cei doi ani de la aderarea României la UE s-au scurs fără folos.

Ghidat de Camil, în care descopăr un foarte bun organizator şi un contabil eficient, vizitez Madridul. Străzi curate, multe, foarte multe terase şi mici restaurante. Poliţia călare patrulează şi îţi oferă un sentiment de siguranţă. În zona centrală a oraşului căutăm o librărie. Avem nevoie de un ghid şi de o hartă a Cubei. Găsim doar ghidul.

Ni se face foame. Camil mă duce la o bodegă tipică de cartier spaniol. E o afacere de familie. Doi fraţi servesc clienţii cu îndemânare şi veselie. Tatăl supraveghează munca lor şi uneori intervine pentru a corecta sau a ajuta. Observ cum clienţii aruncă resturile pe jos. Rămân uimit. Camil îmi explică ceva despre o tradiţie a locului. E semn de apreciere pentru bucătar. Periodic, unul dintre fraţi curăţă podeaua. Treptat, o atmosferă de familie ne îmbrăţişează şi ne oferă o tihnă după care vom duce dorul în Cuba comunistă.

Servim „cafe cortado", adică o „cafea tăiată". E un fel de cafea tare. Camil îşi bea cafeaua lui dintr-o sorbitură. Eu o degust, vreau să-i pătrund aroma şi să mă bucur de aceste ultime clipe de pace europeană înainte de a porni spre Cuba. Camil zâmbeşte oarecum ironic şi-mi spune că un „cafe cortado" se bea dintr-o înghiţitură, cam cum bem noi păhărelul de ţuică.

Ne îndreptăm spre aeroport. În metrou privesc la idila unor tineri spanioli. E suficientă curățenie în metrou, așa că stau amândoi pe jos. Ea e supărată. El îi sărută mâinile și îi vorbește în șoaptă. După două stații s-au împăcat. Fata sărută ochii băiatului. El zâmbește victorios. Iubire liberă într-o lume liberă.

La aeroport, îmbarcarea durează câteva zeci de minute. Vom zbura peste ocean împreună cu aproximativ 350 de europeni care merg pentru o scurtă vacanță în Cuba. Turismul reprezină principala sursă de venit pentru regimul fraților Castro, iar cetățenii Uniunii Europene, turiști în Cuba, contribuie cu zeci de milioane de euro la această finanțare indirectă a dictaturii. Arunc o ultimă privire spre lumea liberă și mă las înghițit de pântecul păsării de metal. Peste zece ore, după ce vom traversa Oceanul Atlantic, ne vom afla în trecut, în comunismul anilor '70. Acolo, departe, oameni aflați în suferință ne așteaptă ajutorul. Avionul se ridică lin spre cer. Porim spre Cuba comunistă, pornim spre infern...

3. Propagandă „á la Cuba"

Gânduri: Iată-mă ajuns în Cuba. Organismul reacționează acceptabil la schimbarea de fus orar. Ideea e să nu mă mai gândesc la ce fac acum cei de acasă și să nu mai calculez diferența de oră. Aici începe dimineața. E abia ora șase. În țară, a trecut de prânz. Diana mea se pregătește să plece de la birou, spre casă. Casiana o așteaptă la „grădi", veselă și nerăbdătoare „să vină mami, să mă ia!" Alung din mine dorul de familie. Aici, în Cuba, răsare soarele. E dimineață și cântă cocoșii. Cântecul lor însă nu mai are putere să alunge duhurile rele care au posedat insula.

Jurnal: Încep ziua cu un duș. Un duș scoțian. Primele zece minute, am apă rece, apoi apa devine chiar fierbinte. Mă schimb, fac patul și mă așez să privesc la tv. Pe insulă emit doar cinci canale tv, toate controlate de guvern. Pe primul mi se oferă un spectacol de muzică afro. O negresă grasă îmbrăcată în haine tradiționale africane cântă în fața unei săli arhipline despre revoluția anti-aparheid și despre cei care au murit în lupta împotriva imperialismului. Filmarea este veche, din anii '70. Pe un alt canal descopăr o telenovelă argentiniană – „Cele șapte femei".

Schimb pe următorul canal și rămân acolo pentru că începe un buletin de știri. Un prezentator chel, cu ochelari cu rame rotunde, de intelectual de stânga din epoca romantismului revoluționar, sufocat parcă de costum și cravată, vorbește cu un entuziasm teatral despre succesele partidului în lupta de refacere a zonelor distruse de uragan. Declamația individului este însoțită de imagini filmate prost, o propagandă ridicolă. Ni se arată câțiva muncitori care repară, aproape cu mâinile goale, un acoperiș sau un gard. Nu se observă mobilizarea generală despre care se vorbește în comentariu. Se insistă pe faptul că s-a repus în funcțiune rețeaua de curent electric. O nouă victorie a poporului cubanez revoluționar. Ni se mai spune că locuitorii din zonă beneficiază de asistență medicală și de hrană în cantități deosebite. Imaginile ne înfățișează un punct sanitar care îmi aduce aminte de dispensarul părăsit pe care încă îl întâlnim prin satele noastre. Bineînțeles, nu putea lipsi reportajul dedicat vizitei unui nomenclaturist cu funcție mare din conducerea partidului, care vine să aducă sinistraților salutul lui Fidel și un sac de indicații. Aceeași regie penibilă, specifică oricărei dictaturi. Muncitori, țărani și militari adunați în jurul tovarășului de la „centru", un negricios cu mustață și ochelari de soare îmbrăcat în uniformă militară care dă sarcini din deget. Reapare prezentatorul chel care, pe un ton triumfalist, anunță că, în apropiere de Cuba, face manevre o flotă militară trimisă de Rusia.

Îmi vine scârbă și schimb canalul. Surpriză! În stânga, sus, este sigla National Geographic Channel. Privesc uimit câteva cadre dintr-un documentar, însă mă dumiresc rapid. Este vorba de documentare vechi, retransmise. Am dat, de fapt, peste un post tv care emite mai mult pentru turiștii străini de pe insulă, documentare National Geographic, Discovery, filme polițiste și de comedie americane. Celelalte două canale tv emit fie sport și muzică, fie emisiuni educative pentru elevi și studenți, cam cum era la noi emisiunea „Teleșcoală" de la TVR, înainte de 1989.

Seara, mă reîntâlnesc cu prezentatorul cel chel. Acum moderează o emisiune intitulată „Ma-

sa rotundă". Tema – sistemul de sănătate publică al Cubei. Un politruc, înțeleg de la Camil că este ministrul de resort, laudă cu gura plină rețeaua de asistență medicală din Cuba şi ne spune că sistemul de sănătate cubanez este foarte avansat. Politrucul vorbeşte despre abnegația cu care medicii îngrijesc poporul şi se laudă că aşa îngrijire medicală ca în Cuba nu întâlneşti nicăieri în lumea asta. Pe la prânz trecusem pe lângă o farmacie. Rafturi aproape goale, mizerie şi sărăcie. Cel mai vândut articol, dată fiind prostituția generalizată din Havana, este prezervativul. În vitrină, două afişe decolorate de soare avertizau tinerii despre pericolul infectării cu virusul HIV. Sistemul de sănătate din Cuba este în faliment de la căderea URSS. Politrucul de la tv îşi încheie prezentarea cu un fel de urare despre victoria revoluției. Îi urmează o domnişoară doctoriță plină de avânt revoluționar care o dată la trei fraze îi mulțumeşte lui El Comandante pentru condițiile minunate de muncă şi de viață (unde am mai auzit fraza asta?) pe care le-a oferit medicilor cubanezi. Între timp, în Havana, este criză de hârtie igienică şi totul pute. La propriu...

4. Mirosuri

Gânduri: Un destin crunt, o pedeapsă cumplită: să trăieşti printre ruinele unui vis, ținut în lanțuri de nişte nebuni care încă mai cred în acest vis. Un carnaval macabru al unor cadavre vii, aşa îmi pare Havana. Mă simt rătăcit printre nişte zombii blestemați să bântuie veşnic mimând fericirea, prizonieri ai macabrului carnaval ce-l are ca maestru de ceremonii pe însuşi diavolul.

Jurnal: Havana este o butaforie absurdă, un decor degradat, populat de ființe pentru care timpul a înghețat în anii '70. Jumătate din prima noastră zi în Cuba colindăm, eu şi Camil, prin acest oraş lăudat de agențiile de turism occidentale ca fiind o destinație de vis pentru vacanțele europenilor. Primul fapt şocant este că oraşul pute. Un miros de rahat amestecat cu apă de mare stătută şi putreziciune de şobolan mort ră-

bufneşte constant din canalizare sau dintre casele în ruină ale Havanei. Acest miros ne urmăreşte la tot pasul, ca un securist eficient şi exasperant. Din păcate nu este numai atât. Oamenii put şi ei, put a prostituţie şi a bişniţă. Eşti acostat la tot pasul de fete tinere sau de băieţi. Tehnica de acostare este simplă. Te salută şi te întreabă cât e ceasul. Dacă răspunzi, intră în vorbă cu tine şi încep să-ţi ofere cu o insistenţă enervantă sex, ţigări, băutură sau orice alt serviciu care le poate aduce CUC-i, o monedă inventată de regim, un fel de pesos convertibili pe care îi primeşti în schimbul monedei euro (dolarul e interzis pe insulă). Foamea de valută a fraţilor Castro s-a transmis şi poporului. În Havana toată lumea se vinde, mai puţin activiştii partidului şi securiştii, care nu au motiv – ei sunt cei care gestionează reţeaua oficială de turism, dar şi reţelele neoficiale de prostituate sau de contrabandă cu havane şi rom.

Plimbarea pe străzile Havanei îţi oferă ocazia să descoperi contraste înspăimântătoare. Aproape o treime din casele Havanei sunt fostele reşedinţe, acum în paragină, în care au locuit colonişţii spanioli. Blocuri cu câte zece, douăzeci de etaje construite de regimul fostului dictator Batista, înlăturat de revoluţia lui Castro, răsar din această paragină şi îşi expun degradarea în lumina soarelui. Miroase a sărăcie cruntă. Singurele clădiri de care guvernul se îngrijeşte sunt hotelurile de lux, barurile de noapte, cluburile şi sediile autorităţilor oficiale. Camil mă ghidează către Universitatea din Havana. Clădirile universităţii sunt vechi, construite în stilul clasic întâlnit prin Europa. În parculeţul universităţii întâlnim grupuri de studenţi. Atmosferă tipică de sesiune. Un automobil blindat păzeşte parculeţul. De fapt, este un monument dedicat revoluţionarilor lui Castro.

Ajungem pe faleză. Pute a lăcomie. Panouri mari anunţă că zona va fi renovată în cadrul unui proiect guvernamental. Se vorbeşte despre respectul revoluţiei pentru istoria Cubei. În realitate, vechile clădiri de patrimoniu ale falezei din Havana sunt reamenajate în restaurante de lux, cluburi de noapte sau pensiuni de trei stele. Foamea guvernului după valută forte este mare. Privesc la şoseaua care urmează linia ţărmului. Vestitele maşini americane din anii ’60, un fel de simbol neoficial al Cubei comuniste, gonesc cu o viteză surprinzător de mare pentru nişte vechituri. Majoritatea sunt doar hârburi, cu tabla îndoită şi vopseaua scorojită, însă uneori zăresc şi adevărate piese de colecţie. Bineînţeles că localnicii le folosesc pentru a transporta turişti contra valută. A-i stoarce de bani pe turiştii străini este singura poruncă revoluţionară a partidului la care subscriu cu entuziasm toţi cubanezii.

Intrăm adânc în oraş şi ajungem la Muzeul Revoluţiei. Grupuri de studenţi ai Şcolii militare din Havana intră şi ies din acest muzeu. Bănuiesc că este vorba de vizita obligatorie pe care o fac aici, parte din programa universitară. Lângă intrarea în Muzeu stă parcat pe un piedestal un antitanc SU-100 sovietic. O altă amintire „sfântă“ din vremea revoluţiei lui Castro. Folosind o hartă inexactă, cumpărată pe vreo cinci euro de la unul din zecile de oficii turistice din Havana, reuşim să ajungem la Capitoliu. Havana are propriul Capitoliu. Aici, mirosul de sărăcie se amestecă indecent cu mirosul de parfum fin emanat de grupurile de occidentali veseli care viermuiesc pe treptele Capitoliului. Eu şi Camil ne aşezăm pe trepte şi începem să rememorăm lista de contacte şi procedurile de vizitare a liderilor opoziţiei anti-castriste. Un poliţist se uită indiferent la noi. Îi zâmbesc ipocrit şi-l înjur în gând. De mâine începem treaba...

Rătăcind prin „Arhipelagul Gulag“

Paul S. Grigoriu

Am început, târziu, spun unii, să citesc şi eu „Arhipelagul Gulag“. Nu am de gând să fac o cronică a celor parcurse până acum. Mi-ar lua prea mult timp şi spaţiu şi, în plus, acest lucru a fost făcut de alţii mai pricepuţi şi mai familiarizaţi cu faptele. Am călătorit pentru un timp alături de Alexandr Soljeniţîn prin hăurile din care omenia a fost alungată în numele unei ideologii ce se vrea, oh!, atât de umană. Prin temniţele fizice, dar mai cu seamă prin cele spirituale, unde suflete de călăi şi osândiţi se amestecă, până când ajungi să nu mai ştii cine e liber şi cine captiv. Am mers cu gândul, un pic, pe măsura neputinţei mele, în locuri unde argumentaţiile teoretice nu îşi au rostul, pierind în faţa unui amestec de măreţie şi mizerie cum nu i-a fost dat, poate, omenirii niciodată să întâlnească, până în „stupidul secol XX“.

*

Principiul guvernării prin teroare a fost însuşit cu măiestrie de Lenin şi de acoliţii şi urmaşii săi. Întreaga Uniune Sovietică, ca şi restul blocului răsăritean, devenise o imensă închisoare, în care închisoarea propriu-zisă îşi pierdea din semnificaţia pe care o are într-o lume – mai mult sau mai puţin – liberă. Devenea doar o staţie, uneori mai uşor de suportat decât gratiile ameninţărilor nevăzute de afară. *„Uneori, sentimentul principal al celui arestat este acela de uşurare şi chiar de... bucurie, mai cu seamă în timpul epidemiilor de arestare: când în jur sunt ridicaţi pe capete oameni ca şi tine, şi după tine n-au venit încă, amână mereu, iar această epuizare, aceste chinuri sunt mai rele decât orice arestare, şi nu doar pentru un suflet slab. (...) Părintele Irakli, preot, a plecat în 1934 la Alma-Ata să-i viziteze pe credincioşii deportaţi. În vremea asta, la locuinţa lui din Moscova au venit de trei ori să-l aresteze. Când s-a întors, enoriaşele l-au întâmpinat la gară şi nu l-au lăsat să se ducă acasă. Opt ani de zile l-au ascuns, mutându-l dintr-o locuinţă într-alta. Această viaţă de om hăituit l-a istovit într-atât, încât în anul 1942, când totuşi l-au arestat, a mulţumit bucuros lui Dumnezeu.“*

Sistemul eradicării totale a celor socotiţi „elemente duşmănoase“ atinge limitele perfecţiunii. Duşmanul nu trebuia pur şi simplu pedepsit, speriat, ci pur şi simplu eliminat, astfel încât nici o urmă a trecerii lui pe pământ să nu mai tulbure noua ordine. Este ceea ce astăzi obişnuim să numim holocaust, acelaşi lucru pe care l-a făcut Hitler mai târziu cu evreii. Şi este bine să ţinem seama că nu vorbim încă despre perioada de vârf a lui Stalin, ci despre anii 1929-1930, când valul persecuţiilor s-a abătut, printre alţii, asupra ţăranilor ce deţineau proprietăţi, aşa-numiţii chiaburi.

„Valul acesta se mai deosebeşte de toate cele precedente şi prin faptul că de data aceasta Organele nu s-au mai învrednicit să aresteze mai întâi capul familiei şi apoi să vadă cum o să procedeze cu ceilalţi din sânul ei. Dimpotrivă, aici pârjoleau dintr-o dată nu numai cuiburi, ridicau întreaga familie şi chiar aveau grijă cu gelozie ca niciunul dintre copiii de paisprezece, zece ori şase ani să nu se răzlețească: toți, până la unul, trebuiau să meargă în acelaşi loc, la aceeaşi exterminare comună. (A fost cea dintâi experiență de acest fel, din istoria modernă în orice caz. O va repeta pe urmă Hitler cu evreii şi din nou Stalin cu naţiunile infidele sau bănuite de infidelitate.)".

Tortura, aşa cum ne-au descris-o adesea şi martirii români ai închisorilor comuniste, pe care astăzi îi uităm pe nedrept, folosindu-ne uneori de paravanul unor stupide pretenţii ideologice, e un mijloc predilect al autorităților comuniste. *„Dacă intelectualilor cehovieni, care se străduiau mereu să ghicească ce va fi peste douăzeci-treizeci-patruzeci de ani, li s-ar fi răspuns că peste patruzeci de ani, în Rusia, ancheta penală se va face cu ajutorul torturii, că deținuților li se va strânge craniul într-un inel de fier, că unii vor fi introduşi în băi umplute cu acid, că vor fi legați goi şi torturați cu furnici, ploşniţe, li se va vârî în orificiul anal vergeaua de armă înroşită pe primus («marcare secretă»), le vor fi strivite, încet, cu talpa cizmei, organele genitale, iar ca o formă foarte uşoară vor fi torturați cu nesomn şi cu sete şi vor fi bătuți până ce vor fi transformați într-o masă de carne însângerată – nici una dintre piesele lui Cehov n-ar fi ajuns la final, căci toate personajele ar fi fugit la casa de nebuni."* Şi iarăşi, mereu şi mereu, paradoxul: într-o vreme în care progresul ştiinţei atinge limite inimaginabile cu câteva sute de ani înainte, omul, pe de altă parte, coboară sub animalic.

Istoriografia modernă, cu tendința ei de a susține o viziune de stânga şi, pe cât posibil, de a scuza crimele comunismului, care înainte au fost bine ascunse, încearcă să arunce toată responsabilitatea pe umerii unor oameni care, pasămite, ar fi interpretat şi aplicat greşit o doctrină altfel bună. („Au întinat nobilele idealuri ale comunismului", cum ar spune un personaj de la noi.) În folosul punctului lor de vedere, aceştia aduc în discuție victimele comuniste ale lagărelor de exterminare, nenumărații foşti camarazi de arme pe care Stalin nu a ezitat să-i extermine. Fără îndoială, Stalin a fost încununarea unei viziuni abominabile a conducerii unui stat, însă cei din jurul lui nu pot fi scuzați, căci fără ei roata istoriei nu s-ar fi învârtit atât de necruțător. În treacăt fie spus, nici doctrina nu are nici o justificare, dar asupra acestui lucru voi reveni. *„Pentru această epurare (din 1937, a foştilor camarazi de drum – n. n.) era necesar Stalin, da, însă era nevoie şi de un astfel de partid: majoritatea lor, a celor ce se aflau la putere, chiar până în clipa propriei arestări, au aruncat neîndurători în închisoare pe alții, au nimicit cu supuşenie pe semenii lor, în virtutea aceloraşi instrucțiuni, au trimis la nimicire pe oricare dintre prietenii ori camarazii de luptă de ieri. Şi* ***toți*** *bolşevicii de seamă, care acum poartă aureola de martiri, au izbutit să fie călăii altor bolşevici (fără a mai pune la socoteală cum înainte de asta ei toți au fost călăii celor fără de partid). Poate că anul 1937 a fost necesar tocmai pentru a demonstra cât de puțin valorează convingerile lor, cu care se semețeau atât de însufleţiți în vreme ce răvăşeau Rusia, distrugându-i toate bastioanele şi călcându-i în picioare tot ce avea ea mai de preț, Rusia, unde pe* ***ei înşişi*** *nu i-ar fi amenințat niciodată asemenea represalii. Victimele bolşevicilor începând din 1918 până în 1936 nu s-au comportat niciodată atât de josnic, precum bolşevicii de vază, când s-a abătut furtuna asupra lor. Dacă vei examina amănunțit întreaga istorie a arestărilor şi proceselor din anii 1937-1938, te va cuprinde repulsia nu numai față de Stalin şi acoliții lui, dar şi față de acei inculpați josnici şi dezgustători, vei simți aversiune față de ticăloşia lor sufletească după trufia şi intoleranța de mai înainte."* Arbitrarul hotărârilor tribunalelor dă naştere unui sistem pe care l-am denumit „justiție sovietică", liber de orice reguli şi predeterminări cunoscute în alte sisteme juridice. *„Judecătorul ştie dinainte – fie din dosarul tău concret, fie din instrucțiuni generale – ce condamnare este de dorit. (...) Există chiar şi sentințe dinainte dactilografiate, pe urmă se adaugă doar numele cu mâna. Şi dacă vreun Strahovici oarecare va striga în timpul procesului: «Dar nu puteam să fiu recrutat de*

Ignatovski când aveam numai zece ani!», președintele completului de judecată striga numaidecât la el: «Să nu calomniezi serviciul sovietic de informații!» Totul este hotărât dinainte: pentru întreg grupul lui Ignatovski – moartea. În grup fusese amestecat din întâmplare un oarecare Lipov: ***nimeni din grup nu-l cunoștea și nici el nu cunoștea pe nimeni.*** *Bine, atunci lui Lipov zece ani!"*

„La închisoarea de tranzit din Novosibirsk, în 1945, șeful escortei preia deținuții, făcând apelul pe articolele unde erau încadrați. «Cutare, 58-1a, douăzeci și cinci de ani». Șeful escortei se interesează: «Pentru ce ți i-au dat?» «Pentru nimic». «Braşoave. ***Pentru nimic se dau zece!****»"*
Când în Occident a început să se citească „Arhipelagul Gulag", pe lângă cei consternați de o realitate pe care nici nu și-o imaginau, au existat și vocile progresiștilor care l-au criticat dur pe Soljenițîn, pentru că a scos la iveală niște abuzuri care lor li se păreau neînsemnate, dar care ar fi compromis o cauză bună și oameni care luptaseră pentru un viitor luminos. Nu trebuie să ne imaginăm că toți comuniștii occidentali erau naivi dezamăgiți de nedreptatea socială și păcăliți pentru banii lor, ca John Lennon, în perioada „Imagine". Mulți dintre ei, chiar nume mari ale culturii contemporane, nu ezitau să-l elogieze pe Stalin și să se întristeze când un exilat din „măreața Uniune Sovietică" i-a dezvăluit trăsăturile. „(...) *Șase colhoznici de lângă Țarskoe Selo, după ce au cosit fânul colhozului, s-au dus să cosească pentru vacile lor ce mai rămăsese pe muşuroaie." Au fost condamnați la moarte și executați. „Dacă Stalin n-ar mai fi ucis niciodată pe nimeni, numai pentru acești șase țărani din Țarskoe Selo l-aș fi socotit vrednic să fie executat prin tăierea în patru! Și mai cutează unii să cârâie: «Cum ați îndrăznit să-l demascați?», «să tulburați măreața umbră?» «Stalin aparține mișcării comuniste universale!» Da. Și codului penal."*

Orice se ştia și se credea înainte de Marea Revoluție din Octombrie a fost călcat în picioare de noua orânduire. Nu doar regimul țarist, sau însăși ideea de monarhie, nu doar credința și libertatea, ci orice valoare, relativă sau absolută, pe care oamenii se sprijineau odinioară în căutările lor. Cele mai fragile sentimente, care odinioară năşteau opere de artă ce filosofau și suspinau pe marginea măreției sau a deşertăciunii lor, ființele cele mai lipsite de apărare, zâmbetul și demnitatea au fost făcute una cu pământul în glodul victoriei bolşevismului. *„În ziua de 8 martie, într-o după*

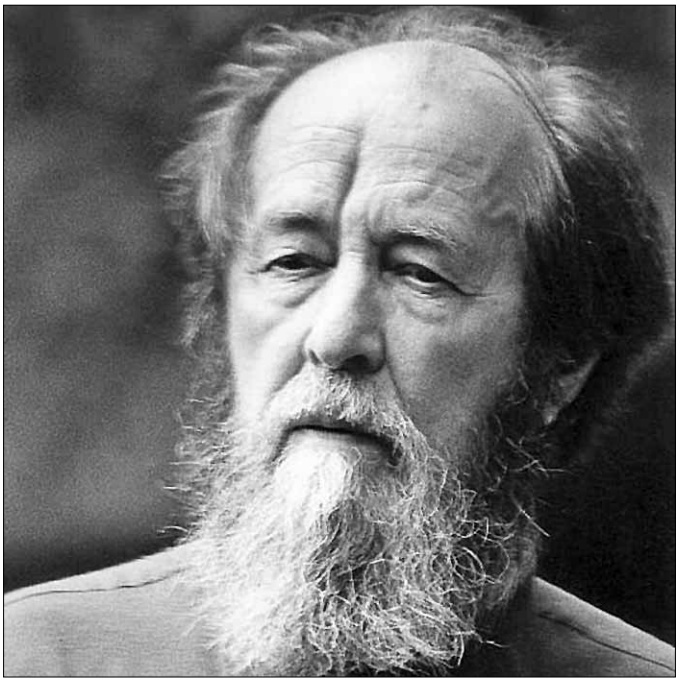

din Moscova, care efectua un transport de la tribunalul orăşenesc la închisoarea Taganka, borfaşii au violat pe rând o tânără fată (sub ochii nepăsători ai tuturor celorlalţi din dubă). În dimineaţa aceleiaşi zile, fata, îmbrăcându-se cât mai îngrijit, venise la tribunal ca persoană liberă (era judecată pentru părăsirea de la sine putere a locului de muncă, faptă determinată cu mârşăvie de către şeful ei, pentru că refuzase să trăiască cu el). Cu o jumătate de oră înainte de dubă, fata fusese condamnată la cinci ani conform regulamentului, au îmbrâncit-o în dubă şi, iată, ziua amiaza mare pe străzile Moscovei, a fost transformată în prostituată de lagăr. Poţi să zici că erau vinovaţi hoţii? Nu temnicerii şi fostul ei şef? (...) Câtă delicateţe în sufletele hoţilor! După ce că au violat fata, au mai şi jefuit-o! I-au luat pantofii de sărbătoare, cu care ea credea că o să-i impresioneze pe judecători, şi bluza, obiecte pe care le-au transmis soldaţilor din escortă. Aceştia au oprit duba, au coborât, au cumpărat vodcă şi au dat-o bandiţilor, care au mai şi băut pe seama fetei. (...) Când au ajuns de la tribunal la închisoarea Taganka, fata, plângând în hohote, a povestit unui ofiţer cele întâmplate. Acesta a ascultat-o, a căscat şi i-a spus: «Statul nu poate să vă asigure la toţi mijloace de transport individuale. Nu avem asemenea posibilităţi.»" Parafrazându-l pe autor, numai pentru această întâmplare, nu vom putea niciodată să iertăm comunismul.

*

Îşi mai aminteşte azi cineva de trădarea Occidentului? Mai ştie vreunul dintre reprezentanţii noilor generaţii cum erau aşteptaţi, la sfârşitul anilor '40 şi în anii '50 ai veacului trecut americanii? S-a vorbit despre naivitate, despre imaturitate politică, despre o greşeală. Dar faptele, aşa cum ies încet-încet la iveală, dovedesc că Occidentul a lăsat această parte a lumii în mâinile opresorului cu **bună ştiinţă**, fără scrupule. Cei care vorbeau în numele libertăţii lăsau ori **trimiteau** la temniţă şi moarte sute de oameni din Rusia şi de aiurea. *„...civili de toate vârstele şi de ambele sexe, care se ascunseseră cu bine pe teritoriile aliaţilor, dar în 1946-1947 au fost predaţi în mod perfid de către guvernele aliaţilor în mâinile sovieticilor. E stupefiant faptul că în Occident, unde este imposibil să se păstreze multă vreme secretele politice, fiindcă ele sunt dezvăluite şi divulgate opiniei publice de către presă, tocmai secretul acestei trădări, poate ultimul secret al celui de al doilea război mondial sau unul dintre ultimele, a fost perfect şi scrupulos păstrat de către guvernele britanic şi american. Întâlnindu-mă deseori cu aceşti oameni în lagăre şi închisori un sfert de veac, nu mi-a venit să cred că opinia publică din Occident nu ştie nimic de această extrădare, grandioasă prin proporţiile ei, a unor oameni simpli din Rusia, trimişi de guvernele occidentale la pieire şi represalii. Doar în 1973 (Sunday Oklahoman, 21 ianuarie) a apărut materialul lui Julius Epstein, căruia îndrăznesc să-i transmit aici mulţumiri din partea mulţimii celor care au pierit şi a câtorva care mai trăiesc. A fost publicat doar un mic document disparat din dosarul imens, şi astăzi secret, privind repatrierea cu forţa în Uniunea Sovietică: «Trăind doi ani în mâinile autorităţilor britanice cu sentimentul fals al siguranţei, ruşii au fost luaţi prin surprindere, nici măcar nu-şi dădeau seama că vor fi repatriaţi... Aceştia erau în cea mai mare parte ţărani simpli, care păstrau o amară ranchiună personală bolşevicilor.» Englezii s-au purtat cu ei «ca şi cu criminalii de război: împotriva voinţei lor, au fost predaţi în mâinile acelora de la care nu puteau aştepta o judecată dreaptă». Toţi au fost trimişi în Arhipelag ca să fie nimiciţi. În care parte a lumii şi pe ce continent guvernele occidentale ar fi cutezat să-i predea astfel, fără să se teamă de mânia opiniei publice din ţara lor?"* Aliaţii ca garanţi ai libertăţii, iată minciuna cu care suntem îndoctrinaţi de la al doilea război mondial încoace. Dragostea lui Dumnezeu, drepturile omului, democraţia, dreptatea – cuvinte aruncate de către cei al căror singur scop era să-şi asigure victoria politică şi militară, în interes propriu şi călcând peste cadavre, la fel ca duşmanii nazişti. Lecţia amară a istoriei ne învaţă că darul de libertate pe care anglo-americanii l-au făcut Europei a fost otravă pentru jumătate din continent, jumătate reprezentată de oamenii simpli şi nevinovaţi. *„Occidentul ducea război numai cu*

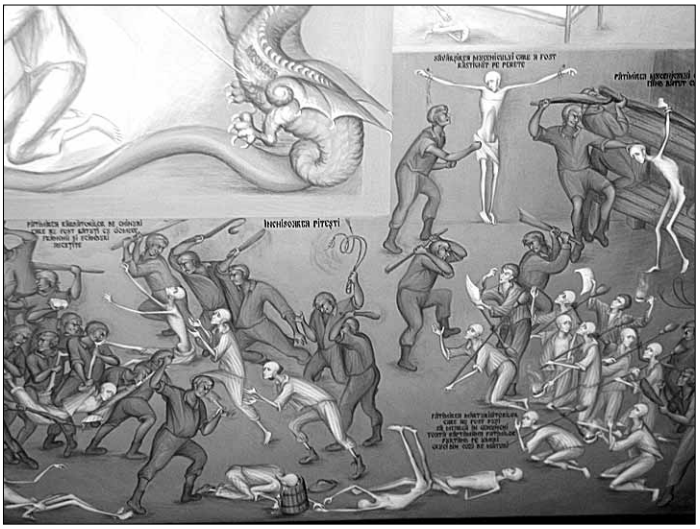

Detaliu din icoana martiriului luptătorilor anticomunişti (Mănăstirea Diaconeşti, Bacău)

*Hitler şi în acest scop considera că **toate** mijloacele şi **toţi** aliaţii sunt bineveniţi, mai cu seamă Sovietele. Occidentul nu că n-ar fi putut, dar **nici n-a vrut**, pentru el ar fi fost jenant şi de neînţeles să admită că popoarele URSS ar putea să aibă şi obiective proprii, care să nu corespundă cu ţelurile guvernului comunist. Este tragicomic, dar printre batalioanele de voluntari antibolşevici, mutate pe frontul din Occident, aliaţii au împrăştiat manifeste în care se spunea că dezertorilor li se **făgăduieşte** trimiterea neîntârziată în Uniunea Sovietică!...“*

Uneori ajungem să ne îngrozim. Au existat în ţările aliate metode de căutare şi represiune a cetăţenilor sovietici care doreau o viaţă liberă. Nu a fost ignoranţă sau neglijenţă fatală, nici măcar nepăsare, ci complicitate. *„Pe întreg parcursul anilor 1946-1947, aliaţii occidentali fideli lui Stalin au continuat fără întrerupere să-i predea pentru răfuială pe cetăţenii sovietici, împotriva voinţei lor, şi foşti militari, şi civili pur şi simplu, numai să se descotorosească mai iute de această zăpăceală omenească. Au predat sovietici din Austria, Germania, Italia, Franţa, Danemarca, Norvegia, din zonele americane. În zonele engleze, în aceşti ani au funcţionat şi lagăre de concentrare, care se prea poate să nu fi fost mai prejos decât cele hitleriste. (...) Mulţi ruşi au trăit mulţi ani după război în Occident, cu acte false, cu frica apăsătoare că vor fi predaţi în URSS, temându-se de administraţia anglo-americană, cum se temeau odinioară de NKVD. Iar unde nu erau predaţi, acolo mişunau nestingheriţi şi acţionau în număr mare şi fără greş agenţii sovietici şi ziua-n amiaza mare răpeau oameni vii chiar de pe străzile capitalelor occidentale.“*

Soljeniţîn concluzionează lucid şi amar: *„În cel de al doilea război mondial, Occidentul şi-a apărat libertatea proprie şi a apărat-o pentru sine, iar pe noi (şi Europa de Răsărit) ne-a băgat în robie şi mai adânc.“* Istoria ne dă o lecţie pe care suntem prea grăbiţi să o uităm. De ce să ne amintim? se întreabă unii. Pentru războinare? În nici un caz. Ci doar pentru a nu mai „aştepta americanii“ cu atâta nădejde oarbă. Pentru că, dacă partea aceasta de lume este în debandadă, nu trebuie să aşteptăm salvarea din afară, de la Statele Unite sau de la puterile europene, ca şi cum acestea abia ar aştepta să ne scoată din marasm. Nu trebuie să privim la mâinile Occidentului precum slujnica la mâinile stăpânei ei, idolatrizând tot ce vine de acolo, preluând fără discernământ şi lăsând uitării ale noastre. Occidentul trăieşte mai departe pentru sine. Nici noi nu putem rămâne în izolare. Dar o legătură autentică presupune avantaje de ambele părţi. Şi dacă o discuţie de pe poziţii egale este o iluzie, dat fiind raportul de puteri, n-ar strica un pic de înţelepciune şi abilitate. Nimeni nu ne face cadouri, să nu ne dăm nici noi demnitatea pe degeaba. Pentru că, oricum ar fi, fără coloană vertebrală nu poţi sta în picioare.

Cine se teme de cetățenia europeană pentru basarabeni?*

„O cercetare a istoriei contorsionate a acestui teritoriu ne ajută să înțelegem originile acestei confuzii legate de identitatea moldovenească... Problemele identității moldoveneşti trec dincolo de geografie şi cetățenie; ajung chiar la nivelul limbii şi al conştiinței".
(Louis O'Neil, „The World Street Journal", 21 aprilie 2009)

Dan Dungaciu

Poticnirea Bruxelles-ului pe Prut

Măcinată de propriile crize şi neputințe, Europa instituțională demonstrează astăzi că nu doreşte să intre în nicio bătălie majoră în numele vecinătăților ei. Vrea *stabilitate*, nu *extindere*. Din această perspectivă, Summitul Parteneriatului Estic (PE) de la Praga este un veritabil test. RM va fi, după toate aparențele, invitată. Dar ce va reprezenta asta? O victorie a diplomației de la Chişinău? Nu. Dimpotrivă! Invitarea Chişinăului în PE - alături de state şi lideri pentru care democrația este doar un decor - spune multe. RM e plasată, ferm şi deliberat, în cadrul acestui pachet fără şanse de integrare. Un stat latin, cu proximitate euroatlantică, care vorbeşte o limbă oficială a UE, cade acum de pe harta Europei şi rămâne în zona gri a *integrării fără europenizare* şi *stabilității fără dezvoltare*. Asta înseamnă, de fapt, invitația RM la Summitul de la 7 mai. De azi înainte, Moldova nu se va mai compara cu România sau statele baltice, ci cu Belarus, Armenia sau Azerbaidjan.

Moldova cade de pe hartă. Dar cetățenii ei?

În fața acestei crase lipse de proiect față de RM, poziția României, exprimată prin discursul preşedintelui Băsescu, pivotează în jurul ideii de cetățenie română. Subiectul - ştim asta - stă deseori sub semnul unor distorsiuni sau clişee. Doar un exemplu, din multele care stau la îndemână şi care arată cât de falsă este percepția noastră față de asumările identitare din RM. În cadrul Barometrului de Opinie publică (IMAS - IPP), fiind întrebați care e motivul principal pentru care intenționează să obțină sau deja au obținut cetățenia română, *48,5% din respondenți au răspuns că au nevoie de cetățenie pentru a se deplasa liber în România, 32% - pentru că se simt români, 10,2% - pentru a se putea deplasa liber în UE şi doar 7% - pentru a pleca să muncească peste hotare*. Asta spun cifrele. Problema este următoarea: de ce percepția publică este astăzi dominată de ideea că basarabenii vor cetățenia (doar) pentru a pleca în Occident? Pe ce se bazează această idee? Că există o asemenea opțiune este evident. Dar că ea este unică sau chiar dominantă, nu. În esență, chestiunea acordării cetățeniei nu este încorsetată de niciun *aquis communitaire* (după cum arată istoria UE sau recenta decizie a Franței de a modifica procedurile de acordare a cetățeniei). Cu toate acestea, este nevoie ca măsura să fie bine şi convingător argumentată, iar clişeele - eliminate.

Nu este doar o problemă națională

Primul clişeu legat de acordarea cetățeniei este *naționalizarea* excesivă a acestui gest. Problematica acordării cetățeniei române pentru cetățenii RM tre-

* Articol apărut inițial în ziarul „Timpul" din Chişinău, pe 24 apr 2009, şi preluat de ROST cu acordul autorului.

buie pusă în contextul europenizării RM, ca o soluție eficientă pentru obținerea acestui obiectiv. Acordarea cetățeniei române, implicit europene, va induce o dinamică în interiorul societății din RM care, din păcate, acum nu există. Şi nu se vede deocamdată de unde ar apărea ea... E vorba despre acel factor dinamizator ce mişcă societatea sau generează o tensiune pozitivă în interiorul ei. Cineva cu paşaportul românesc în buzunar e mult mai relaxat - psihologic, înainte de toate - pentru viitorul lui şi al copiilor săi. O parte din timorarea pe care o poate resimți cineva în raport cu autoritățile, instituțiile şi birocrația de stat - fie că este om de afaceri, intelectual, mic întreprinzător - dispare ori se diminuează semnificativ. Orice s-ar întâmpla, el ştie că există o protecție - element care funcționează, într-o primă instanță, la nivel psihologic. Şi care nu trebuie neglijat nici la Chişinău sau Bucureşti, dar nici la Washington sau la Bruxelles, în condițiile în care s-au înregistrat atâtea proiecte eşuate aici, iar europenizarea şi modernizarea merg atât de dificil...

Nu „golește“ R. Moldova

Al doilea clişeu ideologic este cel după care acordarea cetățeniei române ar „goli“ RM. Şi, implicit, s-ar repopula acest teritoriu cu slavi, în special, ruşi. Afirmația este aberantă, nu doar pentru că nimeni nu a făcut o demonstrație legată de ce anume ar genera un „exod“ al ruşilor acolo, dar şi pentru că statisticile din anii trecuți arată limpede că aşa ceva nu există. Dincolo de aceste argumente, afirmația că cetățenia română goleşte RM este o eroare. Nu *cetățenia* goleşte RM, ci mecanismul *vizelor* generează, mai degradă, aşa ceva! Având cetățenia, problema respectivei persoane nu mai este cum să plece mai repede din RM, dacă vrea să facă asta, căci obsesia plecării în Vest nu se mai pune. Poate pleca oricând. Prim urmare, chiar şi când pleacă să muncească, este mult mai probabil să se întoarcă acasă şi să încerce să trăiască european acolo, chiar să clădească o afacere, decât să se stabilească undeva în Occident sau în România cu ipoteza revenirii cândva, nu se ştie când. Această protecție psihologică nu o are posesorul (doar) de viză pentru UE - o viză ce nu se obține uşor şi care, odată obținută, nu ai întotdeauna garanția că va fi obținută şi a doua oară. La care se adaugă şi procesul umilitor în care eşti implicat de fiecare dată când aplici, oriunde aplici.

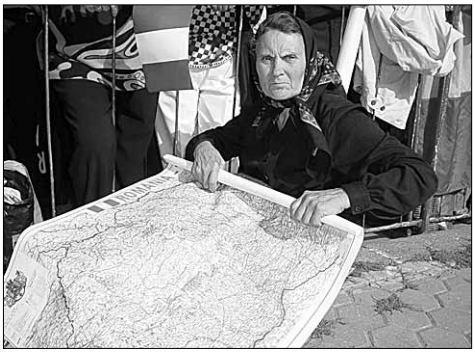

Nu are legătură cu problema transnistreană

Al treilea clişeu este faptul că cetățenia română ar periclita soluționarea problemei transnistrene. Iarăşi eroare! Dacă dăm înapoi filmul evoluțiilor acestui conflict, vom vedea că problematică cetățeniei române nu a jucat niciun rol. Cei care insistă, totuşi, asupra acestui lucru ar trebui să ne explice cum se face că, deşi poziția pro-rusă de după 2001 a preşedintelui Voronin şi a PCRM a coincis, practic, cu perioada în care acordarea cetățeniei române a fost blocată, nu s-a sesizat niciun progres în soluționarea conflictului transnistrean? Pentru că ar fi fost îndeplinite toate condițiile, în această perspectivă: pro-rusism şi anti-occidentalism din punct de vedere politic la Chişinău şi, concomitent, decuplarea de România, inclusiv prin stoparea procesului de acordare a cetățeniei. Şi rezultatul a fost nul. A lega acordarea cetățeniei române de soluționarea conflictului transnistrean e o țintă falsă. În plus, faptul că Tiraspolul s-ar opune unui asemenea gest este iarăşi irelevant.

Dacă ar fi să construim politici euroatlantice exclusiv pe ce spune Igor Smirnov, ar trebui, ca prim lucru, să schimbăm formatul de negocieri în chestiunea transnistreană. Titlul de *personae non-gratae* în Transnistria aplicat de liderul nerecunoscutei republici ambasadorilor SUA şi al Cehiei din RM, precum şi reprezentantului UE pentru RM, a dat un semnal clar: SUA şi UE nu au ce căuta (nici) la tratative.

Întâi români, apoi europeni

Mihail Albișteanu

A fost nevoie să curgă sânge la Chişinău, ca autoritățile române să se gândească în sfârşit să abordeze ceva mai ferm situația românilor basarabeni, în general, şi cea a acordării cetățeniei române, în mod particular.

Inițiativa a aparținut preşedintelui Traian Băsescu, care a cerut guvernului să modifice legea cetățeniei române, astfel încît aceasta să poată fi obținută mult mai rapid de către basarabenii care o cer.

Ca urmare, la nici 24 de ore, miercuri, 15 aprilie 2009, guvernul a simplificat prin OUG procedurile de obținere a cetățeniei române. Era nevoie de o asemenea atitudine, căci, în ultimii opt ani, dintr-un milion de cereri de cetățenie făcute de basarabeni, doar aproximativ 4000 au fost aprobate.

După cum a anunțat premierul Emil Boc, noile proceduri se referă la foştii cetățeni români care au dobândit cetățenia prin naştere sau adopție şi care au pierdut-o din motive neimputabile sau împotriva voinței lor, decizia eliminând condiția interviului şi extinzând dreptul până la rudele de gradul III (moldovenii pot obține cetățenia dacă au un străbunic român) – în vechea formă a legii era valabil pentru rude de până la gradul II. Termenul maxim de verificare a condițiilor a fost redus de la 6 la 5 luni (de la înregistrarea cererii). „Fiind vorba de foşti cetățeni români, s-a eliminat condiția interviului care viza cunoaşterea limbii române“, a explicat Boc, adăugând însă că cerința rămâne în vigoare pentru persoanele care nu au avut cetățenia română.

Pentru redobândirea cetățeniei, rămân în vigoare trei condiții:

1. loialitate față de statul român;

2. vârsta minimă de 18 ani;

3. solicitantul are o bună comportare şi nu a fost condamnat pentru o infracțiune care îl face nedemn să fie cetățean român.

Reacții internaționale:

Anunțul preşedintelui Traian Băsescu privind urgentarea procedurilor de redobândire a cetățeniei române pentru basarabeni a produs consternare nu atât în cancelariile țărilor Uniunii Europene, cât mai ales la Bruxelles, autoritățile comunitare temându-se de valul de posibili imigranți moldoveni, deveniți „peste noapte“ cetățeni români. „Instituțiile UE sunt îngrozite de propunerea României de a acorda cetățenie româna unui milion de moldoveni, un proiect ce poate afecta poziția Bucureştilor în Uniunea Europeană, scrie *EUobserver*. Mai mulți oficiali europeni intervievați de *EUobserver* cred că planul privind acordarea cetățeniei române pentru aproape un milion de moldoveni este o declarație politică înainte de alegerile prezidențiale şi nu va fi niciodată pusă în practică. Aceeaşi opinie a avut-o şi purtătorul de cuvânt al Înaltului Reprezentant pentru Politică Externă al UE, Javier Solana: „Este doar o propunere, o expresie a unei dorințe. Nu sunt sigură că nu este doar o declarație politică“, a spus Christina Gallach, purtătorul de cuvânt.

Preşedinția cehă l-a avertizat pe ministrul de externe român, Cristian Diaconescu, referitor la riscurile simplificării procedurii de acordare a cetățeniei. Foarte ferm a fost ministrul pentru afaceri europene de la Praga, Alexandr Vondra, pe care Cristian Diaconescu l-a intâlnit pentru a discuta situația din Moldova.

„I-am vorbit colegului meu român despre serioasa îngrijorare privind posibilele riscuri care decurg din adoptarea unei legi care simplifică procedurile de acordare a cetățeniei“, a spus Vondra. *EUobserver* susține că declarația acestuia re-

prezintă un semn al accenturarii tensiunilor pe această temă, care au apărut între România şi UE. „Dacă legea ar fi aplicată şi guvernul de la Chişinau va răspunde acesteia prin a declara ilegală deținerea cetățeniei duble, atunci o țară UE ar anexa efectiv un sfert din populația vecinei sale“, a spus un oficial al UE, într-un scenariu descris drept „înfricoşător“ în termeni de stabilitate regională.

Avertismentul explicit primit de Diaconescu la Praga a fost trecut sub tăcere de MAE, comunicatul ministerului neprecizând nimic referitor la discuțiile despre cetățenie. În obişnuitul limbaj de lemn, comunicatul ministerului arata că discuțiile avute de Cristian Diaconescu la Praga, cu președinția UE, s-au concentrat pe chestiuni generale: „În cursul întrevederilor a fost subliniată importanța respectării drepturilor omului şi a libertăților cetăţeneşti în Republica Moldova. Totodată a fost subliniată importanța normalizării raporturilor dintre Guvernul si opoziția de la Chişinau.(...) Preşedinția UE a arătat că înțelege şi împărtăşeşte preocuparea părții române față de situația postelectorală din Republica Moldova. S-a subliniat importanța instaurării unui climat de normalitate în viața politică din Republica Moldova, inclusiv din perspectiva UE de a avea o situație stabilă la frontiera estica.(...) Pentru preşedinția cehă a UE, Parteneriatul Estic reprezintă un bun cadru de aducere a Republicii Moldova la masa dialogului cu statele membre UE, inclusiv din perspectiva respectării drepturilor omului şi a valorilor europene în ansamblu“, arata textul comunicatului. Nimic despre discuțiile legate de cetățenie.

Interesant cum Europa este din nou cu ochii pe România, dar nu-şi vede propriile bârne. În primul rând că, după 1989, marea majoritate a cetățenilor moldoveni care au dorit să ajungă, fie şi ilegal, în Occident, a ajuns deja – deci frica de „invazie“ a oficialilor europeni este deplasată. Apoi, mai toate statele care fac parte din UE şi care au fost după 1945 în sfera de influență sovietică au adoptat legi care permit recuperarea cetățenilor lor care au avut de suferit în urma terorii moscovite. Mai mult, Uniunea Europeană nu are nici un fel de atribuții în politica internă a unui stat membru, iar cetățenia reprezintă o chestiune de politică internă a României. Acest lucru a fost confirmat de o scrisoare din 2004 a lui Günter Verheugen, pe atunci comisar european pentru extindere, care a exprimat poziția de mai sus la o întrebare venită din partea unor tineri basarabeni. În iulie 2007, proaspătul instalat reprezentant UE la Chişinau, Kalman Mizsei, i-a transmis ministrului român de Externe Adrian Cioroianu că România ar trebui sa renunțe la acordarea cetățeniei române basarabenilor – ceea ce a stârnit imediat un scandal, deoarece Mizsei nu se putea pronunța asupra acestei teme. În esență, chestiunea acordării cetățeniei nu este încorsetată de nici un *aquis communitaire* (după cum arată istoria UE sau recenta decizie a Franței de a modifica procedurile de acordare a cetățeniei). Potrivit legislației UE, România are dreptul să acorde cetățenie cui vrea, indiferent de număr.

Legi asemănătoare

Faptul că Uniunea Sovietică a practicat pe scară largă deportările şi strămutările de populații (pe lângă ocuparea teritoriilor altor state) a făcut ca mulți oameni să-şi schimbe peste noapte cetățenia fără să-şi fi dat acordul. Destrămarea Uniunii Sovietice a provocat tentative de repara-

re a acestor nedreptăți istorice. Astfel, Germania a declanşat imediat după reunificare un amplu proces de readucere acasă a etnicilor germani. Dacă în URSS, în anul 1989 trăiau aproximativ două milioane de etnici germani, la recensământul din 2002 mai erau doar 597.212 – restul primind cetățenie germană şi mutându-se în Germania între timp. Similar este şi cazul germanilor din România, care în anul 1992 erau în număr de aproape 120.000 de persoane, pentru ca zece ani mai târziu să fie doar jumătate. Legislații aidoma celei din România, unde cetățenii de origine română işi pot redobândi cetățenia pierdută fără vina lor, mai au Bulgaria, Polonia, Ungaria şi Slovacia (dintre țările membre UE). Până în prezent nici una dintre aceste țări nu a primit avertismente din partea Uniunii Europene sau a membrilor mari ai Uniunii cu privire la legile pentru redobândirea cetățeniei.

Că Uniunea Europeană nu are nici un fel de atribuții în ceea ce priveşte problema cetățeniei dintr-un stat membru se dovedeşte clar şi prin cele peste 100.000 de cetățenii acordate anual de Marea Britanie, Germania sau Franța.

Deci, statele mari membre ale Uniunii Europene naturalizează anual sute de mii de cetățeni străini – fără ca să mai apară „îngrijorări" sau critici publice ale preşedinției UE. Conform *Eurostat*, între anii 2001 şi 2006 Germania a acordat 844.593 de cetățenii. Pe locul al doilea vine Marea Britanie, care a acordat între anii 2001 şi 2006 un număr de 805.000 cetățenii, iar pe locul al treilea vine Franța, cu un număr de cetățenii acordate de 704.011, pentru aceeaşi perioadă. În cursul anului 2006, țările membre ale Uniunii Europene au acordat un număr de 735.033 cetățenii.

Este drept că temerile comunitare se bazează pe nişte precedente: în 2005, Spania a legalizat situația a 600.000 de imigranți, dar s-a oprit prin a acorda rezidență şi drept de muncă (nu şi cetățenie), în urma criticilor dure ale UE („oamenii nu au iertat încă Spania.[...] Instituțiile UE au memorie bună", a spus un diplomat al UE pentru *Euobserver*). La rândul său, Polonia intenționa să acorde cetățenie pentru un milion de polonezi din Ucraina, Belarus, Rusia şi Kazahstan, dar temându-se de posibilele consecințe negative privind aderarea la spațiul Schengen s-a limitat în a acorda un „card polonez", care prevede doar decontarea taxei de viză, acces la sistemul de sănătate şi abonamente gratuite pe transportul în comun.

România a acordat, începând din 1991, doar puțin peste 100.000 de cetățenii basarabenilor, iar estimarea de circa 800.000 de noi cetățeni UE provenind din Republica Moldova ar depăşi cu puțin numărul anual de naturalizări din întreaga Uniune Europeană (UE naturalizează anual peste 730.000 de persoane, o cifră mai mică decât numărul de cereri de cetățenie română - între 800.000 şi un milion - aflate în evidența statului român).

Trebuie avut în vedere şi faptul că, începând cu anul 2001 procesul de redobândire a cetățeniei de către basarabeni a fost practic înghețat – astfel că *Eurostat* dă urmatoarele cifre pentru numărul de cetățenii acordate de România: 2001 - 363 cetățenii, 2002 - 242 cetățenii, 2003 - 139 cetățenii, 2004 - 282 cetățenii, 2005 - 767 cetățenii, 2006 - 29 cetățenii. Aşa cum arată sociologul Dan Dungaciu, perioada coincide cu instalarea puterii comuniste la Chişinău şi cu blocarea negocierilor în problema Transnistriei, deci nu avem motive să presupunem că măsura anunțată de autoritățile române ar putea impieta asupra unor negocieri inexistente.

Desigur, la noi, diverşi analişti de ocazie s-au grăbit să amintească de acest lucru, ca şi de atitudinea României în privința acordării cetățeniei ungare etnicilor maghiari din România.

La rândul său, vajnicul milițian Voronin amenință (aşa cum se presupunea la Bruxelles) cu interzicerea dublei cetățenii – dar asta doar dacă găseşte un artificiu legislativ, căci altfel îi va afecta şi pe cetățenii moldoveni care au cetățenie rusă şi al căror număr nu este de neglijat.

Pentru românii de bună credință însă, atitudinea autorităților române nu poate fi decât una salutară – în sfârşit, după ani de tăcere stânjenitoare, România îşi ridică glasul în apărarea cetățenilor săi *de facto*, care trăiesc sub cizma comunistă, dându-le posibilitatea de a intra în normalitatea *de jure* a cetățeniei române.

Bucuria generozității

Constantin Mihai

Când i-am propus lui Claudiu Târziu realizarea unui număr special dedicat domnului George Popescu Glogoveanu, unul dintre puținii supraviețuitori ai temnițelor antonesciano-comuniste – a stat 23 de ani neîntrerupți (1941-1964), o adevărată „performanță", dacă se poate numi astfel un teribil experiment recluzionar –, aveam în vedere două aspecte majore: primul ține de un frumos ceas aniversar – autorul împlinind în această lună a cireşarului 90 de ani –, iar al doilea ține de aducerea în atenția publicului a unei figuri exemplare a rezistenței anticomuniste, una din lungul şir al marilor necunoscuți care au punctat decisiv istoria recentă a României prin martirajul lor cuminecător.

A încerca să scriu despre personalitatea domnului George Popescu Glogoveanu este o sarcină extrem de dificilă, mai ales ca nu pot practica decât un exercițiu al smereniei şi al bucuriei

deopotrivă în cazul Domniei Sale, un adevărat prieten de suflet, căruia îi datorez atât de multe. De aceea, nu mă pot apropia în această modestă tentativă de restituire a chipului său esențial decât printr-o încercare de cinstire a memoriei sale, de revelare a unor trăsături sufleteşti profunde care alcătuiesc profilul omeniei plenare.

Făcând un arc peste timp şi încercând să fixez momentul acestei întâlniri providențiale cu domnul George Popescu Glogoveanu, nu pot omite un detaliu semnificativ: în perioada liceului, prin anii 1992-1994, veşnicul de pomenire unchiul meu Gheorghe Mihai, unul dintre fondatorii AFDPA (Asociația Foştilor Deținuți Politici Anticomuniști) din Craiova şi preşedintele acesteia pentru o perioadă, care aproviziona familia cu noutățile publicistice şi cele editoriale privind literatura concentraționară, atunci restituită marelui public, ne vorbea de un coleg şi prieten extraordinar, domnul George Popescu Glogoveanu, nea Bebe, pentru cei apropiați, cu care făcea o echipă perfectă, în munca de zi cu zi de la Asociație. De altfel, aveam să mă conving de acest lucru în timpul studenției mele craiovene. Cei doi, alături Doamna Viorica Călinescu, furnica vie care era peste tot în țară, alcătuiau echipa care ducea greul Asociației. Mai târziu, prin toamna anului 1995, aveam să aflu de la fratele meu, Nicu Mihai, proaspăt student la Istorie, o serie de aspecte extraordinare despre nea Bebe. Mărturisesc ca abia aşteptam să ajung şi eu în Craiova, să-l cunosc personal, să pot sta mai mult lângă dânsul, mai ales că descoperisem şi o pasiune comună: Şcoala lui Nae Ionescu şi Generația'27, preocupări pe care le-am început din ultimele clase de liceu şi cărora aveam să ne consacrăm atât dânsul, cât şi eu, inclusiv prin cărțile scrise.

În toamna anului 1997, intrând ca student la Litere, avea să se producă fericita şi providențiala întâlnire cu nea Bebe, care mi-a marcat semnificativ traseul existențial. După ce, cu câteva luni în urmă, îl cunoscusem pe domnul Gheorghe Stănescu, o altă figură luminoasă a rezistenței anti-

comuniste, urma să se producă această a doua întâlnire esențială. Spun întâlniri providențiale, pentru că am convingerea fermă că ele au fost rânduite cu un scop de către Dumnezeu, cu atât mai mult cu cât nimic nu se produce întâmplător, fără voia Sa. În timp, am început să înțeleg rostul acestor întâlniri, bucuria pe care Cel de Sus mi-a dăruit-o şi Căruia nu am cuvinte suficiente pentru a-I mulțumi: punerea în contact cu o generație de mărturisitori, de jertfelnici şi de martiri la care trebuie să ne raportăm, de la care trebuie să învățăm şi a cărei moştenire avem datoria să o ducem mai departe. Aceste întâlniri au continuat să sporească, extinzându-se şi la alte nume ale rezistenței anticomuniste: Pr. Liviu Brânzaş, dr. Nae Nicolau, doamna Viorica Călinescu, domnul Mircea Nicolau, domnul Alexandru Ştefănescu, viitorul Monah Atanasie de la Petru-Vodă, doamna Aspazia Oțel Petrescu, Pr. Chesarie Gheorghescu, fără a-l omite pe unchiul meu, Gheorghe Mihai, deschizătorul de drumuri.

Din prima clipă când l-am cunoscut pe nea Bebe, în vechiul sediu al Asociației, din proximitatea Teatrului Național Craiova, am simțit acea adecvare de structură interioară, datorată nu numai ascendentului meu familial – faptul că proveneam dintr-o familie care luptase împotriva regimului comunist: fratele cel mare al tatălui, Ion Mircea, care căzuse în luptele împotriva ruşilor din 1944, unchiul Gheorghe Mihai, trecuse prin 17 ani de detenție, plus traseul tatălui de luptă permanentă împotriva bolşevismului –, ci şi unei afinități sufleteşti, a unei rezonări interioare greu de explicat prin cuvinte. Apropierea sufletească față de nea Bebe s-a cimentat treptat, transformându-se într-un raport de filiație interioară profundă. Întrevederile zilnice cu domnia sa mi-au oferit revelația Omului, a ființei pe care o căutam de mult şi în care mă regăseam plenar, cu toate trăirile, aspirațiile şi împlinirile mele. Omenia structurală şi firească a lui nea Bebe creionează profilul său major, al ființei creştine, legată organic de Predanie, ca reper de dezvoltare normală a învățăturii christice.

Pe acest fond am avut bucuria de a descoperi adevăratul chip al creştinului practicant, al rezistentului anticomunist branşat la dimensiunea axiologică interbelică pe care comunismul a încercat din răsputeri să o distrugă. Prin contactul cu un asemenea om au fost demontate toate stereotipiile propagandei bolşevice referitoare la rolul nefast al Mişcării Legionare în istoria contemporană a României. Dimpotrivă, am avut fericita posibilitate de a cunoaşte legionarul *par excellence*, cel care întrupează virtuțile creştinismului: altruism, generozitate, smerenie, delicatețe, discernământ, bună măsură, bună cuviință, modestie, noblețe, curaj, cinste, competență, calități pe care duhul malefic nu avea cum să le prețuiască. Cunoscându-l pe nea Bebe şi pe cei din generația sa de mucenici am înțeles de ce comunismul şi neocomunismul au urât şi urăsc Mişcarea Legionară, întrucât aceasta era, înainte de toate, o şcoală a prefacerii interioare, a caracterelor, aşa cum cerea şi Biserica. Nu era vorba de vreo suprapunere între Biserică şi Mişcare, ci de un punct comun, împlinit în planuri diferite: legionarismul urmărea formarea omului interior pe care Biserica urma să-l înduhovnicească. Nu întâmplător, Mişcarea Legionară a dat procentul covârşitor de jertfă din România contemporană, luptând nu pentru vreun ideal politic, cum greşit se vehiculează ideea, ci pentru păstrarea credinței creştine.

Prin intermediul lui nea Bebe am regăsit superbia lumii interbelice, a valorilor sale cardinale. Discuțiile prelungite despre Şcoala lui Nae Ionescu, despre Criterion şi implicațiile sale majore în cultura română, despre fenomenul martiriului românesc din temnițele carlisto-antonesciano-comuniste sau despre Mişcarea de Rezistență Armată din Munți mi-au revelat figura unui om de o complexitate extraordinară, un trăitor creştin completat de un intelectual rafinat, original, fecund, scrutător, pe linia paideică naeionesciană. Cărțile sale de istorie intelectuală, rodul unor preocupări solide şi al unor dezbateri permanente, sunt elocvente în acest sens. Pasiunea sa pentru cultura română interbelică se grefa pe un modus vivendi natural, în acord cu principiile enunțate. Domnia sa a înțeles să-şi apropie şi să încurajeze generația tânără studioasă, fiind conştient că misiunea românească în plan cultural şi spiritual nu poate fi continuată decât de elemente viguroase,

bine pregătite pentru vremurile tulburi care vor veni. Bucuria generozității cu care ajuta pe cei din jur devenise exemplară, gesturile sale de altruism dând măsura caracterului său. Noblețea sa sufletească venea în prelungirea unei tradiții aristocratice trăite organic, firesc, fără nici o urmă de ostentație, tradiție la care am încercat mereu să mă raportez. Trebuie să depun mărturie pentru toată investiția, sprijinul acordate mie de către domnia sa. Cu adevărat, dânsul întrupează principiul patristic major: dăruind vei dobândi.

De aceea, încercarea mea modestă de aducere în atenția publicului a unei figuri importante a rezistenței anticomuniste, precum cea a domnului George Popescu Glogoveanu, se circumscrie unui exercițiu de memorie ca singură posibilitate de a depăşi antrenamentul de uitare la care e supus poporul român de mai bine de 50 de ani de ciuma roşie. Identitatea românească se recompune din toate aceste nume semnificative ale conştiinței umane care au marcat peremptoriu, prin martiriul lor, istoria recentă a României. Identitatea ca memorie sau memoria credinței ca reînviere identitară reprezintă mijloacele de recuperare a rezistenței anticomuniste, de restaurare a demnității româneşti. Recursul la tradiția c ulturală şi spirituală autentică este salvarea noastră de la un dezastru evident, prin restituirea adevăratelor modele: generația sfinților români din temnițele comuniste.

George Popescu Glogoveanu

Schiță de portret

Viorica Călinescu

L-am cunoscut pe domnul George Popescu Glogoveanu – nea Bebe, cum îi spun toți cei apropiați – la Asociația Foștilor Deținuți Politici Anticomuniști din Craiova, în 1991, în calitate de fost deținut politic. Nea Bebe mi-a apărut un om neașteptat de activ pentru vârsta pe care o avea; un om modest, bun, blând și deosebit de

binevoitor. Are o ținută sobră și de o verticalitate ireproșabilă, care nu acceptă compromisul oricît de mic ar fi. Vorbește măsurat, dar discută cu mult interes cu camarazii săi, foștii deținuți politici care calcă pragul Asociației, îndeosebi cu oamenii de la țară. Nea Bebe a încercat să adune mărturii legate de rezistența anticomunistă a țăranilor care, opunându-se colectivizării, au avut de-a face din plin cu măsurile opresiunii comuniste. Considera că acest moment esențial al istoriei noastre recente, mai puțin cunoscut publicului, trebuia restituit în integralitatea sa.

Ancorat cu tot sufletul în idealul legionar, de înălțare spirituală a neamului românesc, nea Bebe a făcut ani mulți de detenție politică. Deși a trecut în închisoare printr-o perioadă lungă și extrem de dificilă, și-a găsit echilibrul, chemarea, prin antrenarea elementelor tinere în procesul de inițiere într-o mișcare spirituală creștină, cu reguli deosebit de severe. Nu acceptă, sub nici un motiv, abaterea de la linia idealului, așa cum l-a înțeles dumnealui, ideal pe care l-a urmat cu strictețe o viață de om și din a cărui lumină s-a hrănit permanent. Pe cât este de bun și de blând, nu poate concepe ca un om, indiferent din ce motive, să ajungă să facă compromisuri, să planeze asupra lui suspiciuni. Cu o voință de fier, ignoră neajunsurile bătrâneții și caută să fie mereu de folos. A conștientizat că numai prin puterea propriului exemplu se pot clădi caractere puternice, devenind oameni îmbunătățiți. Știe cum să lucreze cu sufletul omului, punând la lucru toată noblețea, bunătatea, delicatețea, altruismul pentru a-l ajuta pe aproapele său să depășească momentele dificile. Puterea de a dărui și de a se dărui cu pasiune și dragoste reprezintă marca profilului său interior, caracteristica adevăratului creștin.

Talentat, a semnat numeroase texte în diverse publicații (*Permanențe,* ROST), a scris de asemenea lucrări deosebite, cu substrat filosofico-teologic, istoric și memorialistic, dovedind reale calități eseistice, prin discursul său coerent și rafinat: *Reductions to a Structure of a New Aeon* (Romanian Historical Studies, USA, Hallendale, 1994); S*ub Sabia Cavalerilor Apocalipsului* (Editura Majadahonda, Bucureşti, 1997); *Akademos.-ul naeionescian. Existență și destin* (Editura MJM, Craiova, 2006); *De la Descartes la Nae Ionescu. O analiză a cartezianismului și crizele sale majore* (Editura Sitech, Craiova, 2006); *Pentru o istorie culturală. Societatea Prietenii Științei* (Sitech, Craiova, 2008); *Cavalerul de fier al creștinătății. Un filosof al istoriei în actualitate* (Sitech, Craiova, 2008).

Acum, la împlinirea frumoasei vârste nonagenare încă speră să mai poată realiza ceva, să fie de un real folos, să fie un bun exemplu pentru tineret. La acest ceas aniversar, îi urăm viață lungă și liniștită, binecuvântată de Dumnezeu, cu roade sporite!

Trăirea întru Adevăr

Cornelia Buleteanu

L-am cunoscut pe domnul George Popescu imediat după decembrie 1989, la Craiova, unde soțul meu lucra la Institul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu Plopşor“, filiala Academiei Române. L-am întâlnit la Asociația Foştilor Deținuți Politici Anticomuniști din Craiova, unde m-am înscris ca beneficiară a decretului-lege 118/ 1990 privind indemnizațiile foştilor deținuți politic, dânsul funcționând ca secretar încă de atunci. Mi-au atras atenția de la bun început corectitudinea, franchețea, dar mai ales credința religioasă şi cea politică ce îi structurau viața şi comportamentul, în consens cu aceeaşi credință pe care o împărtăşise şi tatăl meu, pentru care suferise şi se jertfise.

În timpul lungilor convorbiri telefonice pe care le-am purtat şi le port cu domnul George Popescu Glogoveanu, adevărate delicii, dezbatem diverse probleme sau subiecte, fie propuse de mine, fie de către dânsul. Domnia sa construieşte imediat, pe orice subiect de interes, adevărate eseuri. Dar eseul se concepe şi apoi se aşterne pe hârtie, iar alții îl citesc. Domnul Popescu creează eseul la telefon, pe subiecte cu substanță, pe linia lui Blaga sau Băncilă. Domnul George Popescu este un eseist rafinat, cu o putere creativă extraordinară, cu o spontaneitate particulară, şi încă mai scrie în ciuda faptului că ochii săi suferă de o cataractă în evoluție. Domnia Sa concepe, creează, scrie şi vorbeşte nu dintr-o pură plăcere, ci pentru că simte nevoia de a face apostolat, culturalizare. Dânsul face toate aceste lucruri pentru că doreşte ca tot mai multă lume să afle, să înțeleagă, să împlinească numai binele şi adevărul, întrucât are o linie de viață, care i-a devenit dogmă, potrivit căreia „în lume trebuie să domnească Adevărul, Binele şi Frumosul“.

Maniera sa de a scoate cărți pe banii proprii şi de a le dărui celor iubitori de cultură este elocventă pentru dăruirea sa față de binele comun.

Domnul George Popescu nu este un trufaş, suferința în temnițele comuniste transfigurându-l şi proiectându-l într-o aură a superbiei spirituale. În pofida unui arbore genealogic sugestiv (o familie cu diverse personalități, militari, foşti miniştri şi oameni de aleasă cultură), opulenței materiale dânsul i-a contrapus modestia, smerenia, virtuțile unui adevărat creştin.

Scrisul domnului Popescu este plin de vervă, exprimând propriile trăiri; cu alte cuvinte, scriitura sa constituie un *alter ego* al ființei, care îi defineşte sinceritatea convingerilor şi a mărturisirilor sale, zbuciumul său interior pentru o lume mai bună.

Am avut bucuria de a primi în dar o parte din lucrările sale pe care le-am făcut cunoscute şi prietenilor mei, acestea bucurându-se de o bună receptare. Cărțile sale nu fac decât să contribuie la trezirea din amorțire a spiritului românesc, căci comunismul a suprimat reacția noastră firească la tot ceea ce e rău, între 1944-1989, când pretinsa revoluție română ar fi pus capăt acestei înmormântări a spiritului şi a credinței creştine.

De aceea, eu şi prietenii mei din Banat apreciem faptul că domnul George Popescu a reuşit să readucă în actualitate învățătura marilor noştri dascăli şi vizionari precum: Nae Ionescu, Lucian Blaga, Vasile Băncilă, Mircea Eliade, Nicolae Pau-

lescu, ş.a. Am convingerea fermă şi o mărturisesc fără rezerve că lupta pe care a dus-o domnul Popescu o viaţă întreagă pentru biruinţa Adevărului, Binelui şi Frumosului în România, a fost o luptă sinceră, dezinteresată, fără motive personale, obscure, ci numai pentru binele neamului românesc şi al urmaşilor săi. Jertfa generaţiei sale este biletul nostru de identitate la judecata de Apoi a neamurilor, certificatul nostru de curăţenie, de umilinţă şi nevoinţă pe altarul credinţei creştine. Domnia sa este unul dintre *oamenii frumoşi*, cum a definit exemplar Dan Puric profilul generaţiei mărturisitoare, oamenii care au luptat să menţină mereu chipul ontologic firesc, ferindu-l de procesul disoluţiei morale, al uscăciunii sufleteşti. Dacă comuniştii întrupează profilul *omului urât*, al fiinţei schimonosite, reprezentanţii generaţiei de rezistenţi anticomunişti întrupează profilul *omului frumos,* al fiinţei duhovniceşti.

Mărturisirea domnului George Popescu se înscrie pe linia Predaniei şi a Patericului Sfinţilor Români din Închisorile comuniste: Prea Cucernicul Părinte Arhimandrit Arsenie Papacioc şi a bătrânului combatant creştin de la Braşov Traian Trifan, de la care a învăţat lecţia creştinismului autentic. De aceea, domnia sa are o profundă conştiinţă a păcatului despre care vorbeşte şi Nae Ionescu în cursul său de metafizică, o conştiinţă a păcatului ce atinge uneori accente tragice, în vederea unei smeriri şi a unui duh al discernământului, absolut indispensabile unui creştin adevărat. Credinţa în viaţa de dincolo, în Învierea neamului românesc fac posibile reîntâlnirea cu toţi cei dragi, numai *dacă va merita*, cum spune cu multă umilinţă dânsul, refuzând împlinirea într-o lume în continuuă descompunere spirituală, a creşterii răutăţii omului modern. Rugăciunea şi îndelunga răbdare sunt singurele mijloace prin care omul creştin se îmbunătăţeşte, opunându-se haosului existent şi lucrărilor duhului necurat. Această este lecţia fundamentală a smereniei creştine pe care ne-o transmite generaţia mărturisitoare a domnului George Popescu, lecţia omeniei şi a în-omeniei, restauratoare de sens.

George Popescu Glogoveanu

Repere bio-bibliografice

Se naşte la 7 mai 1919, în oraşul Plenița, județul Dolj, descendent pe linie maternă din familia boierească a Glogovenilor, cu un rol major în revoluția lui Tudor Vladimirescu din 1821 şi înrudindu-se cu familia de cărturari Ciorănescu.

Între 1926-1930 urmează clasele primare la Şcoala nr. 1 din Plenița. În 1931 susține examenul de admitere la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti. Tot în 1931 susține un examen de admitere şi la Liceul Militar Mânăstirea Dealu.

Între 1931-1935 urmează clasele gimnaziale la Liceul Tehnic din Plenița şi la Liceul Frații Buzeşti din Craiova, un prestigios liceu unde predau profesori specializați în Franța şi Germania. Datorită contextului politic şi a întemnițării timp de 23 de ani, este nevoit, aşa cum s-a întâmplat cu o parte a generației sale, să-şi încheie cursurile liceale după eliberarea din temnițele comuniste, la Liceul Frații Buzeşti şi Tudor Arghezi.

La 15 martie 1936 autorul editează revista „Dunărea Albastră".

Participă la conferințele organizate de Asociația Prietenii Ştiinței Gh. Țițeica, filiala Craiova, fondată de profesorii Constantin Fortunescu şi Charles Logier, unde îi va întâlni pe: Radu Gyr, Constantin Rădulescu-Motru, Mircea Eliade, Liviu Rebreanu, Ionel Teodoreanu, I. D. Ştefănescu. În 1938, face parte din Comitetul de Administrație al Asociației Prietenii Ştiinței. În 1938-1939, urmează studiile la Institutul de cultură italiană din Craiova, condus de rectorul Paulo Soldatti, un fel de Universitate liberă, după modelul occidental.

Politic, a activat, ca majoritatea elitei intelectuale interbelice, în Mişcarea Legionară. În 1933, intră într-un cuib legionar, iar în 1941 (lunile ianuarie-septembrie) devine şeful Frăției de Cruce din Oltenia, organizația de tineret a Mişcării Legionare.

Arestat în 4 septembrie 1941, împreună cu fratele său mai mare, de către regimul antonescian, care nu a ezitat să trimită la închisoare elevi de 14-15-16 ani şi având printre capetele de acuzare un caiet de notițe şi volumul *Îndemn la simplitate* (1941) a lui Ernest Bernea, trece printr-o lungă experiență recluzionară. Astfel, străbate o întreagă geografie penitenciară: Craiova, Alba Iulia, Văcăreşti, Târgşor, Noua Culme, Jilava, Periprava, Aiud, unde a stat cea mai mare parte a detenției, fiind eliberat în 1964, în urma decretului de amnistie generală. În cei 23 de ani de închisoare neîntreruptă, autorul a cunoscut o mulțime de personalități: de la Mircea Vulcănescu, Radu Gyr, Henry Ghica, Alexandru Ghica, Constantin Gane, Profesorul I. C. Petrescu, Istrate Micescu, până la Mircea Nicolau, Iuliu Stănescu, Traian Trifan, Traian Marin, Ilie Niculescu, Valeriu Gafencu, Arsenie Papacioc, Luca Dumitrescu, Ştefan Iacobescu, Alexandru Ştefănescu, viitorul Monah Atanasie.

Din 1990 este secretarul şi, ulterior, vicepreşedintele Asociației Foştilor Deținuți Politici Anticomunişti din Craiova (AFDPA).

După decembrie 1989 participă la diverse conferințe organizate de Fundația Profesor George Manu, fie cu ocazia unor lansări de carte, fie cu prilejul rememorării unor personalități culturale interbelice. Toate aceste colocvii susținute de autor vin în prelungirea programului de culturalizare din perioada Societății Prietenii Ştiinței. La 18 mai 1995, cu ocazia lansării primului volum de versuri *Radu Gyr. Sângele temniței. Balade I*, ediție îngrijită de Simona Popa, Timişoara, Editura Marineasa, 1992, George Popescu Glogoveanu susține, la Casa Studenților din Craiova, conferința *Radu Gyr. Omul, opera şi epoca sa*. La 2 octombrie 1993, în cadrul simpozionului dedicat operei şi vieții lui Radu Gyr, desfăşurat la Liceul Energetic din Craiova, susține conferința *Radu Gyr în peisajul național şi spiritual românesc*. La 17 martie 1994, cu ocazia comemorării a 54 de ani de la dispariția lui Nae Ionescu, susține, la Liceul de Artă din Craiova, conferința *Nae Ionescu, omul, şcoala şi învățătura sa*. La 4 martie 1995, cu prile-

jul aniversării a 90 de ani de la naşterea lui Radu Gyr, susține, la Casa Studenților din Craiova, conferința *Radu Gyr şi balada în peisajul spiritual românesc*. La 17 mai 1995, în contextul centenarului Lucian Blaga, conferențiază, la Liceul de Artă din Craiova, pe tema *De la ontologia misterului la viziunea spațiului mioritic*. La 25 septembrie 1995, cu ocazia lansării propriului volum *Un filosof al istoriei*, la Casa Studenților din Craiova, George Popescu Glogoveanu susține conferința despre *Prefigurări la structura unui nou eon*, conferință ce avea să fie tradusă în engleză şi publicată de Traian Golea în buletinul său de studii istorice din California: R*eductions to a Structure of a New Aeon* (Romanian Historical Studies, USA, Hallendale, 1995). Aceeaşi carte a autorului avea să fie lansată şi la Librăria Mihai Eminescu din Bucureşti, la 5 octombrie 1995, alături de volumul lui Nicolae Petraşcu *Din viața legionară*.

La 22 mai 1996, în contextul comemorării unui deceniu de la moartea lui Mircea Eliade, conferențiază, la Muzeul de Artă din Craiova, pe tema: *De la filosofia mitului la sacralizarea istoriei.* La 17 decembrie 1996, George Popescu Glogoveanu susține, la Universitatea din Craiova, conferința despre *Emil Cioran sau drama de a fi şi a rămâne mereu român*. La 19 martie 1997, susține, la Casa Studenților din Craiova, o nouă conferință despre Nae Ionescu pe care o va repeta şi la Casa Studenților din Cluj, la 17 aprilie 1997. La 5 mai 2005, în contextul centenarului Radu Gyr, susține, la Teatrul din Craiova, conferința *Radu Gyr şi balada în peisajul interbalcanic*.

Este autorul unor volume semnificative: *Reductions to a Structure of a New Aeon* (Romanian Historical Studies, USA, Hallendale, 1995); *Un filosof al istoriei* (Editura Majadahonda, Bucureşti, 1995); *Sub Sabia Cavalerilor Apocalipsului* (volum de memorii, Editura Majadahonda, Bucureşti, 1997); *Akademos.-ul naeionescian. Existență şi destin* (Editura MJM, Craiova, 2006); *De la Descartes la Nae Ionescu. O analiză a carteziansmului şi crizele sale majore* (Editura Sitech, Craiova, 2006), întrupează modelul origenist în care paradigma culturală coexistă firesc cu cea spirituală, potențată de altruism şi nobilitate; *Pentru o istorie culturală. Societatea Prietenii Ştiinței* (Sitech, Craiova, 2008); *Cavalerul de fier al creştinătății. Un filosof al istoriei în actualitate* (Sitech, Craiova, 2008).

NATO şi România

Cinci ani de avantaje şi dezavantaje

Paul Nistor

La începutul lunii aprilie 2009, în oraşele Strasbourg (Franța) şi Kehl (Germania), liderii politici ai statelor membre NATO s-au strâns într-un summit menit nu doar a celebra 60 de ani de la formarea Alianței Transatlantice, ci şi pentru a clarifica rolul alianței în secolul XXI. Cei douăzeci de ani care despart acest summit de revoluțiile anticomuniste din Europa de Est au redefinit rolul vechii organizații militare dându-i un nou contur şi o nouă responsabilitate. În primul rând, s-a erodat acea imagine de braț armat al lumii libere, aflat într-o continuă dispută cu Răul roşu, aşa cum se prezentau lucrurile pe vremea Războiului Rece. Apoi, învingător al totalitarismului, NATO a dorit să-şi asume un rol de protector al ideilor democratice, apărând realitățile şi cuceririle liberal-democrației dar, şi mai mult, aspirând să impună şi să supravegheze pacea mondială.

Aniversând 60 de ani de la semnarea, la 4 aprilie 1949, la Washington, a Tratatului Atlanticului de Nord, să ne întoarcem puțin şi spre contextul constituirii celei mai puternice organizații militare pe care a văzut-o planeta.

Formarea NATO (1949)

Se ştie că, în mod tradițional, Statele Unite au fost reticente față de intrarea în diverse angajamente politice cu alte națiuni. Istoria Americii era mai mult o istorie a izolării, a pragmatismului şi a unor înțelegeri externe conjuncturale. Astfel că, atunci când s-a pus problema implicării americane pe alte continente, după 1945, printr-un parteneriat cu națiunile libere, rezervele au fost mari.

O alianță putea creşte capacitatea unui stat de a se apăra, dar loialitatea colegilor şi funcționalitatea unui astfel de organism trebuiau asumate cu prudență. Tradiția a jucat un rol important, George Washington, Thomas Jefferson şi Woodrow Wilson atrăgând atenția că alianțele nu au doar efecte pozitive şi că e recomandabil ca ele să fie evitate. Însuşi George Kennan, teoreticianul îngrădirii comunismului, invoca trecutul într-o asemenea chestiune: „Oamenii de stat înțelepți şi experimentați sunt, de obicei, precauți înaintea unor angajamente care pot aduce constrângeri comportamentului unui guvern, în viitor, la date necunoscute, înaintea unor situații de neprevăzut“[1]. Cu toate aceste rețineri, America a optat pentru un sistem complex de înțelegeri cu alte națiuni. Dacă între neajunsuri se includeau dependența de aliați, posibila implicare într-un război pentru un stat îndepărtat şi limitarea libertății de mişcare, avantajele erau şi ele consistente: creşterea securității în arii regionale vaste, îndepărtarea costurilor, posibilitatea de proiectare a intereselor americane până spre zone de la periferia U.R.S.S. şi capacitatea de control a mediului politic global.

Cauzele imediate ale formării Alianței Nord Atlantice se regăsesc în mediul internațional inițial al Războiului Rece, acolo unde loviturile de stat şi ocupația militară în Europa de Est s-au întrepătruns cu lupta ideologică şi primele manifestări ale comunismului în Occident. O politică comunistă, aparent bine coordonată şi concertată, provoca democrației vestice pierderea gradată a unor bastioane de rezistență în Europa. Agitațiile partidelor comuniste occidentale contra Planului Marshall şi întărirea pozițiilor acestora în sistemele politice din Europa apuseană au produs o undă de îngrijorare. În plus, propaganda antiamericană crescută a sovieticilor, reactivarea Comintern-ului într-o formulă modernizată (Cominform) şi lovitura de stat din Cehoslovacia au lăsat impresia declanşării unui război gene-

[1] Charles W. Kegley Jr., Eugene R. Wittkopf, *World Politics, Trend and Transformation*, Worth Publishers, Inc., New York, 1999, p. 464.

ralizat între puterea comunistă şi lumea vestică. Criza Berlinului şi blocada (1948-1949) care au ridicat ostilitatea dintre cele două tabere la cote înalte au fost semnale clare că Occidentul nu putea rezista înaintea sovieticilor decât în mod solidar. Dintre toate evenimentele premergătoare semnării Pactului Nord-Atlantic, preşedintele Truman plasa şi el criza berlineză pe primul loc în influenţarea deciziei de realizare a unei înţelegeri militare apusene: „Duritatea ruşilor în chestiunea Berlinului i-a făcut pe mulţi europeni să-şi dea seama de necesitatea unei asistenţe militare mai strânse între naţiunile vestice şi aceasta a condus la discuţiile din care a rezultat N.A.T.O. Berlinul fusese o lecţie pentru noi toţi".[2]

După ce a fost depăşită problema opiniei publice americane (care era reticentă la noi angajamente militare după pierderile suferite de SUA între 1941-1945) şi cea a legalităţii încheierii

unei alianţe pe timp de pace (prin intermediul rezoluţiei Vandenberg), negocierile concrete cu partenerii europeni şi cu Canada au putut fi demarate încă din vara anului 1948. Prima întâlnire între părţi, desfăşurată la 6 iulie 1948, înainte de blocada Berlinului, grupa o delegaţie americană condusă de subsecretarul de stat R. Lovett şi ambasadorii Marii Britanii, Franţei, Belgiei, Olandei şi Canadei[3]. Truman evocă în memoriile sale acele momente încărcate de tensiune dar şi de speranţă şi încredere: „Această negociere s-a ţinut în cel mai mare secret. Un sistem special de securitate s-a aplicat astfel încât doar un minimum de material documentar a fost distribuit. Curieri speciali au înmânat toate hârtiile. Discuţiile telefonice despre subiectele abordabile la acea conferinţă au fost eliminate, iar comunicaţiile telegrafice au fost reduse la minimum. Numai unui număr redus de persoane i s-a permis să aibă acces la documentele respective. Sistemul [...] trebuia să prevină scurgerile către agenţii sovietici"[4].

Deşi purtate cu sinceritate şi entuziasm, negocierile pentru formarea unei alianţe occidentale au scos repede la suprafaţă orgolii naţionale, pretenţii imposibil de rezolvat şi chestiuni sensibile care trebuiau abordate cât mai delicat posibil. Liantul viitoarei organizaţii a fost descoperit în omniprezenţa pericolului sovietic şi în hotărârea de a proteja valorile democraţiei şi capitalismului. Până la armonizarea punctelor de vedere naţionale mai erau însă necesare eforturi suplimentare. Dean Acheson, Secretarul de Stat al SUA, un adevărat artizan al N.A.T.O., considera că negocierile au fost purtate în jurul a trei probleme cu greutate: care dintre naţiunile occidentale trebuiau implicate, dacă tratatul trebuia să se ocupe şi de altceva decât de securitatea militară şi ce angajamente trebuia să conţină el[5]. Conexe la aceste direcţii mari, erau adăugate altele: modalitatea în care americanii puteau oferi arme europenilor, posibilitatea ca tratatul să acopere terito-

[2] Harry S. Truman, *Memoirs*, vol. II, The New American Library of World Literature, Inc., New York, 1965, p. 156.

[3] Walter La Feber, *America, Russia and the Cold War*, 1945 – 1971, John Willy and Sons, Inc., New York, 1972, p. 75.

[4] Harry S. Truman, *op.cit.*, p. 285.

[5] Dean Acheson, *Present at the Creation*, W.W.Norton & Company Inc., New York, 1969, p. 276.

riile de peste mări ale partenerilor de pe bătrânul continent, trupele americane din Europa, chestiunea germană şi cazurile concrete în care partenerii acționau pentru a opri o eventuală agresiune.

În privința membrilor viitoarei organizații, Departamentul de Stat explora intenția de a deschide discuții – pe lângă cele existente la nivelul Pactului de la Bruxelles – cu Norvegia, Danemarca, Islanda, Italia, Irlanda poate şi cu Portugalia şi Suedia. Existau sugestii şi pentru o viitoare aderare a Spaniei, R.F. Germaniei şi Austriei, dar, în general, s-a căutat să se evite acele țări care nu erau încă pregătite să-şi asume angajamentele de tipul celor ce proveneau dintr-o asemenea asociere. La un anumit moment, s-a sugerat chiar că ar putea exista diferite clase de asociere cu diferite grade de obligații[6]. În fața acestor propuneri, reacțiile europene au fost diverse: englezii aveau reticențe în privința italienilor, francezii doreau să transforme acceptarea Norvegiei în monedă de schimb pentru acoperirea Algeriei de către tratat, iar Norvegia cocheta încă cu o structură de securitate nordică propusă de Suedia. Americanii insistau pentru Italia, afirmând că deşi aceasta nu era un stat atlantic, o Italie neinclusă în N.A.T.O. cu puternice poziții comuniste, putea fi o sursă permanentă de pericole. După acceptarea italienilor, care au spart principiul apartenenței geografice la țărmurile oceanului, turcii şi grecii au clamat şi ei protecția sub umbrela viitoarei comunități atlantice[7].

Pentru a se pune ordine în acest haos, inițial s-au făcut recomandări pentru trei tipuri de membri, fiecare cu alt gen de obligație. Charles Bohlen, un funcționar important de la Departamentul de Stat, a descris foarte plastic cele trei grupuri: un nucleu dur, nişte țări intermediare care erau importante pentru nucleu şi câteva state care mai mult produceau probleme în negocieri decât să suplimenteze securitatea alianței. În memoriile sale el aprecia că în timpul negocierilor sau chiar la semnarea Tratatului Nord-Atlantic, nimeni nu ar fi putut anticipa modul în care urma să evolueze N.A.T.O. în anii viitori. În aceste momente însă, americanii şi europenii se gândeau doar la negocierea unei alianțe militare clasice[8].

George F. Kennan, un opozant al ideii de formare a unei alianțe atlantice, afirma sarcastic că Portugalia şi Turcia nu se încadrau în ideile americane despre democrație şi libertate individuală, iar din punct de vedere geografic, includerea Italiei sau Turciei ar fi aruncat o umbră de ridicol asupra termenului „nord-atlantic". După cum constata diplomatul american, „În orice încercare de a defini un cerc de state asociate unui scop politic, cea mai mare dificultate nu e niciodată pe cine să incluzi, dar, întotdeauna, pe cine să excluzi. Atât de jenantă e această ultimă chestiune, încât se poate constitui în bun argument contra pactelor în general"[9]. Totuşi, exista o tendință în Departamentul de Stat de a extinde această alianță cât se putea de mult, cât mai aproape de granițele sovietice. Acest fapt putea avea şi consecințe nedorite în cazul în care Uniunea Sovietică ar fi resimțit noua organizație vestică drept un pericol prea evident pentru frontierele sale. Acest punct de vedere a fost sistematizat încă de la început de Ernest Bevin, ministrul de externe britanic, care într-o telegramă secretă prezenta riscurile asocierii națiunilor din zona nord-atlantică: „Ruşii să nu se simtă provocați de înființarea unei organizații de apărare şi să dorească să treacă la măsuri care ar arunca lumea în război"[10]. Deşi aceste temeri existau la nivelul tuturor statelor, încrederea în puterea Americii genera siguranță pentru un viitor senin.

În timpul negocierilor pentru organizarea N.A.T.O., între cele două mari entități (America de Nord şi Europa) au existat tendințe contradictorii: europenii care doreau avantajele unei reale garanții din partea S.U.A. în domeniul militar şi americanii care țineau să-şi păstreze libertatea de

6 Harry S. Truman, *op.cit.*, p. 285.

7 Dean Acheson, *op.cit.*, p. 277.

8 Charles E. Bohlen, *Witness to History 1929 – 1969*, W.W. Norton & Company Inc., New York, 1980, p. 207.

9 George F. Kennan, *Memoirs, Little, Brown and Company*, Boston, 1967, p. 412.

10 Harry S. Truman, *op.cit.*, p. 282.

acțiune şi să accepte un angajament transatlantic doar ca principiu.

Opiniile negociatorilor S.U.A. au oscilat permanent. Conform „Documentelor de la Pentagon" americanii se abțineau chiar şi de la a oferi garanții de securitate clare europenilor, gest ce vida de conținut orice noi discuții. Treptat, situația s-a schimbat şi implicarea Washingtonului a fost mult mai fermă.

Existau diferențe de opinie chiar şi în cadrul aceleiaşi echipe. Dacă Geoge Kennan favoriza doar o alianță a statelor pur atlantice, aplicând o rigoare geografică acestui concept, John Hickerson – directorul Oficiului pentru Afaceri Europene din Departamentul de Stat a făcut un lobby permanent pentru Italia şi pentru alte țări continentale[11]. Mai mult, după cum afirma istoricul Timothy Ireland, S.U.A. vedeau viitoarea alianță în termeni de Război Rece, cu o rivalitate Est-Vest, în special cu U.R.S.S., în timp ce Marea Britanie şi Franța încă încercau să creeze un scut contra unui posibil pericol german[12]. În pofida acestor mici diferențe de opinie, problema centrală a constituit-o întotdeauna modul în care se putea îmbina dorința europenilor de a căpăta o umbrelă de securitate cu tendința americanilor de a-şi conserva libertăți de acțiune. Aceste două mari tendințe îşi vor pune amprenta în mod decisiv asupra negocierilor, iar actul final va indica un compromis acceptat[13]. Discuțiile s-au purtat în principal între reprezentanții legislativului american (Congresul ținea să-şi conserve prestigiul de factor important în luarea deciziilor de politică externă) şi ambasadorii statelor europene, cu reprezentanții executivului S.U.A. pe post de mediatori.

În privința statutului de membru al Pactului, ceea ce părea o idee simplă şi strălucită la început s-a dovedit a fi o chestiune delicată. În afara țărilor inițiatoare ale Tratatului (S.U.A., Canada, Marea Britanie, Franța şi Benelux), pentru care nu au existat suspiciuni şi comentarii, mai toate celelalte propuneri s-au constituit în subiecte de dispută. Irlanda a condiționat negocierile de rezolvarea problemei Ulster-ului (şi de aceea a fost lăsată deoparte). Italia a fost cu greu adoptată de englezi şi francezi, Canada s-a opus Portugaliei din cauza regimului politic iar Scandinavia a fost pe punctul de a deturna total esența N.A.T.O[14]. Presiunile sovietice asupra Norvegiei (pentru încheierea unui tratat de genul celui sovieto-finlandez) au fost a doua cauză imediată a formării N.A.T.O. În plus, înclinația Suediei înspre neutralitate şi tentația de a organiza un sistem de securitate regional (Suedia, Norvegia, Danemarca, plus Islanda), independent de Occident, au adus Alianța Atlantică la un pas de a pierde flancul său nordic[15]. În final, mai multe state care oscilau între neutralitate şi angajare au înțeles că în noua eră ce se deschidea, doar o înțelegere politico-militară puternică putea conduce la salvarea Vestului.

Presați de situația din Europa, negociatorii au finalizat proiectul Tratatului la sfârşitul anului 1948, prezentarea publică fiind făcută în ianuarie 1949. Irlanda şi Suedia, deşi invitate să adere, au preferat să păstreze o neutralitate tradițională. La 4 aprilie 1949, la Washington, într-un cadru solemn, Tratatul de constituire a Pactului Nord Atlantic a fost semnat de reprezentanți a 12 state: Canada, S.U.A., Marea Britanie, Franța, Olanda, Belgia, Luxemburg, Islanda, Danemarca, Norvegia, Portugalia şi Italia. În cadrul acestei ceremonii, preşedintele Truman a ținut discursul care l-a enervat atât de mult pe Stalin, comparând Tratatul N.A.T.O. cu un act de bună vecinătate între 12 proprietari care decid că e în avantajul lor să se asocieze. După aprecierile preşedintelui S.U.A.: „Speram că tratatul va servi la prevenirea celui de-al treilea război mondial. Desigur, dacă ceva de acest gen ar fi existat în 1914 sau 1939, actele de agresiune care au împins lumea în cele două

[11] Mark Smith, *NATO enlargement during the Cold War*, New York, 2000, p. 33.

[12] Timothy P. Ireland, *Creating the Entangling Alliance: The Origins of the North Atlantic Treaty Organization*, *Greenwood Press*, Westport, 1981, p. 39.

[13] Andre Beaufre, *N.A.T.O. and Europe*, Faber & Faber Ltd., London, 1967, p. 23.

[14] Mark Smith, *op.cit.*, p. 32-48.

[15] *Ibidem*, p. 41.

catastrofe nu s-ar fi întâmplat“[16]. Abia în câțiva ani, însă, NATO a devenit o organizație funcțională. Pentru a păstra echilibrul între europeni şi americani, primul comandat al forțelor aliate în Europa a fost generalul Eisenhower, atât de respectat în urma victoriilor obținute în războiul mondial, iar primul Secretar General NATO afost lordul Ismay, un apropiat al premierului Winston Churchill.

Un NATO al secolului XXI

Două modificări majore au intervenit în imaginea Alianței Atlantice de la începutul anilor ‘90 încoace: ea s-a transfromat din ce în ce mai mult dintr-o cooperare militară în una politică şi, în plus, a încercat să-şi depăşească atribuțiile regionale, acționând ca un actor de talie globală. Pe de altă parte, deşi liderii occidentali au ținut să conserve un discurs idealist, NATO a pierdut din alura morală cu care se prezenta în timpul Războiului Rece. Confruntările sângeroase din Serbia şi Afganistan, executate în ultimul deceniu cu forțe asimetrice față de localnici, au creat şi o imagine negativă organizației în lumile slavă şi islamică. Apoi, încălcarea suveranității unor state, fără declarație de război, doar în numele intervenționismului legat de protecția drepturilor omului, a făcut nu doar să fie operate schimbări majore în doctrinele statale contemporane, ci şi să se consolideze mitul unui jandarm mondial, aflat în slujba Occidentului.

Pe măsură ce unitatea europeană a evoluat, NATO a fost privit şi ca un semn al dependenței de America. Crearea Uniunii Europei Occidentale şi a altor forme de cooperare militară europeană a scos la lumină o rivalitate emergentă între europeni şi americani. Ultimele războaie ale perioadei post-Război Rece, pozițiile diferite ale Washingtonului şi capitalelor europene față de Rusia, intervenția în Irak sau crizele teroriste/antiteroriste, au consolidat ideea că NATO e un semn al omnipotenței Statelor Unite la scară globală. Din acest motiv, nu puține au fost ocaziile când Franța sau Germania au încercat să facă mici scenarii de frondă față de aliatul transatlantic. Dar acest summit din 2009 a arătat o solidaritate indiscutabilă a membrilor. Europa mai are încă nevoie de America, iar Washingtonul mizează în continuare pe resursele Europei. Revenirea Franței în totală cooperare cu structurile militare ale organizației indică cum NATO poate rămâne instrumentul

[16] Harry S. Truman, *op.cit.*, p. 288.

prin care şi europenii îşi pot rezolva chestiunile de prestigiu sau de interes naţional, proiectate la scară globală. Chiar şi pentru America e mai de dorit să încurajeze formarea unor structuri militare europene în interiorul Alianţei decât în afara ei...

Cu toate aceste rivalităţi interne, Pactul Nord-Atlantic, simbolizând din ce în ce mai mult o alianţă a statelor cu regim democratic, care promovează şi protejează un anumit set de valori, a fost unul din factorii care au reuşit, în ultimii 20 de ani, să menţină pacea globală. Uneori printr-o diplomaţie tăcută dar eficientă, alteori trecând prin fricţiuni externe vizibile, NATO a descurajat nu doar adversarii tradiţionali – marile puteri cu tendinţe hegemonice care propun alte reguli ale ordinii mondiale (Rusia şi China) –, ci şi forţele care reprezintă noile vulnerabilităţi nonconformiste ale mileniului III (teroriştii, despoţii atomici, tiranii sângeroşi ai propriile popoare). Uneori justă alte ori injustă, prezenţa şi implicarea reală a trupelor NATO în problemele incandescente ale zilei este, în primul rând, eficientă.

Chiar dacă războiul nu a mai fost văzut de multe generaţii, ar fi o greşeală să considerăm că pacea se auto-regenerează spontan. În fapt, marile puteri care au creat acest regim internaţional şi alianţele militare care îl încarnează, descurajează schimbarea şi întronarea haosului în lume.

Summit-ul franco-german din 2009 a indicat clar că organizaţia e dispusă să meargă pe o direcţie nouă. Încă nu ştim dacă e şi o direcţie fastă. Au intrat în „club“ Albania şi Croaţia; s-a spus că Serbia, Ucraina şi Georgia vor avea şanse de îndată ce vor îndeplini criteriile. Această variantă arată că NATO are ambiţia extinderii, către mai toate statele democratice care se circumscriu unei anumite arii geografice. Dar e foarte posibil ca odată cu extinderea excesivă să vină şi diluarea acelei formidabile organizări pe care o reprezenta Pactul Nord Atlantic în era Războiului Rece. Deja nu mai putem vorbi de un nucleu de state cu valori chiar apropiate, nu ştim unde ar fi aportul Ucrainei la virtuţile democraţiei şi nici aportul Albaniei la vreun efort militar viitor. În schimb, probabil NATO îşi face vreun titlu de glorie din a se întinde, imperial, peste toată America de Nord şi Euuropa, intimidându-şi astfel rivalii şi încercând o demonstraţie de forţă cu valenţe geopolitice. Dar, fără îndoială, creşterea nefirească a numărului de membri duce la golirea de conţinut a Alianţei. Dacă o ţine în acelaşi ritm, s-ar putea ca NATO al anului 2050 să cuprindă vreo 200 de ţări...

În acelaşi timp, NATO şi-a demonstrat ambiţiile globaliste, reconfirmând angajamentele din Orientul Mijlociu. Dacă deja azi Afganistanul e un teritoriu strategic pentru securitatea atlantică, de ce mâine nu ar fi şi Birmania sau Somalia? Astfel, apărarea intereselor euro-americane se va produce pe toate continentele, existând riscul ca alte civilizaţii să perceapă organizaţia drept agresivă şi imperialistă. Vestul versus Restul nu pare să mai fie o glumă şi nici o imposibilitate legată, ca în trecut, de bariera distanţelor geografice. Probabil, sub această presiune mondială a NATO ori lumea întreagă se va democratiza şi se va occidentaliza, ori se va naşte o coaliţie care se va opune deschis hegemoniei globale a puterilor atlantice.

Până atunci, NATO dovedeşte însă că nu are voința de a-şi impune cu fermitate principiile în fața principalului rival: Rusia. Astfel, dialogul cu Moscova va fi reluat, în ciuda tragediei din Georgia, de anul trecut. Sau, mai bine zis, NATO îşi impune principiile, prin forță, doar acolo unde doreşte. Există o aplicare selectivă a standardelor democratice fixate de NATO, față de unele regiuni. Sunt zone de prioritate 0, probabil cele dorite de americani, şi zone unde sunt lăsați să moară oameni care strigă disperați după libertate şi democrație (Georgia, Belarus, Moldova). Cu toate aceste inconsecvențe, marşul NATO către dominație mondială este lent dar constant, şi cu obiective pe termen lung.

România şi NATO

Opțiunea României pentru NATO a fost una firească în contextul în care, în anii '90, au dispărut state din Est, s-au modificat frontiere, au izbucnit conflicte etnice şi s-au derulat războaie sângeroase (în Balcani şi în spațiul ex-sovietic). Redistribuirile de putere în Europa şi în lume aduceau noi interese şi rivalități. Atunci, integrarea într-o alianță stabilă, tutelată de o superputere vestică, părea să fie unica direcție care garanta integritatea şi securitatea statului român, precum şi ancorarea lui într-o organizație care, pe lângă ataşamentul la valorile democrației, oferea şi perspectiva asigurării prosperității economice. Aşadar, spre NATO ne-au împins mai mult angoasele noastre istorice şi mai puțin certitudinile pe care le oferea Alianța. Acest lucru s-a confirmat până în 2009. Prin NATO am scăpat (parțial) de presiunile vecinilor estici, ne-am liniştit la ideea umbrelei furnizate de articolul 5 al Tratatului (principiul apărării colective) dar, totodată, am constatat că nici prosperitatea nu vine automat şi nici apartenența la Alianță nu ne transformă instituțiile, peste noapte, din balcanice şi ineficiente, în occidentale şi absolut magnifice. Cu bune şi cu rele, intrarea în NATO a României a fost un pas firesc, iar efectele se vor vedea mai bine doar pe termen lung.

Avantajele vizibile sunt puține: liniştirea conştiinței noastre istorice (prea zbuciumate), rudimente de baze americane în Dobrogea, protecția şi sprijinul (ipotetice sau nu) unor puteri vestice şi intrarea armatei române într-o eră a modernizării. Mai toate acestea de mai sus nu sunt absolute, ci relative. Americanii din Dobrogea, până acum, nu ne-au asigurat vreo mare securitate, ba, din contră, ne-au pus pe harta fortărețelor zburătoare ale CIA şi au atras atenția vecinilor, Ucraina mai ales considerând România ca având frecvente impulsuri agresive. Sprijinul vestic este, iarăşi, mai mult virtual, atât timp cât investitorii occidentali vin în cadență de melc spre România, iar americanii par a nu avea intenția de a ne ridica vreodată obligativitatea umilitoarelor vize. Apoi, pretenția noastră că nu suntem doar consumatori, ci şi furnizori de securitate, e ridicolă. Atât timp cât nu reuşim să schimbăm nimic din politicul ostil al Republicii Moldova, nu putem numi furnizare de securitate exploatarea mâinii de lucru ieftine româneşti (să numim aşa batalioanele gen Scorpionii Roşii şi Lupii Negri) în Irak şi Afganistan. În plus, visul nostru strategic – cointeresarea marilor puteri asupra securității Mării Negre, pare mai îndepărtat ca niciodată.

Totuşi, avem un imens şi palpabil avantaj. Suntem în structurile atlantice, suntem pe vecie ai Vestului. Ultima frontieră a lumii civilizate s-a mutat dinspre Tisa spre Prut. Oricât de neînsemnate ar fi urmările acestei situații, fără gestul din 2004 lucrurile ar fi stat mult mai dezastruos. Intrarea în NATO ne-a favorizat admiterea în Uniunea Europeană, a adus relativa dezvoltare economică din ultimii ani şi a pus o barieră (permeabilă, totuşi) tendințelor expansioniste invizibile ale Moscovei. Călătorim liber până la Londra, suntem cetățeni ai Europei, egali în drepturi cu germanii, francezii sau spaniolii. Aceste simple detalii fac o diferență enormă față de ceea ce ar fi putut fi.... fără NATO.

Dezavantajele au fost servite la pachet cu avantajele. Cei care ne-au adus securitatea ne-au adus şi frânturi de insecuritate. Astfel, pierdem militari în deşerturile arabe, am trăit cu teama atentatelor teroriste şi suportăm presiunile Rusiei atunci când insistăm pentru scutul european anti-rachetă. Dar o alianță tocmai aceasta

presupune: acceptarea unei solidarități care nu se verifică doar la bine, ci, mai ales, în momente critice. Aşa se face că vecinii slavi ne privesc circumspecți. Am fost de acord cu bombardarea Serbiei comuniste în 1999, şi lucrul acesta nu e uitat uşor de sârbii de rând. La est, Ucraina înțelege că bazele din Dobrogea sunt îndreptate şi împotriva ei. Pentru puterea de la Chişinău nu suntem altceva decât Răul suprem. Vecinii aşadar, cel puțin până la totala lor democratizare, ne percep ca pe un instrument docil al Occidentului, o rampă de lansare a unor noi acțiuni „portocalii", destabilizatoare, către stepele estice.

Dar partea cea mai vizibilă a acestei dezbateri se referă, fără doar şi poate, la dizlocarea forțelor româneşti pe fronturi îndepărtate. Lăsând la o parte argumentele jalnice, idealist-umaniste, lansate din unghiuri diferite – ba că se pierde sânge românesc tocmai în Mesopotamia, ba că suntem eroi care luminăm zona arabă cu „darurile" democrației şi libertății –, constatăm existența a suficiente argumente pro şi contra participării româneşti la misiuni îndepărtate. Pe de o parte, DA – cheltuim prea multe resurse față de cât îşi permite un stat sărac, precum România, doar pentru a ne menține Alianța şi pentru a arăta ce parteneri grozavi suntem. Pe de altă parte, câştigurile profesionale şi strategice ale militarilor români sunt incalculabile, ca şi avantajele aduse de stabilirea unor relații umane adânci cu americanii, britanicii, musulmanii. Occidentalii ne pot oferi, pe viitor, securitate (în sens multiplu); arabii ne pot deschide calea unor debuşee economice în zonă. Ne-am minți frumos dacă neam simți exportatori de stabilitate şi democrație, dar am fi realişti dacă am cădea de acord că prin NATO ne putem servi interesele naționale şi la mii de kilometri distanță de casă. Aşadar, România-NATO e o relație bilaterală de exploatare, rece şi calculată. Fiecare e instrumentul celuilalt şi cei inteligenți, oricare ar fi ei, au de câştigat mai mult decât au de pierdut.

Ultimul summit, din 2009, a indicat o dată în plus diferența între marii şi micii actori internaționali. Marota noastră geopolitică – îmblânzirea spațiului Mării Negre – s-a dovedit a fi mai puțin interesantă pentru aliați. Doar la nivel declarativ ei au confirmat interesul pentru această zonă frământată, de unde vin destule amenințări către România şi către Vest. Deşi preşedintele Băsescu ne-a asigurat că va încerca să facă din propria agendă şi agenda Alianței, acest lucru nu a fost posibil. Era de aşteptat. NATO cheltuie destule resurse în alte regiuni şi era puțin probabil că doar de dragul nostru va tensiona relațiile cu Moscova şi va deschide un nou „front" al stabilității şi democrației în coasta colosului rus. Pentru moment, NATO a confirmat interesul pentru rezolvarea conflictelor înghețate din Est (Abhazia, Nagorno-Karabah, Transnistria, Caucaz) şi a încurajat România să susțină mai multe proiecte comune cu Bulgaria şi Turcia.

Totuşi, ne întrebăm dacă ideea cooperării la Marea Neagră nu va rămâne doar un mit atât timp cât nu vom conştientiza că această mare desparte popoare mult prea diferite. Spațiul pontic, aflat în inima Euriasiei, reprezintă şi confluența dintre lumea rusă şi lumea islamică şi, chiar prin însuşi acest fapt, generează conflicte de interese majore. Diversitatea populațiilor este uriaşă şi acolo unde vorbim de falii mari - etnice, religioase, civilizaționale – nu putem crede că o singura formulă magică, „cooperare pentru prosperitate", poate salva totul. Curios e nu doar că Marea Neagră poate fi numită un lac înconjurat de conflicte înghețate dar, în acelaşi timp, de jur împrejur sunt ancorate prea multe regimuri autoritare care doar vag au de-a face cu democrația. Nu mai spunem că pe acolo trec marile rute ale petrolului, gazului, crimei organizate, traficului de arme şi de ființe umane. Puse cap la cap... adunăm mai multe probleme decât oportunități şi constatăm simplist că un stat precum România, fără flotă, fără armată, şi fără bani, este prea mic pentru a-şi propune obiective atât de mărețe într-o zonă atât de specială. Din acest motiv s-ar cuveni ca sugestiile noastre de acțiune în NATO să fie mai realiste şi să se limiteze la o vecinătate apropiată, fără a ne dori să rezolvăm ceea ce nu au reuşit în mii de ani nici grecii, nici otomanii şi nici ruşii. Nu de alta dar pe lângă faptul că am cădea de ridicoli, am risca să ignorăm probleme mult mai importante pentru români.

Dezbatere în paginile revistei Idei în Dialog

Conservatorismul American

Alexandru Racu

În numărul din februarie anul curent, Revista *Idei în Dialog* a publicat un dosar dedicat *Conservatorismului American*, dosar care, alături de texte semnate de Vladimir Tismăneanu, Mihail Neamțu, Alexandru Bogdan Duca, Vlad Topan şi Victor Popa, ne oferă şi câteva binevenite traduceri din Russel Kirk, William F. Buckley Jr. sau Allan Bloom.

Voi comenta doar patru dintre textele publicate în respectivul dosar pentru că poziționarea lor ideologică merită anumite observații, articolele lui Alexandru Bogdan Duca şi Vladimir Tismăneanu fiind strict bibliografice. În actualul număr al ROST, mă voi ocupa pe scurt de *Argumentul* lui Mihail Neamțu, coordonatorul dosarului, *Argument* care deschide seria de articole dedicate conservatorismului american, precum şi de articolul autorului mai sus numit dedicat reflecțiilor geopolitice asupra Islamului ale lui Bernard Lewis şi Samuel P. Huntington. În numărul viitor, urmează să mă opresc asupra criticii libertariene adresate de Vlad Topan „conservatorismului câtuşi de puțin etatic", precum şi asupra încercării lui Victor Popa de a fundamenta alianța dintre liberalism şi conservatorism în gândirea lui Alexis de Tocqueville.

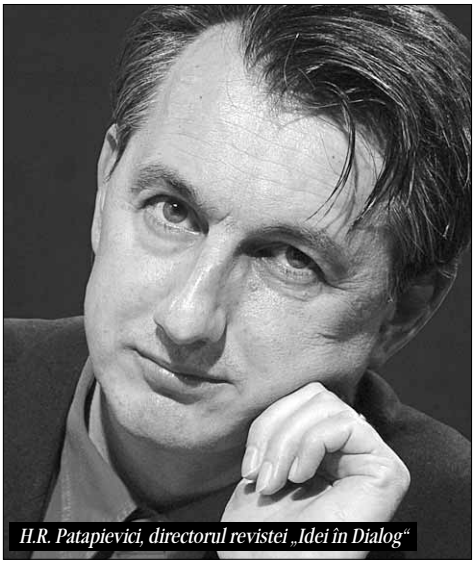

H.R. Patapievici, directorul revistei „Idei în Dialog"

Aclimatizări, ambiguități, ambivalențe

Făcând analiza noului limbaj „revoluționar" inventat de teoreticienii şi liderii Revoluției Franceze, Joseph de Maistre observa că, lăsând la o parte pocirea limbii franceze, noul limbaj se remarca prin incapacitatea de a gândi în mod clar. Ca să-l citãm pe Benjamin Thurston, autorul unui articol intitulat *„Joseph de Maistre's Theory of Language: Language and Revolution"*, aveam de a face în cazul noului limbaj cu „o întunecime a limbajului" şi cu „inabilitatea unei exprimări lucide care să evite paralogismele şi ambiguitatea". Tendința de redefinire şi substituție a termenilor era completată de tendința de a folosi tot mai mulți termeni abstracți, cuvinte care nu corespundeau nici unor date precise, precum drepturile omului, libertate, egaliate etc. Şi tocmai în această lipsă de precizie stătea forța discursului revoluționar, întucât făcea posibilă transformarea limbajului dintr-un mijloc de comunicare într-un mijloc ideal de manipulare. Joseph de Maistre era forțat de altminteri să recunoască că era imposibil să te certi cu acest gen de oameni, tocmai datorită faptului că respectivii îşi exprimau ideile în termeni care însemnau orice şi nimic.[1] Un critic nu doar al lui Jean Jacques Rousseau, ci şi al lui John Locke şi, implicit, al tuturor autorilor pentru care societatea reprezenta produsul unui contract făcut între indivizi şi nu al

[1] Benjamin Thurston, *Joseph de Maistre's Theory of Language: Language and Revolution*, în *Joseph de Maistre's Life, Thought and Influence – Selected Studies*, Edited by Richard A. Lebrun, McGill-Queen's University Press, Montreal&Kingston, London, Ithaca, 2001, pp. 107-113

unei instituiri de sorginte divină, de Maistre sesiza în fapt problemele inerente oricărui sistem de gândire care nu se bazează pe un text sacru fondator şi pe tradiția hermeneutică a unei autorități interpretative clar definite, ci se bazează în schimb pe speculații abstracte cu privire la starea de natură şi la drepturile naturale ale indivizilor.

După cum ni se sugerează în *Argumentul* cu care debutează grupajul de articole din *Idei în Dialog*, pentru Mihail Neamțu conservatorismul ar include pe lângă „importanța familiei, prețuirea patrimoniului cultural, respectul față de tradiția religioasă iudeo-creştină, respectul antirelativist pentru ordinea naturală a lumii“ şi „legitima căutare a profitului prin capitalism şi cultivarea compasiunii prin filantropie“. Luate strict nominal, ultimele două trăsături ale conservatorismului pot însemna orice. Prima dintre ele poate să însemne spre exemplu legalizarea prostituției, ceea ce n-ar fi absolut deloc de mirare, dacă ținem cont de faptul că un *conservator* precum Horia Roman Patapievici (de altfel inițiatorul proiectului editorial *Idei în Dialog*) propunea de curând legalizarea comercializării drogurilor[2], la fel de bine cum cea de-a doua poate să se refere la „modelul suedez“ propovăduit de Ion Iliescu. De altfel, conservatorismul devine inevitabil un concept ambiguu şi manipulabil atunci când este definit“ nu ca sistem metafizic derivat axiomatic din câteva principii prime, ci mai degrabă ca stare de spirit“. Or, dacă înlocuim pe de-o parte comuniunea dintre persoana umană şi persoana divină cu „respectul pentru tradiția iudeo-creştină“, iar pe de altă parte ne lipsim şi de principiile prime ale metafizicii, în definitiv, ce anume rămâne ca fundament pentru „ordinea naturală a lumii“? „Legitima căutare a profitului prin capitalism“?

Abuzând de aceeaşi politică a ambiguității lexicale, însuşi Alexis de Tocqueville se transformă din observatorul lucid, profund angoasat şi în ultimă instanță resemnat, al triumfului mediocrității de masă şi al individualismului alienant ce caracterizează modernitatea democratică, într-un „democrat entuziast“. Aşadar, cineva care nu-şi face iluzii despre calitatea reală a Vechiului Regim, aşa cum a fost cazul lui Tocqueville, nu poate fi decât un „democrat entuziast“. Ți-l şi imaginezi pe Tocqueville țopăind entuziasmat la contactul cu democrația americană, de parcă ar fi fost un paşoptist autohton! Urmând aceleiaşi logici iremediabil dihotomice, necruțătoare cu cârcotaşii balcanici care se încăpățânează să denunțe „convergența sistemelor“, cine nu se alătură nostalgicilor, oportuniştilor sau proştilor (după simpatica categorizare recentă a lui Andrei Pleşu) angajați în procesul de reciclare a comunismului, trebuie să se ralieze entuziast la proiectul de modernizare, occidentalizare, europenizare, globalizare, cibernetizare, colonizare etc. a României! Dacă le refuză pe amândouă, este ori idiot ori „extremist interbelic“.

Huntington îi mobilizează pe răzeşii lui Ştefan

Mihail Neamțu vituperează, de pe poziția valorilor „occidentale“, împotriva Islamului, „sistem politic şi religios care încalcă sistematic dreptul persoanei umane la emancipare față de orice colectivitate“ (drept care, în mod paradoxal, reprezintă elementul definitoriu al culturii postmoderne şi care, la rigoare, revelează Occidentul contemporan ca pe o imagine răsturnată a lumii musulmane), şi (cel puțin aşa lasă impresia) pare să îmbrățişeze pe deplin tezele belicoase ale lui Samuel Huntington, în care vede un posibil urmaş al lui Ştefan cel Mare.

Întrucât avem de-a face cu un caz clasic de încercare de „integrare“ a Ortodoxiei într-un front democratic (în cazul de față definit prin anti-Islamism, în alte cazuri prin anti-comunism) cred că n-ar strica să facem apel la reflecțiile teologului ortodox american, David Bentley Hart, pe această temă. Într-o recenzie dedicată cărții *The Virtue of War: Reclaiming the Classic Christian Traditions East and West,* publicată în 2004 de doi autori americani care căutau să ralieze sprijinul creştinilor, răsăriteni şi apuseni deopotrivă, la războiul împotriva terorismului purtat de administrația Bush, Hart ridica următoarea interogație: „în epoca statului liberal“, iremediabil divorțat de Biserică, „în ce autoritate se pot încrede

[2] Vezi articolul, *Duşmanii Libertății*, din Evenimetul Zilei, 5 Februarie, 2009

Mihail Neamțu

creştinii în vreme de război", pentru a se lămuri cu privire la caracterul just sau injust al acestuia din urmă, „dacă statul nu poate – prin propria sa logică constituțională – să vorbească sub îndrumarea clară a Bisericii?". Mai mult, se întreabă Hart, în numele a ce mai exact invadăm Irakul şi Afganistanul? „Democrație? Libertate religioasă? Dar acestea nu sunt valori biblice demonstrabile. Reprezenta Irakul o amenințare pentru noi? Poate, dar nu o amenințare care să poată fi demonstrată în mod definitiv ca fiind mai mult decât o supoziție. Şi chiar dacă n-ar fi fost aşa, este acesta un război purtat pentru a apăra poporul lui Dumnezeu? E cultura noastră cu adevărat o cultură creştină - cultura noastră a avortului, pornografiei şi pervesității polimorfe – care merită apărată?" Hart recunoaşte că nu poate da un răspuns clar la problema angajamentului creştinilor în războiul împotriva terorismului Islamic şi că la rigoare creştinii pot lupta poate doar „alături de statul liberal", dacă conştiința îi îndeamnă astfel, „dar cu siguranță nu sub autoritatea sa morală sau (Doamne fereşte) spirituală". Ceea ce este clar însă pentru teologul American, este faptul că ideea autorilor cărții de a „transpune principiile războiului drept din epoca Creştinătății în epoca «drepturilor omului»" reprezintă fie o aberație fie o simplă tentativă de manipulare.[3]

Un Occident mai mult ca perfect

Însă, pentru Mihail Neamțu, apologet al modernizării şi al occidentalizării şi, pe cale de consecință, critic pedant al lumii islamice, „decadența morală galopantă, relativismul cinic şi indiferența spirituală a Occidentului european din ultima jumătate de secol XX" (să înțelegem din aceasta că America Hollywood-ului a rămas pe deplin imună la respectivele fenomene „europene"?) au reprezentat doar un „pretext" pentru refuzul musulmanilor de a adera la o cultură, nicidecum a „avortului, pornografiei şi perversității polimorfe" ci, la „o cultură a libertății". Dincolo de maniera idilic non-problematică de a defini Occidentul modern, în special pe cel american, printr-un potop de atribute mărețe („schimbul liber de bunuri materiale, inițiativa individuală, drepturile omului, separația dintre Stat şi Biserică, respectul pentru diferență" etc.) care, după cum am mai spus, pot însemna orice şi nimic, apare însă o altă observație. Atunci când vorbeşte de declinul de secol XX al Occidentului, Mihail Neamțu omite prima jumătate a secolului XX, cu ale sale sisteme totalitare.

Evident, acesta poate părea un cu totul alt subiect a cărui dezvoltare solicită multă cerneală. Pe de altă parte însă, orice înțelegere serioasă a „vulgatei postmoderniste iritată de orice «discurs esențialist»", pe care o reclamă un Mihail Neamțu sau un Traian Ungureanu, nu poate să ignore faptul că postmodernismul reprezintă, nu doar o adâncire a nominalismului relativist care îşi are evident partea sa de vină în producerea catastrofelor secolului XX, ci şi o reacție (mai simplu spus o cădere în cealaltă extremă, sau, după cum spunea Răzvan Codrescu, o trecere de la excesul de autoritate la deficitul de autoritate) la catastrofa metafizicii esențialiste occidentale şi la metamorfoza sa ultimă, statul totalitar[4].

Cât priveşte originile totalitarismului şi în definitiv ale crizei Occidentului modern, aici atingem fondul problemei. Este o opinie comună deja, aceea conform căreia catastrofa civilizației

[3] David Bentley Hart, *Ecumenical Councils of War*, în Touchstone, November, 2004

[4] La capitolul acesta, personalismul Ortodox al unui Christos Yannaras are multe de spus

occidentale, din care aceasta nu şi-a mai revenit niciodată şi nu-şi va reveni decât poate printr-o intervenție divină, îşi are originea la Verdun. Or, dacă e să-i dăm crezare lui Karl Polanyi, la rigoare, cauza acelui război absurd născut din isteria materialismului de secol XIX (definită probabil de Mihail Neamțu în termeni de „legitimă" şi implicit conservatoare „căutare a profitului prin capitalism") ca şi totodată cauza prăbuşirii civilizației de secol XIX, constă în faptul că „ideea pieții auto-reglate" era la fel de utopică ca ideea marxistă a societății fără stat, fără clase şi fără proprietate. „O astfel de instituție" (piața auto-reglată pe care ne-o propovăduiesc neo-conservatorii autohtoni), afirmă Polanyi, „nu ar fi putut exista" fără să sfârşească în „anihilarea substanței umane şi naturale a societății, distrugându-l fizic pe om şi transformând mediul înconjurător într-o pustietate". Polanyi subliniază faptul că toate societățile umane au fost „limitate de factori economici", însă doar „civilizația secolului nouăsprezece a fost economică într-un sens total diferit, întrucât a ales să se fundamenteze pe o motivație doar rareori recunosută ca validă în istoria societăților umane, şi cu siguranță, niciodată ridicată la rangul de justificare a acțiunii şi comportamentului din viața de zi cu zi, anume, câştigul"[5].

Astfel, pentru un autor precum Christos Yannaras, totalitarismul nu este „un fenomen excepțional, detaşat de structura civilizației occidentale ci un produs organic al acestei civilizații"[6]. Paradoxal, Huntington însuşi pare să confirme diangosticul lui Yannaras, atunci când admite că Războiul Rece a fost la urma urmei un „război civil occidental" şi că, la rigoare, „conflictul dintre democrația liberală şi marxism-leninism a opus două ideologii care, în ciuda diferențelor lor majore, împărtăşeau în mare țeluri ultime" similare de „libertate, egalitate şi prosperitate". Ba mai mult, pentru Huntington, datorită înrădăcinării comune a sistemului capitalist şi a celui socialist într-una şi aceeaşi civilizație occidentală, pe de o parte, şi datorită faliei care separă civilizația ortodoxă de cea occidentală, de cealaltă parte, „un democrat occidental poate să poarte o dezbatere intelectuală cu un marxist sovietic, însă îi este virtual imposibil să facă acelaşi lucru cu un tradiționalist rus"[7]. De altfel, o afirmație profund incultă: ceva de genul, Raymond Aron ar putea să discute cu Stalin dar în nici un caz cu Soljenițîn.

[5]Karl Polanyi, *The Great Transformation*, capitolele 1 şi 2; textul se găseşte la http://www.uncharted.org/frownland/books/Polanyi/POLANYI%20KARL%20-%20The%20Great%20Transformation%20-%20v.1.0.html

[6] Christos Yannaras, *The Freedom of Morality*, St. Vladimir's Seminary Press, New York, 1984, p. 201

[7] Samuel P. Huntington, *„The Clash of Civilizations?"*, în Foreign Affairs, Volume 72, No. 3, p. 23, pp. 44-45

Adevărata ofertă a Occidentului contemporan

Pentru a-i debranşa de la „ortodoxia religioasă“ şi pentru a-i lecui de „condamnarea Occidentului («Marele Satan»)“, neo-conservatorii le propun tinerilor musulmani „o educație pluralistă“ şi „o reală emancipare economică“, pentru ca apoi să constate că „migrația populației islamice în țări precum SUA, Canada, Franța sau Marea Britanie produce puține convertiri la paradigma constituționalistă, la gândirea pro-capitalistă şi atitudinea clasic-liberală, potențând însă sentimentul de indignare şi pofta de răzbunare istorică față de infideli“. Vădit lucru, pentru Mihail Neamțu, „auto-deconstrucția moralei tradiționale din Apus“, care-i face pe musulmani să-şi „redescopere mândria şi faima de cuceritori“, nu are nimic de-a face cu logica internă a *establishment*-ului liberal/capitalist, ci ține strict de maşinațiunile unei stângi atotputernice şi atotdistrugătoare, care joacă în cadrul ideologiei neo-conservatoare acelaşi rol de țap ispăşitor pe care îl joacă evreul în gândirea legionaroidă. Pentru Mihail Neamțu, energia atomică (binecuvântare a modernității) şi bomba atomică, par să nu aibă absolut nici o legătură una cu cealaltă. Apologia neoconservatoare a Occidentului nu cunoaşte principiul „legii compensației“, ce să mai vorbim de reflecția asupra tragediei rațiunii a unui Martin Heidegger sau a gânditorilor şcolii de la Frankfurt. Contradicția majoră care marchează o astfel de gândire este aceea că, deşi admite că modernitatea occidentală este în criză, nu admite de cealaltă parte perspectiva critică asupra presupozițiilor fundamentale ale modernității occidentale, ba dimpotrivă, le mai şi propovăduieşte altora. În ultimă instanță, Occidentul prezentat de Mihail Neamțu se confruntă cu problema clasică a teodiceii. Dacă este atât de grozav, atunci cum se face că o duce atât de prost?

În definitiv, radicalizarea musulmanilor din Occident nu trebuie să mai mire pe nimeni, atunci când, tot mai mult, integrarea acestora presupune o pseudo-alegere între relativismul stângii şi un creştinism cu statut de efect secundar al convertirii la „gândirea pro-capitalistă“ şi „cultura libertății“ (slogan în spatele căreia se ascunde realitatea unei culturi, ca să-l citățm din nou pe Hart, a „pornografiei, avortului şi a perversității polimorfe“). De altminteri, ştim deja de la Platon că extrema „democrației entuziaste“, la care neo-conservatorii l-au raliat până şi pe sărmanul Tocqueville, atrage după sine cealaltă extremă, tirania.

Însă pentru Mihail Neamțu, toate acestea nu par să reprezinte nişte probleme reale (şi în nici un caz nişte probleme pe care s-ar cădea să le comentăm „la porțile Orientului“, acolo unde bântuie maladia subdezvoltării economice şi fantomele legionarismlui) a căror rezolvare ar putea să țintească dincolo de Hobbes, Locke şi Adam Smith, ci doar nişte „caricaturi convenabile“ ale unui Occident refugiat în Texas şi statele dimprejur şi ale unei Europe care este post-modernă doar atunci când este privită din Texas, devenind însă furnizoare de „daruri ale libertății“ atunci când este privită de la Bacău. În mod paradoxal, textul pe care l-am comentat, nu pare să facă cu nimic mai mult proba unei reale introspecții critice, decât dau dovadă denunțările jihadiste ale „Marelui Satan“, fapt în bună măsură reflectat printre altele şi de anti-marxismul rudimentar de care dau dovadă corifeii liberalismului autohton, ombilical ataşați fraților lor „conservatori“[8]. Însă din nefericire, în spatele caricaturii daneze a lui

[8] Astfel, într-un recent articol publicat în Revista 22 (numărul din 7 Aprilie 2009), preluat cu entuziasm de către Mihail Neamțu pe blogul său la rubrica „Capitalism“ (sic!), Dragoş Paul Aligică afirma, nici mai mult nici mai puțin, că relevanța teoreticianului alienării şi reificării (Marx) pentru înțelegerea „nu numai a crizei economice, dar în general a lumii secolului XXI este nulă“, fapt care nu poate decât să mă facă să afirm despre Dragoş Paul Aligică ceea ce afirmă el însuşi despre cei care spun că „Marx a a avut dreptate“: fie „habar nu are despre ce vorbeşte“, fie „ştie că spune prostii,dar le spune totuşi, fiind animat de motive care nu au nimic de-a face cu probitatea intelectuală“. Evident că Marx a avut doar parțial dreptate în interpretările sale, şi în plus, poartă o responsabilitate deloc nesemnificativă pentru experiența totalitară a socialismului real. Că ne place sau nu, rămâne însă unul dintre cei mai importanți sociologi ai societății industriale. Iar asta o zice până şi un liberal de talia lui Raymond Aron, ce-i drept, exponent al ideologiei cu pricina (liberalismul) ceva mai reuşit decât epigonii săi autohtoni.

Mahomed, salutată la vremea publicării deopotrivă de către neo-conservatorul Traian Ungureanu (pentru care o caricatură imbecilă şi un argument intelectual al Papei Benedict al XVI-lea valorează la fel de mult; contează doar că ambele sunt deopotrivă „occidentale“ şi anti-islamice) cât şi de către blasfemiatoarea Alina Mungiu Pippidi, nu se ascunde nimic altceva decât deconectarea radicală de la orice formă de transcendență a unei civilizații care îşi dă duhul. Asta pentru că, în spatele manipulării ideogice a limbajului, menționată de Joseph de Maistre, se ascunde realitatea deconcertantă a faptului că, pentru a-l cita din nou pe Hart, „ca societate, am decis că voința personală nelimitată trebuie să fie (aproape) întotdeauna valorizată mai presus de obiectul către care voința este direcționată. Valorizăm întâi de toate voința – libertatea de alegere – ceea ce înseamnă că trebuie ca şi societate să ne străduim, pe cât se poate de mult, să recunoaştem cât mai puține valori obiective situate în afara sinelui.“[9] *(va urma)*

[9] David B. Hart, *„The Pornography Culture“*, în The New Atlantis, Number 6, Summer 2004, pp. 82-89

Tăierea aripilor

Raluca Ierina

În 2005, la câteva luni de la terminarea facultății, m-am angajat într-o instituție publică. Ce fericită eram! Primul meu loc de muncă. Cum păşeam atunci înainte, cum visam... După patru luni de căutări, după ce trecusem prin de acum uitate încercări şi eşecuri, iată că reuşisem să ocup prin concurs un post de inspector. Cuvintele străluceau pe atunci, iar eu luam numele lung şi pompos al instituției ca pe o garanție a respectabilității sale. Încă mă aflam sus, pe o frumoasă baricadă a ideilor, în care ecourile din Durkheim, Weber, Pareto se amestecau cu intuiția unor largi, luminoase perspective pe care gândirea şi cercetarea sociologică le puteau deschide.

Inima îmi bătea tare în prima zi de lucru când am intrat în biroul şefei. Urma să îmi formez acum o primă şi clară impresie despre activitatea ce se desfăşura aici şi să aflu totodată cu ce voi începe lucrul. Aşa credeam. În realitate, am aflat de la ea că nu aveam ceva anume de făcut, că acel compartiment încă nu era organizat...

Dedublare versus tăcere

Camera 6, parter. Totuşi speram. M-am îndreptat spre colegi, eram sigura că pot face ceva, că lucrurile se vor limpezi în curând. Compartimentul fusese înființat în urmă cu 8 luni. Ce se întâmplase în acest timp? Vroiam să văd ce lucrau ceilalți, să înțeleg.... Ce era de fapt această instituție? Unde mă aflam? Priveam în jur încercând să prind un început, o portiță, un fir pe care să merg. Aveam atâtea lucruri de întrebat.... Dar m-am izbit de o tăcere de fier. Răspunsuri plictisite, alteori arogante sau ambigui. Sau nici un răspuns. Curând mi-am dat seama că ce mi se cerea de fapt era să tac. Să fiu invizibilă. Să nu spun ce cred şi, cel mai important, să nu spun vreodată că eu am o altă părere. Aveam în față un nou tip de violență, cu atât mai perfid cu cât nu se observa din exterior, nu lăsa urme vizibile dar rezultatul era tulburător: reducerea la tăcere sau dedublarea, transformarea ta într-o copie a celorlalți. Am văzut cu stupoare că făceam parte dintr-un compartiment „mort“, lipsit de activitate. Nu ştiu ce demon se instalase acolo aducând cu sine absurdul, inerția, aroganța, lenea. În camera 6 părea imposibil ca cineva să spună vreodată: „Să ieşim de aici, să privim în jur: sunt atâtea lucruri de făcut. Noi putem face lucruri minunate, doar să vrem.“ Acolo aceste cuvinte ar fi părut nebunie curată.

Vechime și bani

Lipsa unei ocupații lăsa teren liber discuțiilor fără sfârşit. Despre ce a mâncat ieri, cu cine s-a întâlnit sau poate despre ziua când s-a despărțit de fostul iubit. Despre o naştere cu probleme, despre furunculi, oameni îngropați de vii, accidente rutiere sau despre o poznă făcută demult, în copilărie. Ca să fii respectat trebuia să îndeplineşti măcar o condiție: să ai bani, vechime în instituție sau mult tupeu şi o pornire constantă de a disprețui totul în jur. Respectul creştea apoi prin laudă de sine şi linguşeala celorlalți, acceptată de cel vizat fără nici un fel de discernământ. Aluziile la afacerile soțului sau la milioanele cheltuite pe haine de marcă puteau fi suficiente pentru a o plasa pe cea în cauză într-o poziție respectabilă. Să ai bani. Bani. Ce cuvânt straniu...

Un vid interior sta la baza vorbăriei goale, interminabile. O viață monotonă, gri, cramponată în material, trăită fără curaj, în amânare şi compromis. Eul cel adevărat era ascuns în spatele mulțimii de cuvinte, dar ciudat: vidul rămânea acelaşi, oricât de mult se înmulțeau cuvintele.... O colegă îşi vopsea unghiile, o alta completa un registru pentru firma proprie. Un coleg citea lecții de limbă italiană. O întrebare: „Cât e ceasul?“ Plictiseală. Râsul nervos al unei colege şi cuvintele ei obişnuite: „Vai, distrusă-s...“. Ruptă de pulsul vijelios al realității, camera 6 era precum o plantă crescută în întuneric: din ce în ce mai anemică, aproape moartă...

Mi-am șters mapa

Deci nu făceam nimic. Era absurd. Urma să primesc în curând primul salariu, iar mie îmi era ruşine. Eram parcă în una din nuvelele lui Kafka. De ce să angajezi un om dacă nu ai nevoie de el? E clar, nu funcționarea optimă a instituției era motivul. Zilele treceau chinuit. În biroul strâmt, cei câțiva oameni deveniseră treptat răi deşi, cel mai probabil, nici unul nu era rău din fire. Sistemul lucra. Lâncezeala, lipsa informației şi suspiciunea cu care se înconjurau reciproc scoteau la suprafață latura lor cea mai urâtă: răutățile gratuite, autosuficiența, disprețul față de celălalt şi, mai ales, o mare, pustiitoare lipsă de dragoste față de viață şi față de oameni. Acea dragoste adevărată, care face să înflorească totul în jur, aceea lipsea, uitată undeva într-un colț al memoriei sau poate niciodată cunoscută. E ciudat cum, după un timp petrecut acolo, simțeam cum încetineala, nemişcarea, nimicul mă învăluiau şi pe mine: gândeam mai încet, mă exprimam mai greu.... Otrava dulce-amară a complacerii, a acceptării compromisului încerca să mi se strecoare în vene. Şi poate alți colegi, mai vechi aici, au fost asemenea mie la începutul intrării lor în acest malaxor. Dar, vai, după câteva zvâcniri, au cedat. Albul devenea gri, inocența complicitate. Şi parcă tot răul acesta, cu variatele lui noanțe, se reunise pentru a mă lovi din plin într-un moment: când luând în mâini mapa pe care o primisem în primele zile, am şters stratul subțire de praf ce o acoperea. Era mapa ce trebuia să o folosesc în munca de teren şi pentru a-mi păstra hârtiile. După câteva săptămâni mapa se afla în acelaşi loc, neatinsă.

„Cât mă costă?“ - o întrebare cât un roman

De ce? Pentru că aici sarcinile se repartizează pe scară ierarhică, iar inițiativa personală e de neconceput. Fuga de responsabilitate e infinit mai puternică decât dorința de a construi. Legea, maiestuoasă şi sobră, fixând termene, etape şi principii, o dată ajunsă în realitate, în planul împlinirii ei, e călcată în picioare. Ceea ce rămâne din ea e formalismul, umbra ei întunecată, venerată însă cu fanatism. „Să ne acoperim cu hârtii...“ – iată o monstră din legea nescrisă a birocrației. Şi o afirmație, devenită crez, care tăia entuziasmul de la rădăcină: „Nu este atribuția noastră, nu ne interesează...“. Ceea ce conta era să nu ieşi din tipare şi mai ales, să nu ieşi din judecata, deseori arbitrară, a şefilor. Orgoliul rănit poate lua proporții nemăsurate. Fă totul de formă şi, în această

mică lume, vei fi respectat. După ce a pus jos receptorul, colega era puțin speriată: un client o chema afară, în stradă, pentru o chestiune ce nu se putea discuta în interiorul instituției. Ea a ieşit, iar misterul s-a lămurit în curând: clientul, care o confundase cu o altă colegă (al cărui nume se deosebea de al ei doar prin două litere) vroia să ştie cât îl costă rezolvarea problemei lui. I-a spus, desigur, că nu ea „se ocupă". Respectarea cu strictețe a programului masca cu succes absurdul, haosul. Nu conta ce era înăuntru, învelişul instituției trebuia să arate onorabil. Într-o zi, o colegă mi-a spus cu aerul că îmi împărtăşeşte un secret: „Doamna directoare ține foarte mult la punctualitate: o dată a stat la poartă să vadă cine întârzie...". Nu am spus nimic. Să înveți, zi de zi, să minți, până când nu mai ştii cine eşti.

Când tăcerea devine otravă

O tăcere grea, apăsătoare domnea între personalul camerei 6 şi conducere. Nici unul dintre directori nu suna, nu intra în birou.... Deşi, în aparență, nu exista nici un control, ideea de autoritate era prezentă. O autoritate în stare latentă dar imprevizibilă, capricioasă, gata oricând să izbucnească pentru a pedepsi. Părea că eşti mereu supravegheat, că cineva te ascultă. Nimănui nu-i trecea prin cap să pună în mod deschis la îndoială legitimitatea sau competența conducerii, care se afla undeva sus, pe un piedestal, atotputernică şi inaccesibilă. Teama de a fi trădat era poate cea mai puternică frână în a vorbi: puteai oare şti sigur cine este colegul de lângă tine? Da, neîncrederea naşte monştri. Aniversarea unui angajat obişnuit putea să nu însemne nimic, în schimb aniversarea unui director „trebuia" marcată. De ziua şefei, cea mai vârstnică din birou a sunat-o pentru a-i adresa, cu glas umil, o scurtă felicitare. Apoi, gânditoare, s-a întors spre noi: „După cum mi-a răspuns, cred că nu ştie că noi am dat bani pentru cadou". Şi totuşi, adevărul despre camera 6 părea să nu răzbată în afară. În birou intrau stingheri şi respectuoşi oameni care păreau să nu ştie nimic. Cât de cinic suna aici nevinovata urare „Spor la muncă!". Reflectată în presă, imaginea instituției era parcă menită să te inducă în eroare: într-un limbaj opac, sec, aparent neutru erai informat despre autorități competente, activități, luări de măsuri, realizări şi altele de acest fel. Şi atunci cum ai fi putut bănui?

„Lecția" şoferului

Statul (instituțiile de stat, inclusiv propriul loc de muncă) era privit cu neîncredere şi cu.... ură, aşa cum priveşti un vechi şi puternic duşman. El trebuia mințit şi înşelat cât mai mult posibil. Aflându-mă înghesuită într-o maşină de serviciu, am observat că şoferul oprise în fața clădirii finanțelor publice. Nu acolo trebuia să ajungem. Uşor distrat, zâmbind larg, şoferul s-a întors spre noi: „Fetelor, să învățați ceva de la mine: problemele personale sunt întodeauna pe primul loc!". Camera 6 era o mică lume întoarsă pe dos. A munci sau a-ți păsa însemna a fi tâmpit, incapabil. Deseori becul continua să ardă chiar dacă, ziuă fiind, nu mai era nevoie de el: „Să meargă, plăteşte statul!".

Altadată, o colegă, care se afla la vreo zece metri distanță, în capătul coridorului, şi nu mă vedea, a făcut o afirmație care m-a descumpănit. Era nemulțumită, ceva nu-i reuşise, dar totuşi râdea căci ea e ambițioasă şi ştia ce are de făcut ca să rezolve. Era o mică şefă de serviciu. I-am reținut doar ultimele cuvinte, spuse detaşat ca o binecunoscută poveste repetată de sute de ori: „Asta e România...". Ca şi cum România ar fi ceva exterior nouă, ceva cu care nu avem nici o legătură, uitând că România o facem noi.

De ce am scris

„Camera 6" este mai mult decât un caz oarecare. Este o stare de lucruri pe care o putem regăsi cu uşurință indiferent de numele instituției sau al organizației cu care, la un moment dat, intrăm în contact. O regăsim fie ca pe o copie fidelă a situației pe care am descris-o aici fie doar parțial. Am învățat de aici lecții amare din care cea mai importantă poate este aceea că răul, în toate formele lui, continuă prin consensul nostru de a-l accepta, fie şi numai în mod tacit.

Pr. Andrew Philips: „Alegeți drumul învierii, nu Europa!“

Născut în 1956, în Marea Britanie, Părintele Andrew Philips l-a descoperit pe Dumnezeu la o vârstă fragedă – 12 ani, atunci când a început să-şi pună întrebări existenţiale. Tot atunci, dintr-un oarecare motiv, a început să înveţe şi limba rusă, pentru ca, ulterior, să devină membru al Bisericii Ortodoxe Ruse din Afara Rusiei (ROCOR). La 14 ani a început să-L caute pe Dumnezeu la catolici şi protestanți, însă descoperind Biserica Ortodoxă, aici s-a simțit acasă. După ce a trăit în mai multe țări, unde a dus o activitate misionară, din 1997 s-a întors în Anglia, unde se află şi acum, împreună cu soția şi cei şase copii ai săi.

L-am cunoscut pe Părintele Andrew acum doi, trei ani pe internet, când am dat de site-ul parohiei Sfintiei Sale, St John's Orthodox Church (Colchester, England). Deşi n-am schimbat multe emailuri, dintotdeauna m-am gândit să-i pun Părintelui Andrew nişte întrebări cu privire la viața şi activitatea Sfinției Sale. Şi iată că am primit şi confirmarea părintelui. Sfinția Sa a mai fost intervievat şi de alții, de aceea voi încerca să abordez altfel acest interviu, pentru a nu repeta aceleaşi întrebări. Acest lucru îmi va fi uşor şi pentru că dialogul nu poate ocoli problemele contemporane, care s-au înmulțit. Vă invit, aşadar, să mă urmați într-o călătorie virtuală până în Estul Angliei.

„Am înțeles că sunt ortodox citind despre Ortodoxie“

– Părinte, v-ați convertit la Ortodoxie într-un spațiu preponderent ne-ortodox. De ce nu l-ați căutat pe Dumnezeu în ştiință sau filosofie? Ce v-a împins spre Ortodoxie?

–Nu a existat nici un motiv logic pentru convertirea mea la Ortodoxie. Nu am crescut în nici o confesiune creştină, iar tatăl meu nu a fost botezat defel. Totuşi, de când eram copil, am fost sensibil la lumea dimprejurul meu şi am simțit că mai există şi o altă lume. Aceasta va fi trebuind să fie chiar lângă a noastră, o lume invizibilă şi paralelă, plină de prezența lui Dumnezeu şi care, de fapt, este adevărata lume, a noastră fiind doar o iluzie. Pe măsură ce am crescut, am vrut să înțeleg lumea cealaltă, ce legătură are cu viața şi moartea, de unde am venit şi unde voi ajunge. Am început, deci, să citesc despre tot soiul de ideologii, inclusiv comuniste, dar şi religioase. Aşa am descoperit Evangheliile, pe care le-am citit prima dată la vârsta de 13 ani. Un an mai târziu, mi-am dat seama că sunt creştin şi că, de fapt, în subconştientul meu, dintotdeauna am fost. Am început, apoi, să vizitez diferite biserici: protestante, anglicane, romano-catolice, dar n-am simțit în ele prezența acelei alte Lumi. Abia la 16 ani am reuşit să vizitez o biserică ortodoxă, aflată la mare depărtare. Imediat cum am intrat în acea biserică, am ştiut că am ajuns, în sfârşit, acasă; aici mi-a stat sufletul mereu, şi aici va sta şi de-acum încolo, în această Biserică.

– În ultimele luni, am asistat la campanii de promovare a ateismului în mai multe țări ale Europei. Şi în România, există grupuri care militează pentru îndepărtarea icoanelor din şcoli şi pre-

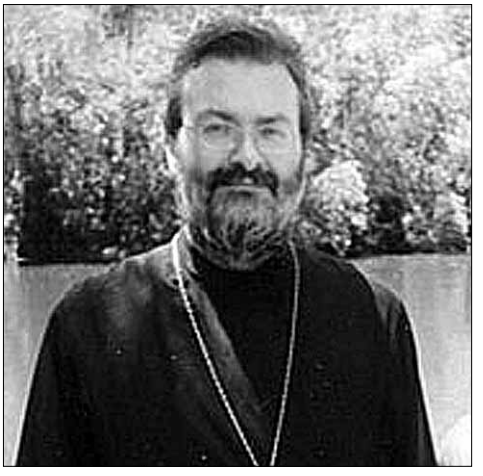

darea darwinismului. V-aş ruga să ne spuneţi unde credeţi că a greşit Darwin şi unde credeţi ca greşesc adepţii lui, de astăzi. Cum ar arăta o societate de liber-cugetători? Credeţi că a adus ceva folositor creştinismul lumii? Sau numai războaie şi lupte pentru putere aşa cum susţin unii?

– Ideologia ateistă este cea care este astăzi la modă, în toate formele sale. Leneşii şi nepăsătorii şi-au făcut o scuză din Darwin, pentru a nu merge la biserică şi pentru a nu încerca să se desăvârşească. Darwinismul este un basm, un mit modern, care cuprinde totul despre umanitate. Doctrina darwinistă tratează numai despre lumea fizică, animale, insecte, plante şi este adevărată numai într-o oarecare măsură, fiind doar teorie. A spune că întreg universul a luat fiinţă în urma unui accident, e la fel de greu de crezut ca o poveste de adormit copiii. Dacă ar fi să credem în darwinism, atunci ar trebui să credem în orice basm. Cum este posibil ca un lucru atât de complex ca mintea umană să fie rezultatul unei simple întâmplări? Cum este posibil ca miliardele de stele de pe cerul nopţii să existe prin întâmplare? Bunul simţ ne spune că există un Creator. Cum am spus, darwinismul, cu teoriile sale, reprezintă o scuză pentru justificarea păcatelor. Şi sunt încurajaţi în aceasta, de diavol, care nu vrea ca oamenii să-şi vindece rănile păcatelor ducând o viata creştin-ortodoxă, atrăgând Harul lui Dumnezeu prin Taine, rugăciune şi post. Toată problema aceasta a darwinismului este o iluzie. Numai minţile unor oameni atei au putut inventa o asemenea explicaţie; intelectuali şi fantezişti, care nu sunt în stare să perceapă realitatea despre sufletul uman, pentru că petrec prea mult din timpul lor cu animalele, începând să creadă, din acest motiv, că sunt asemenea lor. Fără îndoială că dacă nu crezi în nemurirea sufletului şi nu ai trăire spirituală, oamenii sunt animale. Nu e deloc de mirare că fasciştii şi comuniştii s-au folosit de Darwin. Dacă numai cei puternici supravieţuiesc, cum au zis, atunci avem dreptul să ucidem pe cei slabi, „rasele inferioare“ – cum a făcut Hitler, sau „duşmanii poporului“ – cum au făcut comuniştii. Totuşi, faptul că respingem argumentele ilogice şi iraţionale ale darwinismului, nu înseamnă că suntem de acord cu interpretările ciudate ale Sfintei Scripturi de către sectarii protestanţi, care, neavând cunoştinţe despre Sfânta Tradiţie, nu ştiu şi nici nu sunt capabili să înţeleagă tâlcuirile Scripturii, după Sfinţii Părinţi. Pentru a înţelege Scriptura, trebuie mai întâi să-i cunoşti Autorul. Acesta este Sfântul Duh, iar Sfântul Duh locuieşte în Biserică. De aceea, fiind în afara Bisericii, nu poţi tâlcui şi înţelege Sfânta Scriptura. Hristos a mântuit lumea. El este Viaţa şi Învierea. Faptul că unii oameni răi se folosesc de credinţa creştină pentru a-şi justifica răutatea şi războaiele, nu înseamnă că este rău creştinismul, ci că diavolul şi cei de care acesta se foloseşte şi prin care acesta lucrează, va încerca mereu să discrediteze creştinismul. Ei se folosesc, doar, de credinţa creştină pentru a-şi masca propriile păcate. Dacă creştinismul n-ar fi avut valoare, nu s-ar fi folosit de el. Diavolul întotdeauna atacă şi încearcă să distrugă ce e mai bun. Dacă creştinismul ar fi fost nul, fără valoare, diavolul nu s-ar fi străduit să-l corupă. Diavolul nu-i atacă pe cei care nu se pocăiesc, aceştia sunt deja prietenii lui. El îi atacă tocmai pe cei care se căiesc, de aceea cel mai mare duşman al lui este Ortodoxia.

„Zâmbetul este limba Ortodoxiei“

– Analizând istoria din cele mai vechi timpuri şi până astăzi, credeţi că Ortodoxia a fost un factor retrograd?

– Ortodoxia înseamnă progres, dar unul spiritual. Ceea ce lumea numeşte „factori progresivi“ sunt de fapt factori regresivi – regresivi spiritual. Acest paradox se datorează faptului că noi, ortodocşii, avem un sistem axiologic radical diferit de cel al lumii, care „zace în păcate“, cum spune şi Sfântul Apostol Ioan. Noi avem o perspectivă nemuritoare, veşnică, în timp ce ei au una temporală, muritoare. Întreaga filosofie a lumii este filosofia morţii. Ei spun: „Trăieşte confortabil, bucură-te de viaţă cât mai poţi, trăieşte numai pentru tine, pentru că în final vei muri. Oricum vei muri“. Dar cum poţi trăi confortabil, când sabia morţii atârnă deasupra ta? Noi, creştinii, nu iubim viaţa, cum face lumea, noi iubim Învierea. Noi nu suntem primitivi spiritual, noi suntem

avansați spiritual – ei sunt primitivii deoarece cred în moarte.

– Citind cele scrise despre Sfinția Voastră şi despre parohia Sfinției Voastre, mi-a sărit în ochi diversitatea etnică şi națională: un englez se converteşte la Ortodoxie în Biserica Rusă, face misionarism ortodox în tot Vestul Europei (care este catolic şi protestant), vizitează Rusia şi Grecia, are în parohie englezi, ruşi şi români, săvârşeşte slujba şi în alte limbi decât cea engleză, iar unul din ocrotitorii principali este Sfântul Ioan Maximovici, un sârb care a făcut misionarism în China (Shanghai). Cum se face, Părinte, că oriunde mergi, în Ortodoxie te simți ca acasă, deşi Ortodoxia este diferită peste tot (nu dogmatic, bineînțeles)? Care credeți că este liantul principal în această înşiruire?

– Noi, ortodocşii, toți avem aceeaşi casă – Biserica lui Hristos, care ne poartă spre Rai. Împărtăşim acelaşi duh. Naționalitatea, buletinele, paşapoartele (granițele), sunt pe planul secundar şi țin de această lume. Lucrurile importante sunt universale. Paşaportul nostru spiritual, singurul care ne poate duce în Împărăția Cerurilor, atestă că avem cetățenie ortodoxă. Când vezi o bătrânică sau un copilaş zâmbind după ce au primit Sfânta Împărtăşanie, acel zâmbet are valoare internațională, aceasta este limba Ortodoxiei. Restul sunt secundare...

– Cum sună slujbele în limba engleză şi cât de mult se mulează Ortodoxia pe firea englezului?

– Nu limba este cea mai importantă, ci spiritul. Daca păstram Tradiția Bisericii, totul sună bine. Priviți chiar la România. Cea mai mare realizare a Ortodoxiei româneşti din secolul al XIX-lea a fost traducerea slujbelor în limba romană. Înainte se țineau în greacă sau slavonă. Vrea cineva să revină la această situație, când nimeni nu înțelegea nimic? Sigur că nu. Dacă ținem credința Bisericii, putem folosi orice limbă. În Anglia, folosim limba engleză, dar un limbaj liturgic, care diferă în totalitate de limbajul străzii, de limbajul comun. Este o limbă frumoasă, cu multe cuvinte vechi. Întotdeauna Îi dăruim lui Dumnezeu ce este mai bun din cultura noastră omenească. Dar mai folosim şi alte limbi la slujbe, în funcție de cine se află prezent. În acest fel, toți se simt ca acasă şi nimeni nu rămâne „pe dinafară". Ce ne diferențiază de alte biserici, este faptul că noi cinstim sfinți locali, sfinți care au încreştinat acest pământ înainte de schisma din 1054, când Vestul s-a rupt de Ortodoxie şi a inventat toate aceste „isme": catolicismul, protestantismul, etc. Biserica nu a fost şi nu este divizată, doar nişte indivizi sau grupuri s-au separat de Biserică. Englezii şi Vesticii trebuie să accepte Ortodoxia cum este. Biserica nu se adaptează lumii, lumea trebuie să

se adapteze Bisericii. Săvârşim toate slujbele în limbile occidentalilor şi poate vom reuşi să facem acele suflete libere, chiar dacă puține la număr, să vadă Lumina Ortodoxiei. Dacă punem Biserica pe primul plan, va modela nu numai firea englezului, ci pe a oricărui om.

„Prăbuşirea Europei se datorează decăderii spirituale“

– Părinte, acum sute de ani Europa creştină se mobiliza în faţa pericolului musulman. Astăzi, liderii religioşi creştini sprijină ridicarea moscheilor în Apus. Nu găsiți ciudat acest lucru? Nu vi se pare că Europa şi-a pierdut identitatea creştină, aşa cum afirma acum câteva decenii şi Sfântul Nicolae Velimirovici?

– Prăbuşirea Europei se datorează decăderii spirituale. Toate dezastrele Europei au izvorât din această decădere – pierderea credinței. Dacă Europa ar mai fi avut credință, ar fi zis musulmanilor: nu suntem rasişti, veniți şi trăiți aici, dacă vreți, dar cu o singură condiție: să vă Botezați. Dar pentru că Europa nu mai are credință, e „tolerantă“ cu islamul. Ce înseamnă „tolerant“? Înseamnă indiferent, nepăsător. Acest lucru este foarte periculos. Tot această indiferență şi nepăsare a oamenilor îi face să-l tolereze şi pe diavol. Ce contează în ce crezi, satanist, sau creştin, trebuie să fim toleranți, morților nu le mai pasă. Prăbuşirea demografică a Europei e de acelaşi fel. Europa nu mai crede în viață, pentru că nu mai crede în Dumnezeu, sursa şi Creatorul vieții. Prin urmare, crede în moarte – avorturi, eutanasie, toată această industrie a morții de care Europa este îndrăgostită. Dacă Europa ar crede în Înviere, nu şi-ar „avorta“ niciodată viitorul. Cauza acestei atitudini porneşte din obsesia catolicilor şi protestanților față de Crucea Domnului, şi nu față de Învierea Sa.

„Acceptăm cipurile, dar nu ne lepădăm credința“

– Societatea românească este frământată de problema introducerii documentelor de identitate elctronice, cu cipurilor (RFID). Mulți credincioşi văd în asta ca pe un pas premergător punerii pecetei antihristului, prorocită în Apocalipsă 13. Credeți tehnologia RFID arată tendința de instaurarea a unui stat totalitar, polițienesc?

– Sunt lucruri foarte importante pentru care merita să şi mori: Dogmele Bisericii, Sfânta Treime şi dumnezeirea Dumnezeu-Omului Hristos. Pentru acestea, să fim pregatiți să şi murim. Dar sunt şi alte lucruri regretabile, importante, dar nu la fel de importante. Spre exemplu: cred că suntem de acord că fără televizor am fi mai liniştiți, dar nu vom lupta până la moarte pentru desființarea televiziunilor. La fel şi cu cipurile. Ar fi de dorit să le respingem, dar dacă Statul doreşte, le vom accepta. Desigur, deschid calea pentru Apocalipsă, dar dacă stam să ne gândim, cele două razboaie mondiale au adus-o şi mai aproape. Şi au avut loc. Nu putem să nu dăm Cezarului ce este al Cezarului. Poate nu m-am exprimat clar, nu-mi plac aceste cipuri pe care UE vrea să le impună, dar pentru că nu mă despart de Hristos, în cele din urmă, dacă nu există alternativă, le voi lua. Sunt îngrijorat că unii, creştini simpli şi evlavioşi, se vor pronunța pripindu-se şi vor transforma această problemă într-o ispită uriaşă, iar în acest fel, vor cădea din Biserică. Într-o asemenea situație, voi numi cipurile o problemă mai puțin gravă. Este la fel ca şi privința calendarului. În Rusia, noul calendar este numit „al comuniştilor“, pentru că a fost introdus de comuniști. În Vest, îl numim „calendarul catolic“, pentru că asta şi este. Noul calendar este o greşeala. Dar s-a născut o greşeală mai mare decât aceasta – schisma din cauza lui, aşa cum s-a întamplat şi în România, când unii mai zeloşi s-au rupt de Biserică. Noi atragem Apocalipsa asupra noastră, prin faptele noastre. Atâta timp cât mai există suflete care se luptă ascetic cu păcatul, Apocalipsa nu va veni. Antihristul va veni când nu va mai fi Har in lume. Să fim in tabăra celor asceți şi rugători – aşa vom întârzia Apocalipsa. Este mult mai important acest aspect (al rugăciunii şi ascezei) decât a lupta prin metode seculare împotriva cipurilor electronice. Să ne rugăm, în acest caz. Relația dintre Biserică şi Stat a fost dintotdeauna tensionată – şi mereu va fi. Biserica este „în lume, dar nu din lu-

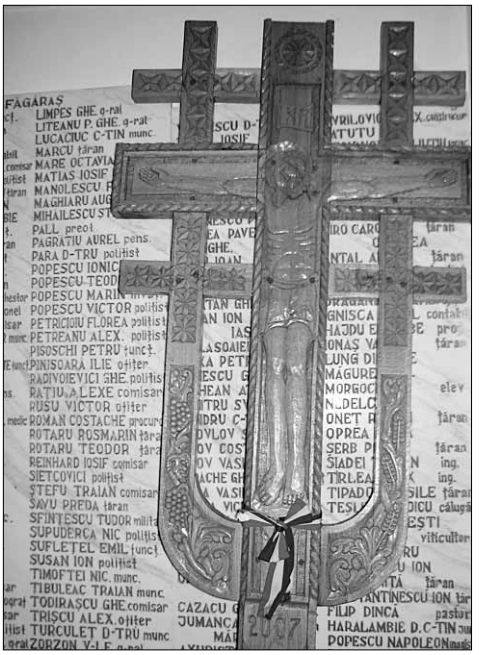

me", Statul este lumesc. Când preoţii primesc salariul de la Stat, trebuie să fie atenţi să nu devină marionetele Statului. Trebuie să vorbim insuflaţi de Duhul Sfânt nu de duhul secular al politicienilor şi birocraţilor.

– Biserica Ortodoxă Română a făcut destule compromisuri cu sistemul comunist. Este adevărat că au fost şi episcopi martirizaţi şi mii de preoţi au fost închişi sau persecutaţi. Totuşi, ideea generală este cea a compromisului. Motivul invocat a fost acela al „supravieţuirii" Bisericii. A făcut bine BOR că a pactizat cu sistemul? Astăzi, se pare că istoria se repetă. Cât de viabil poate fi acest compromis?

– Biserica nu face niciodată compromisuri. Biserica este Trupul lui Hristos. Adevăraţii fii ai Bisericii au fost sutele de mii de creştini care au pătimit sub regimul comunist, dintre care mulţi au şi murit. Compromisuri s-au făcut numai individual, iar unele persoane au fost preoţi, episcopi... Rugaţi-vă pentru ei, sufletele lor se chinuiesc pentru că n-au fost credincioşi Bisericii, s-au dat cu valul. Dar trebuie să fim atenţi. Sunt unii care iubesc în mod deosebit să condamne episcopii şi preoţii pentru greşelile lor. Dar să se pună în pielea lor, ei ce-ar fi făcut? Poate ar fi fost mai rău. Vreau să vă mai spun o vorbă, aspră, dar adevarată. Celor care condamnă compromisul făcut, să le spuneţi: „am avut episcopii pe care i-am meritat".

„Cinstiţi-vă martirii!"

– Luna trecută, la Iaşi, după o conferinţă despre mărturisitorii din temniţele comuniste, s-a întâmplat o minune: din părticele ale acestor mucenici, a izvorât mir. Am înţeles că Rusia şi-a canonizat martirii, în România, episcopii nu vor să accepte. Sfinţia Voastră credeţi în sfinţenia celor ce au pătimit în temniţele comuniste? Ce aţi spune poporului român şi episcopilor care nu acceptă canonizarea?

– Poporului român i-aş spune: cinstiţi-vă martirii! Sunt sfinţii care astăzi pot salva România. Şi în Rusia s-au canonizat abia în urma presiunii poporului. Dacă veţi crea presiune asupra episcopilor, îi vor canoniza. Dar mai întâi trebuie să fie cinstiţi de mai toată lumea. Faceţi-le icoane, alcătuiţi-le slujbe, mergeţi în pelerinaj, scrieţi cărţi detaliate despre ei. Acesta este cel mai important lucru, cel mai de preţ, pe care îl puteţi face pentru Biserica Ortodoxă Română, acum. Cinstiţi-vă sfinţii! Ulterior, Sinodul se va întruni şi va aproba. Episcopii vor urma poporul în această chestiune. Dar trebuie să începeţi, să faceţi presiuni. Aşa s-a întâmplat şi în Rusia, cu rugăciunile Sfinţilor Mărturisitori. Diavolul şi lumea urăşte sfinţii, adevăraţii ortodocşi îi iubesc.

– La sfârşitul acestui an, se va întruni un Mare Sinod Ortodox. Unii sunt sceptici, considerându-l apriori un Sinod apostat. Alţii, cred că Ortodoxia va birui. Indiferent de rezultat, un lucru este sigur: sunt multe probleme pe ordinea de zi. Ne-aţi putea vorbi un pic despre acest Sinod? Mai ales în condiţiile Declaraţiei de la Ravenna, ecumenismul va ţine capul de afiş.

– Nu cred că Sinodul se va întruni prea curând. Sunt multe obstacole. Chiar de se va întruni, nu avem nici un motiv să-l considerăm apriori apostat. Poate rezolva unele probleme. Cât despre Ravenna, n-a fost nimic canonic, nu au semnat toate Bisericile Ortodoxe. În orice caz, un Sinod este valid doar dacă învăţăturile sale sunt

acceptate de poporul ortodox, altfel e doar o întâlnire între politicieni şi afacerişti, între birocraţii administraţiei bisericeşti, secularişti şi agenţi guvernamentali – un Sinod artificial, irelevant pentru noi.

– Aţi umblat prin toată Europa, ce v-a surprins în mod plăcut şi ce în mod neplăcut. Unde aţi merge din nou cu plăcere?

– Acum, nu pot părăsi parohia, dar dacă aş face-o, aş călători în multe locuri ortodoxe, unde n-am mai fost. Sunt în special interesat de mânăstirile din Moldova şi Bucovina, dar aş vrea să mai ajung şi în Athos sau la Diveevo şi Optina, în Rusia. Dar Dumnezeu mă va binecuvânta cu o astfel de călătorie când voi fi vrednic. N-am fost niciodată în Ţara Sfântă, dar după cum va vrea Domnul. Occidentalii sunt mai raţionalişti decât răsăritenii. Aceştia sunt mai spontani, mai sufletişti. Dacă întâlneşti dintre ei ortodocşi adevăraţi, atunci te simţi ca acasă. Occidentalii mereu calculează, analizează pe toate părţile, nu sunt aşa de spontani şi sufletişti. Asta datorită deformării culturii Vestice, care a început din 1054 şi este o stare foarte plictisitoare. Ortodocşii au foc în inimă, sufletul lor trăieşte. Pe de altă parte, mulţi răsăriteni au abandonat credinţa şi s-au umplut de patimi. Iar această situaţie poate deveni urâtă, cum a fost şi sub comunism.

– Care sunt principalele păcate care afectează omenirea?

– Păcatele sunt aceleaşi dintotdeauna, nimic nou sub soare. Se schimbă doar pretextele. Acum dăm vina pe televizor, pe internet sau pe altceva. Trebuie să revenim la Biserică, iar unii s-o descopere pentru prima dată.

– Ne mântuim singuri sau ca neam?

– Ne mântuim individual, dar un suflet care se mântuieşte poate salva alte mii de suflete din jur. Naţiunile se destramă. Pot supravieţui numai dacă există în rândul lor destule suflete ascetice care să le menţină identitatea şi unitatea.

– Peste tot auzim de crize: financiare, energetice, spirituale... Unii Cuvioşi şi Sfinţi Părinţi tâlcuiesc criza ca Judecata lui Dumnezeu.

– Cuvântul „criză“ este, la bază, grecesc şi înseamnă „judecată“. Dacă omenirea se căieşte, totul este posibil. Soluţiile umaniste, ateiste, abia dacă pot întârzia criza, în nici un caz n-o pot împiedica, ea va rămâne, nu va dispărea. Criza va fi permanentă, dacă nu va fi pocăinţă.

„Ştiinţa e o formă de idolatrie“

– Descoperirile ştiinţifice sunt canalizate spre producerea de plăcere sau îndepărtarea durerii. S-au descoperit „remedii“ împotriva fricii, împotriva inhibiţiei şi aşa mai departe. Alvin Toffler scria în cartea sa Şocul Viitorului (Future Shock), că toată această tehnică se va întoarce împotriva omului, iar consecinţele, aşa cum le descrie el în această carte, încep să fie vizibile la scară planetară. Şi-a făcut omul din tehnică Dumnezeu, aşa cum spunea şi Sf. Iustin Popovici? Am ajuns robi tehnicii? În ce măsură această „înrobire“ ne poate afecta mântuirea sau viaţa de zi cu zi?

– Ştiinţa e pur şi simplu o formă modernă de idolatrie. Ştiinţa este cunoaşterea creaţiei. Idolatria antică presupunea venerarea creaţiei; idolatria modernă presupune venerarea cunoaşterii creaţiei, adică a ştiinţei. Dar e un stadiu la fel de primitiv ca venerarea soarelui, lunii, munţilor, pietrelor, mărilor şi râurilor. Păgânii din antichitate erau sclavii idolilor lor, aducându-le sacrificii umane, iar astăzi, noi suntem sclavi moderni, aducând aceleaşi jertfe umane ştiinţei, Cernobâlului sau tehnologiei in vitro. Idolatria presupune că nu mai suntem liberi să-l cinstim pe Dumnezeu, Creatorul. Este evident că nu ne putem închina în acelaşi timp materiei şi Creatorului.

– Televiziunea joacă un rol în de-spiritualizarea noastră şi în idolatrizarea materiei?

– N-ar trebui să învinovăţim televiziunea pentru coruperea sufletelor. Întotdeauna dăm vina pe alţii! Ne înşelăm singuri prin ataşarea de aceste lucruri, cum este televiziunea. Trebuie să fim liberi. Hristos a zis: Iată, v-am eliberat. Televiziunea nu este în sine drăcească, noi o facem să fie. Acelaşi lucru s-a întâmplat cu fiecare invenţie, de la cuţit la pistol, de la telefonul mobil până la computer. Noi le facem dăunătoare. Spaţiul, spre exemplu. Acum 50 de ani, trimiteau primii sateliţi, iar în zilele noastre l-au „militarizat“, au „sate-

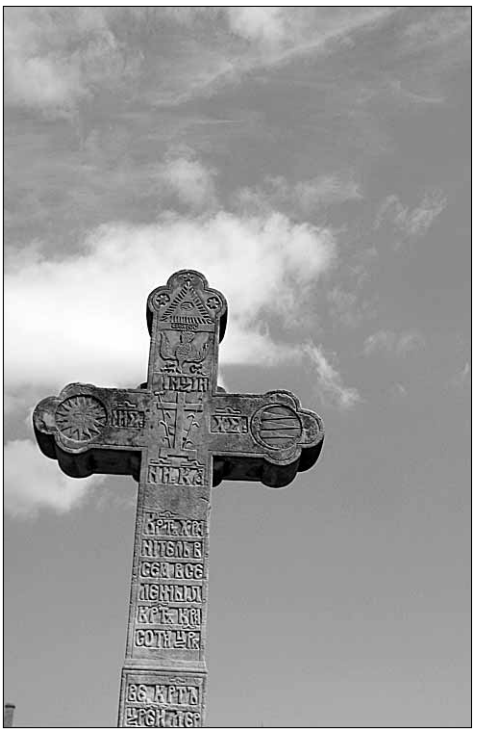

liți ucigaşi". Dacă ar ajunge oamenii să trăiască pe Lună, ce credeți că se va întâmpla? Se vor omorî între ei, aşa cum fac şi pe Pământ. Un scop al vieții prin tehnologie? Doar dacă acel scop este sclavia.

– Părinte, toate se petrec cu repeziciune, parcă nu ne mai ajunge timpul. Stresul caracterizează fiecare categorie socială şi afectează până şi Biserica. Poate părea o întrebare copilărească/stupidă, dar cum putem scăpa de stres? De asemenea, din ce în ce mai multe persoane devin depresive şi comit crime – vedem în presă că sunt cazuri în care oameni până atunci aparent normali au deschis focul asupra altor semeni. De ce?

– De vină este lipsa rugăciunii. Fără comuniunea cu Dumnezeu, omul înnebuneşte; pentru că lipseşte rugăciunea, îşi fac apariția demonii. Aceşti tineri care o iau razna şi omoară 10, 20 de oameni, sunt îndrăciți. Demonii din ei ucid. Demonii nu au corp, dar au nevoie de corpuri pentru a interacționa. De aceea posedă oameni. Iar astăzi, aceste posedări sunt tot mai dese şi uşor de împlinit, mai ales printre generațiile noi, pentru că oamenii nu se mai botează. Lumea modernă cheamă toți demonii din iad. În curând, dacă Doamne fereşte!, lucrurile vor continua în acest ritm, tot iadul va rămâne gol, demonii fiind toți pe pământ.

– În ce măsură mai sunt actuale scrierile Sfinților Părinți? Mai oferă ele răspunsuri viabile lumii de azi?

– Sfânta Scriptură ne explică cine este Dumnezeu, cum ne iubeşte şi cum putem să comunicăm cu El. Sfinții Părinți ne ajută să înțelegem Scriptura. Ştiința explică sau încearcă să explice puțin, cum creează Dumnezeu. Cele două abordări sunt radical diferite. Dacă vom asculta de atei, peste Scriptură se va aşterne un strat de praf. Scriptura mea nu este prăfuită

– Ați scris şi câteva cărți. Ce v-a determinat să o faceți?

– Am scris şase cărți în engleză pentru a ieşi în întâmpinarea englezilor sau a vorbitorilor de engleză şi a-i îndemna să vină la Biserică, explicându-le ce este Ortodoxia şi de ce nu au nici un motiv rațional să o respingă. Una se găseşte pe internet, ca e-book. Nu am mai scris nici o carte din 2000. Tot ce scriu acum, public pe internet.

– În final, vă întreb: cum se vede România din Anglia?

– Din punct de vedere politic, astăzi România are posibilitatea de a alege. Prima opțiune ar fi drumul secularismului, care duce în Europa. Dacă alegeți aşa, în câțiva ani veți avea parte de tineri care-şi vor împuşca prietenii prin şcoli, moschei la tot pasul, politicieni români legalizând eutanasia, legalizând avorturile la fete de 13-14 ani, la fel cum s-a întâmplat în Anglia, Franța, Germania, Finlanda, SUA sau în orice altă țară vestică. Din acest moment veți înceta să mai fiți români; veți face parte din Babylon. A doua opțiune este grea. Presupune urmarea istoriei spirituale româneşti, drumul identității voastre culturale, drumul sfinților români, inclusiv al Mărturisitorilor din temnițele comuniste. Primul drum este drumul care duce la moarte, sinucidere atât spirituală cât şi fizică. Al doilea drum este drumul Învierii, drumul Vieții. Este drumul adevăraților români. Ca membru al unei națiuni care a ales primul drum, vă avertizez să nu-l urmați.

Interviu realizat de Mihail Băcăuanu

Între ființa filosofiei şi Dumnezeul creştin

Tereza-Brânduşa Palade, Raţiune, credinţă şi demnitate a omului,
Galaxia Gutenberg, 2008, pp. 124.

Paul-Gabriel Sandu

A scrie o biografie a lui Edith Stein, este o provocare la fel de mare atât pentru un istoric al filosofiei, cât şi pentru un teolog. În fond, pentru a putea aduce în orizontul privirii desfăşurarea unei vieţi trăite la limita între filosofie şi simţire creştină, exegetul are nevoie de o dublă pregătire şi de o bună înţelegere atât a dimensiunii filosofice cât şi a celei teologice a existenţei autoarei. Dacă autoarea lucrării *Raţiune, credinţă şi demnitate a omului* reuşeşte acest lucru, rămâne de stabilit.

Cartea debutează prin reluarea momentelor esenţiale ale vieţii Sfintei Tereza Benedicta a Crucii, care ne este dezvăluită, pe rând, în ipostaza copilului mereu revoltat „de a nu avea vârsta suficientă pentru a merge la şcoală“ (pp. 15) sau în cea a adolescentei din nou revoltate faţă de tradiţiile şi practicile ebraice. Anul 1913, anul întâlnirii cu Husserl, ne lasă să întrezărim, în persoana lui Stein, o neobosită căutătoare a adevărului, „cu pasiune şi cu încredere în capacităţile cognitive ale minţii omeneşti.“ (p. 17). Numai că şi această „convingere“ era doar o treaptă ce avea să fie curând depăşită. Actul de libertate al fiinţei umane, sensul căutării adevărului – devine tot mai clar pentru Edith Stein – nu poate fi legat de nici o experienţă, fie ea „senzorială sau afectivă“ (p. 20).

Acest adevăr, care pune din ce în ce mai mult stăpânire pe ea, o cucereşte definitiv, printr-o carte care îi cade în mână din întâmplare: *Viaţa Sfintei Tereza din Avila, scrisă de ea însăşi.* Deşi întâlnirea cu Husserl fusese hotărâtoare, despărţirea era iminentă, şi avea să fie la fel de importantă. De aici şi până la intrarea lui Edith Stein în Carmelul Terezian nu mai era decât un pas; un pas care se impunea de la sine, pentru cineva care decisese să-şi asume şi să trăiască adevărul până la capăt.

Partea a doua a lucrării ia forma unui demers recuperator împlinit din perspectiva lui Edith Stein, pentru care reconcilierea raţiunii cu credinţa e miza însăşi a gândirii. Autoarea reia, într-o manieră succintă, evenimentele principale care au condus încă din timpul filosofiei scolastice la clivajul dintre gândire şi credinţă. Ne este oferită o imagine clară despre „închiderea nominalistă faţă de metafizică“ (p. 45), prin mijlocirea filosofiei lui Ockham, cel care „a reuşit să modifice [...] întreaga mentalitate metafizică a filosofiei tomiste şi aristotelice“ (p. 44). Oprindu-se o clipă asupra lui Kant, Brînduşa Palade constată că, deşi acesta va fi avut un rol asemănător lui Aristotel sau Toma, el nu a reuşit, în fond, „decât să perpetueze antinomiile empirismului şi raţionalismului, fără a reuşi să rezolve probelma criticii şi negând problema ontologiei.“ (p. 49).

Încercarea lui Stein de a reda credinţei şi raţiunii deopotrivă locul cuvenit, va lua chipul unei apropieri de metafizica scolastică a lui Toma, cu uneltele fenomenologiei. Lumina credinţei devine un ingredient necesar demersului, prin care adevărul vizat poate fi într-o mai mare măsură atins, chiar în lipsa „solului fenomenologic“. Împletirea credinţei cu cercetarea fenomenologică va duce la construirea unei imagini complet diferite asupra omului, decât cea dezvoltată, de exemplu, în ontologia heideggeriană. Avem de a face cu un om „creat pentru a iubi [care] dacă poartă pecetea Sfintei Treimi în sufletul, trupul şi spiritul său, poartă şi amprenta

comuniunii intradivine, a cărei esență este iubirea“ (p. 69).

Pentru a putea formula cu claritate poziția lui Edith Stein față de problema raportului dintre rațiune şi credință în demersul filosofic, autoarea se foloseşte de cele mai multe ori de pozițiile filosofice ale contemporanilor lui Stein, făcând de cele mai multe ori apel la gândirea lui Heidegger. Aflăm astfel că în timp ce „pentru Heidegger, care îşi plasează cercetarea ontologică din *Ființă şi timp* în cadrele temporalității definite de Kant, infinitul şi eternitatea nu pot face obiectul filosofiei existențiale“, Stein pune în joc „vocația ființei finite [...] de a tinde către plenitudinea ființei sau către ființa eternă“ (p. 57).

Afirmația Brânduşei Palade cu privire la cadrele temporalității heideggeriene este în măsură să nedumirească cititorul familiarizat cu demersul filosofului german. Mai întâi însă discuția despre „o filosofie existențială“, atâta vreme cât prin acest concept nu se are în vedere ontologia structurilor de ființă ale Dasein-ului, a „existențialilor“, se potriveşte, mai degrabă, escapadelor filosofice sartriene, de o certă valoare literară. Apoi, afirmației potrivit căreia am avea de a face, în cazul lui Heidegger, cu o temporalitate gândită de pe poziții kantiene, i s-ar putea aduce – şi asta dacă este să ne limităm la perioada fenomenologică – o serie nesfârşită de contra-argumente. Temporalitatea heideggeriană, nu numai că poate da seama de ceva în genul unei eternități, dar este capabilă să o perceapă pe aceasta nu doar ca pe reluarea la infinit a unei unități-clipă, reiterare ce ar putea da seama, mai degrabă, de imperfecțiunea, decât de eternitatea timpului.

Deodată cu conceptul de clipă, bunăoară, care reprezintă varianta autentică a temporalității, caracterizând „autenticul fapt-de-a-fi-întreg al Dasein-ului, adică în fenomenul stării de hotărâre anticipatoare“[1], Heidegger pune în joc o temporalitate care se temporalizează din viitor, împlinindu-se ca joc al extazelor temporale: „viitorul care face să fi fost în chip esențial şi care prezentizează“[2]. Iar dacă afirmăm, deodată cu Heidegger, că Dasein-ul este timp, atunci ne situăm deja, într-un mod radical, în afara concepției kantiene.

Cu o doză la fel de mare de mirare citim, câte va pagini mai înainte, că „această metodă târzie a lui Husserl a deschis drumul subiectivismului şi iraționalismului, care caracterizează filosofia existențială a lui Heidegger.“ (p. 53). Fără să lămurească despre ce fel de metodă ar fi vorba, autoare caracterizează filosofia „existențială“ a lui Heidegger prin „subiectivism“ şi „iraționalism“. Pentru a respinge cea dintâi acuză, am putea lesne indica paragrafele din lucrările *Prolegomene la istoria conceptului de timp*, sau *Ființă şi timp*, unde Heidegger respinge categoric distincția subiect-obiect, propunând, în schimb, nu un subiect încapsulat care nu poate niciodată ieşi către obiectul cunoaşterii, ci o ființare umană care este întotdeauna deja „fapt-de-a-fi-în-lume“: Dasein-ul. Acuza de iraționalism adusă gândirii heideggeriene cade, la rându-i, pe alături. Departe de a fi irațională, gândirea lui Heidegger, care este, într-un sens, o neîntreruptă şi lucidă investigare a propriilor presupoziții, o căutare permanentizată condusă nu de către rațiunea Dasein-ului, ci de către preajma originară (Gegend) dătătoare de drumuri, sau de către „deschiderea-luminatoare“ al cărei privilegiat locuitor este Dasein-ul, nu cade nici într-un caz sub incidența „iraționalității“.

Dincolo de aceste afirmații chestionabile, lucrarea Brînduşei Palade rămâne o bună introducere în gândirea lui Edith Stein – o autoare foarte puțin cunoscută în spațiul filosofic românesc, şi încă mai puțin tradusă. Marele merit al lucrării de față este sesizarea unui model în care ar trebui să credem cu toții: orice gândire este abia atunci împlinită, când este trăită până la capăt; aşa cum adevărul este înțeles, abia atunci când este trăit; aşa cum, scrie în câteva rânduri Heidegger, singurul mod în care poți învăța înota, este să te arunci în apă.

[1] Martin Heidegger, *Ființă şi timp*, trad. de Gabriel Liiceanu şi Cătălin Cioabă, Bucureşti, Ed. Humanitas, 2003, p. 402.

[2] Idem., p. 431.

Dezumanizarea sub comunism*

Insula canibalilor: 1933: o deportare-abandon în Siberia *(L'ile aux cannibales: 1933, une déportation abandon en Sibérie), de Nicolas Werth, traducere de Silvia Colfescu, Editura Vremea, Bucureşti, 2006.*

Dragoş Moldoveanu

„Comunismul este un rău metafizic, care nu poate fi judecat nici într-o cabină de vot, nici cu bazooka, ci doar exorcizat". Cuvintele îi aparţin lui Vladimir Volkoff, regretatul scriitor de origine rusă care a reclamat până în ultimele sale clipe necesitatea unui proces postum al criminalilor care au preluat frâiele Rusiei după lovitura de stat din noiembrie 1917. Chintesenţa comunismului de tip sovietic – concept şi exerciţiu morbid al unor smintiţi care au călcat sub cizme fiinţa umană – este implementarea fără nici cea mai mică urmă de discernământ a unei utopii: fericirea omenirii. O cutremurătoare crimă comisă împotriva umanităţii – comparabilă, prin organizare, cu Holocaustul naziştilor împotriva evreilor – a avut drept pretext tocmai acest deziderat utopic. Umanitatea trebuia „fericită" şi direcţionată către un „viitor luminos", după metodele de reeducare şi de „purificare" ale unor terorişti, care guvernau prin frică şi minciună.

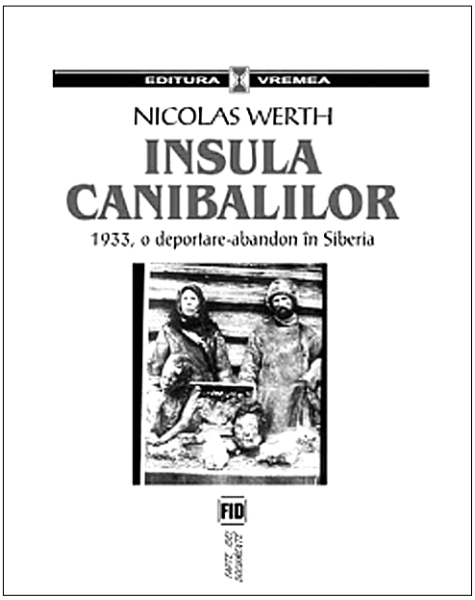

Toate nenorocirile pe care le-au produs Lenin, Troţki, Dzerjinski, Stalin, Iagoda etc. au fost duse la îndeplinire în numele „poporului" – „forţa motrice, creatorul istoriei universale", după Mao. Cinismul celor care predicau asemenea enormităţi depăşeşte orice închipuire.

Despre care popor poate fi vorba în clipa în care este planificată în detaliu „curăţirea oraşelor de elementele lor declasate şi socialmente dăunătoare", eufemism pentru deportarea în Siberia? Este oare vorba despre acel popor care mai rămâne după eliminarea claselor şi a ierarhiilor sociale, mărturii ale trecutului atât de repulsiv comuniştilor? Dar care popor mai rămâne după asemenea macabre operaţiuni de inginerie socială?

Un document literar tulburător cu privire la „procesul de decivilizare" care a avut loc în epoca de construcţie a socialismului în Rusia este şi *Insula canibalilor: 1933: o deportare-abandon în Siberia*, aflat sub semnătura lui Nicolas Werth. Excepţionalitatea evenimentelor petrecute pe insulita aflată „nu departe de confluenţa fluviului Obi cu râul Nazina, la vreo 900 de kilometri nord de oraşul siberian Tomsk" este determinată de tragediile care au atins proporţii rareori întâlnite în istoria omenirii şi anevoios descifrabile în amploarea lor. Canibalismul şi necrofagia au fost manifestări curente ale unei populaţii dezumanizate şi supuse unui „grandios plan" (conform for-

* *Recenzie preluată de la www.bookblog.ro/stiinte-umaniste-religie. Titul textului aparţine redacţiei ROST.*

mulării lui Genrikh Iagoda, şeful poliţiei secrete sovietice OGPU) de lichidare a clasei culacilor.

Lucrarea lui Nicolas Werth face lumină asupra unui episod macabru al politicii de deportare în masă. Revelarea grozăviilor, petrecute sub directa coordonare a poliţiei represive a Uniunii Sovietice, se datorează documentelor puse la dispoziţie de comisia de anchetă formată în toamna anului 1993 de Comitetul Regional al Partidului Comunist din Siberia de Vest, documente care au văzut lumina tiparului în 2002. Membrii acestei comisii au mers pe urmele cercetărilor unui fost cadru de partid ambiţios, care a început o anchetă personală „asupra situaţiei survenite pe insula Nazino, pe Obi" şi l-a sesizat pe „tovarăşul Stalin" în acest sens.

În linii mari, obiectivul autorităţilor sovietice era ca Moscova, Leningradul şi restul aşezărilor urbane să fie „purificate" de declasaţii care nu aveau loc în noua ordine socialistă. Planul pus la bătaie de agenţii poliţiei politice şi avizat de Stalin consta, de fapt, în „extragerea" din mediul rural al celor care se împotriveau făţiş colectivizării şi popularea întinderilor nemărginite ale Siberiei, Kazahstanului şi Munţilor Urali.

Exodul forţat şi controlat doar superficial al câtorva sute de mii de „culaci" (termenul era atât de generic în mintea responsabililor sovietici, încât arbitrarul atinsese proporţii alarmante) a reprezentat cauza principală a unui haos social de dimensiuni greu de imaginat. Pe de o parte exista tendinţa cvasi-maniacală a reprezentanţilor partidului de a manipula cifrele, iar, pe de altă parte, ordinul care trebuia executat de a supraveghea o masă atât de imensă de oameni. Debandada era atât de mare, încât „pentru «a completa numărul şi a raporta rezultate în cifre », funcţionarii de poliţie arestau în dreapta şi-n stânga, deportau fără şovăială bătrâni, invalizi, mame de familie şi alţi cetăţeni « obişnuiţi », a căror singură vină era că plecaseră de acasă fără acte sau « ridicaseră vocea »", potrivit cuvintelor lui Nicolas Werth. Această lucrare ar putea fi, totodată, un excelent studiu de caz privind dereglările majore ale sistemului administraţiei de stat din epoca stalinistă.

La Nazino umanitatea a devenit o formă fără conţinut. „Omul a încetat să mai fie om. El s-a transformat în şacal", îi scria lui Stalin „tovarăşul" care a făcut primele săpături privind „cazul Nazino". Un teritoriu imens, pe suprafaţa căruia au fost strămutaţi paria societăţii, nelegiuiţi şi criminali de drept comun, a devenit scena unor acte de cruzime pe alocuri incredibile. În acest spaţiu sinistru şi uitat de lume, indivizi care pierdeau multe dintre trăsăturile unei fiinţe umane au dispărut pe capete, fără a lăsa nici o urmă. Nazino este stalinismul în forma sa cea mai pură. Cuvintele lui Werth sunt cutremurătoare: „La Nazino vedem ivindu-se o ordine pastorală ieşită din străfundurile timpului: gardieni-păstori duc la păscut o turmă de animale, bătute la cea mai neînsemnată ocazie, dresate să vâslească, să facă aport cu vânatul. Cei care refuzau să se supună acestei ordini sau încercau să fugă erau vânaţi, împuşcaţi ca nişte animale sălbatice, ca nişte prădători periculoşi şi bestiali care se hrănesc cu carne de om". Foamea sau proasta alimentaţie, extenuarea fizică au fost alte cauze ale numărului ridicat de decese din rândul „declasaţilor speciali".

Gestionarea necorespunzătoare a unei situaţii care scăpase de multă vreme de sub control a atras după sine sistarea deportărilor. În vara anului 1933, colonizarea la scară industrială a teritoriilor din Estul extrem a fost întreruptă. Deportările au continuat până la începutul deceniului următor, dar la un nivel mult mai redus.

Insula Nazino este un simbol şi un personaj în sine. Este simbolul gulagului sovietic în întreaga sa amploare, redus aici la un morbid şi reprezentativ caz particular. Dar este şi un personaj în sine al volumului de faţă, al doilea după birocraţia comunistă care a pus în aplicare directivele unor monştri cu chip uman.

Evocând oroarea ca practică a guvernării staliniste, cartea lui Nicolas Werth răscoleşte şi înfricoşează. Ea elucidează, într-o anumită măsură, aspecte trecute prea mult timp sub tăcere şi care ar fi convenit, în continuare, multora, să rămână îngropate. Comunismul s-a bazat pe o utopie – egalitatea universală –, iar implementarea acesteia a generat o catastrofă umanitară poate fără precedent. Nici o utopie, cu atât mai puţin una care promite fericirea tuturor, nu trebuie să prindă viaţă.

Dragoste şi erotism – o reconstrucție

Octavio Paz, Dubla Flacără. Dragoste şi erotism*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2003*

Paul-Gabriel Sandu

Lucrarea lui Octavio Paz, *Dubla flacără*, e mărturia încercării de a organiza într-o mişcare unitară istoria bimilenară a tensiunilor dintre „lucirile" aceleiaşi „flăcări": erotismul şi dragostea. Imaginea impusă de autor este ceea a unei geografii în trepte, care presupune ascensiunea dinspre dimensiunea sexualității, prin cea a erotismului, spre cea a dragostei. Erotismul şi dragostea nu sunt, astfel, altceva decât „cristalizări [...] şi condensări" (p. 13) ale sexualității, şi totuşi astfel fiind, atât erotismul cât şi dragostea se împlinesc împotriva acesteia dintâi, negând-o sau subminând-o. De aici şi până la afirmarea unei legături între erotism şi poezie, nu e nevoie decât de o metaforă. Nu este erotismul, în fond, o „poetică trupească", aşa cum poezia poate fi gândită ca o „erotică verbală"?

Metafora lui Paz e elocventă. În cazul poeziei, scopul comunicării e suspendat şi înlocuit cu rigoarea unei estetici interne; în cazul erotismului, şi cu atât mai mult în cel al dragostei – ea însăşi „o excepție în marea excepție care este erotismul" (p. 30) – funcția reproductivă este trădată. Că „poezia şi erotismul se nasc din simțuri" (p. 12) fără a se opri însă în sfera aceastora, e o concluzie care urmează firesc meditațiilor anteri-

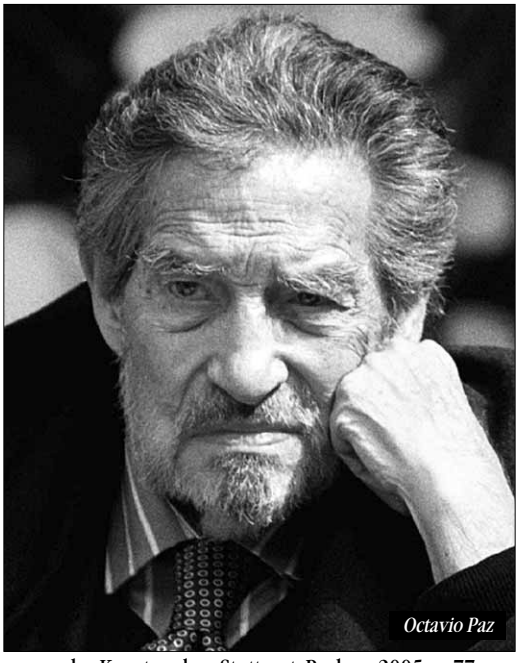

Octavio Paz

[1] Martin Heidegger, Der Ursprung des Kunstwerkes, Stuttgart, Reclam, 2005, p. 77.

oare. Este însă această afirmație îndreptățită? Nu este oare limbajul cotidian, pus mereu în slujba nevoilor noastre, o formă decăzută a limbajului „originar", un vehicul tocit, un simplu mijloc? Limbajul poetic, în ipostaza lui de slujitor al frumosului, de „întemeietor al adevărului"[1] nu poate fi derivat în raport cu limbajul cotidian, cum susține Paz, ci lucrurile stau tocmai invers. Ideile schițate aici nu sunt altele decât cele discutate şi analizate pe larg de Heidegger, atunci când filosoful este preocupat de problema limbii, iar considerațiile lui se constituie, într-o critică severă a concepției potrivit căreia limbajul e mijlocul de comunicare prin excelență.

Metafora folosită de Paz, potrivit căreia erotismul ar fi, de fapt, o „poetică trupească" pare a se prăbuşi deodată cu răsturnarea raportului dintre limbajul cotidian şi cel poetic. Relația dintre sexualitate şi erotism sau dragoste nu poate fi înțeleasă, cum încerca Paz, prin raportare la dimensiunea limbajului. Lucrul acesta este imposibil, cel puțin atâta timp cât geometria schițată de eseistul mexican în ceea ce priveşte raporturile dintre sexualitate, erotism şi dragoste discută cu precădere despre relațiile de incluziune dintre dimensiunea sexualității, cea a erotismului şi cea a dragostei.

Concepția lui Paz ar putea fi însă minată de aceeaşi eroare constatată în cazul înțelegerii limbajului poetic prin raport la cel cotidian. Nu s-ar putea ca şi în cazul sexualității pe de o parte, şi a erotismului şi dragostei pe de alta, raportul să fie răsturnat? Nu este oare erotismul o degradare şi o trivializare a dragostei, singura în măsură să „excludă opozițiile" şi să „suprime scindarea" (p. 127), echilibrând „forța de gravitație" a morții şi neîntrerupta scindare a timpului? Dacă „dragostea este unul dintre răspunsurile pe care omul le-a inventat pentru a privi moartea în față" (pp. 115, 116), dacă dragostea este saltul în nemurire, atunci erotismul este ratarea acestui salt, deodată cu ratarea exclusivității pentru o persoană anume. Una dintre afirmațiile lui Paz pare a conduce tocmai în această direcție. A afirma că „dragostea nu e sete de frumusețe, ci sete de împlinire" (p. 111), înseamnă a distinge astfel în mod esențial dragostea de erotism, şi a vedea în cel din urmă ratarea celei dintâi.

Păstrând aceleaşi coordonate, sexualitatea oarbă este doar materie şi senzație, neavând nimic din „poetica erotismului". Deşi decăzut în raport cu dragostea, erotismul se manifestă totuşi ca un efort de recuperare a eternității, însă de această dată nu pe verticală, cum o făcea dragostea, ci pe orizontală. Erotismul este un joc ce se consumă pe sine, respingând alteritatea tocmai pentru că nu se poate fixa într-o singură persoană, însă rămâne un strigăt disperat către dincolo, o stranie căutare a transcendentului, în timp ce sexualitatea este materie pură, procrearea rămânând singurul ei țel, şi singurul mod în care lupta cu timpul poate fi, dacă nu câştigată, măcar prelungită.

Prin aceste considerații schițate mai sus, geografia instituită de Octavio Paz nu a fost înlocuită sau modificată. Ceea ce s-a modificat a fost însă raportul „formelor de relief", aşa cum se întâmplă şi în cazul legăturii dintre limbajul poetic şi cel uzual. Erotismul nu poate fi conceput ca o formă derivată a sexualității, aşa cum dragostea nu poate fi închipuită ca domeniu restrâns al erotismului. Lucrurile stau tocmai invers, de vreme ce dragostea, decâzând, devine erotism, iar atrofierea şi dispariția erotismului e, de fapt, glorificarea funcției reproductive.

Lucrarea lui Octavio Paz încearcă să justifice, prin exemple şi argumente, existența unui raport de incluziune între sexualitate, erotism şi dragoste. Modelul se dovedeşte a fi prea schematic şi rigid, purtând cu sine propriile contradicții. Afirmația potrivit căreia vârsta iubirii e exclusiv tinerețea, este o tentativă nereuşită de a eluda una dintre cele mai grave obiecții care i s-ar putea aduce. Aceea că, atunci când funcția reproductivă (sexualitatea) dispare datorită înaintării în vârstă, şi erotismul devine un cuvânt gol pentru doi oameni cu trupurile stinse, dragostea încă există. Poate că nu filosofia (sau teologia creştină) au oferit cele mai bune contra-argumente concepției lui Paz, ci literatura. Romanul *Dragoste în vremea holerei* este demonstrația faptul că dragostea, departe de a fi derivată din sexualitate sau erotism, nu numai că se poate rata prin ele, decâzând, ci şi că se poate împlini, nu împotriva lor, ci în lipsa lor deplină, făcând abstracție de aceste dimensiuni.

Izgonirea demonului mut

Audiență la un demon mut*, de ierom.Savatie Baştovoi, Ed.Cathisma, Bucureşti 2009*

Paul Curcă

Audiență la un demon mut, noul roman al ieromonahului Savatie Baştovoi, este o pagină din lupta întunericului cu lumina. Adevăruri care în altă parte sunt spuse doar în şoaptă, deşi mai degrabă asupra lor se tace, sunt aici rostite răspicat, cu curajul mărturisirii. Autorul brodează pe marginea unei „teorii a conspirației" care a suscitat şi la noi interexsul şi a provocat discuții, chiar dacă în „catacombe".

Uniunea Europeană este supusă totalitarismului masonic. S-au creat în lumea noastră astfel de condiții încât polemica cu evreii devine antisemitism şi se pedepseşte penal. Asta în timp ce nenumăratele crime împotriva creştinilor, începând din Imperiul Roman până la regimurile comuniste şi până în imediata noastră apropiere, au rămas nerecunoscute şi nepedepsite.

Mutenia nu este lipsa totală a vorbirii. Cei în care acest demon s-a încuibat vorbesc, şi încă destul de mult, dar vorbăria lor nu este spre slava lui Dumnezeu, nu este o mărturisire a Lui, chiar dacă îi poartă, mai mereu, numele pe vârful buzelor. Pentru a ieşi din robia demonului muțeniei trebuie să ne scuturăm frica, să avem puterea de a mărturisi adevărul, şi astfel să ne opunem decăderii lumii noastre. Mărturisirea nu este simpla afirmare a numelui lui Dumnezeu, frecventarea slujbelor şi parastaselor bisericeşti, eventual însoțită de cruci largi, făcute cu mâna dreaptă. Mărturisirea este totodată luptă cu demonii, cu slugile lor pământeşti, cu cei ce vor să scoată credința în Dumnezeul cel viu din mintea şi sufletul nostru, din lumea în care trăim şi ne mişcăm cu toții. De aceea mărturisirea presupune capacitate de luptă şi de jertfă. Iar dacă lupta este deschisă, împotriva unui duşman perfid, care a ajuns să ocupe primul loc în spațiile publice, să îşi impună ideologia dizolvantă ca măsură a lumii, jertfa este, adesea, ascunsă.

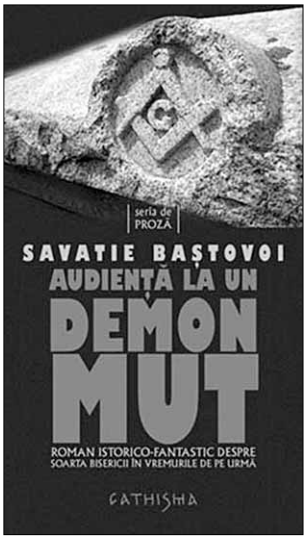

Maica Iustina este închisă şi condamnată la închisoare pe nedrept, Preasfințitul Mitrofan are o moarte suspectă după ce predica lui despre mărturisire îl deranjează pe şeful statului moldovean. Victor Rotaru este asasinat în clădirea Parlamentului European, la întâlnirea cu comisarul european pentru culte, un bătrân semiparalizat mason de 90 de ani, întrupare a demonului muțeniei însuşi.

Demonul muțeniei te acaparează atunci când nu mărturiseşti ceea ce este drept, oricare ar fi consecințele actului tău. Ierarhia bisericească, infiltrată de kaghebişti şi de masoni – facem, asemenea autorului, precizarea că este vorba despre un roman şi orice asemănare cu realitatea este pur întâmplătoare – este un agent al laicizării, al scoaterii icoanelor din şcoli, al închiderii mănăstirilor sau, dacă nu se poate, al preschimbării lor în obiective turistice, al transformării numelui lui Hristos într-un simplu nume care să aducă voturi în campania electorală.

Ideologia comunistă, ca şi cea a Uniunii Europene, au ceva în comun: dorința de suprimare a creştinismului, a credinței dreptslăvitoare în Dumnezeul cel viu. Dar această suprimare nu se poate face direct, mai ales în condiții de pretinsă libertate, deoarece ar veni în contradicție cu religia civilă a drepturilor omului, unanim recunoscută, aşa că se preferă diverse subterfugii, prin care creştinismul este redus la un act de istorie şi cultură şi poate fi celebrat în această ipostază. Astfel, credința este deposedată de puterea ei vie de a conduce sufletele şi mintea oamenilor dar, în acelaşi timp, se crează totuşi aparența libertății de exprimare care a permis renaşterea religioasă din postcomunism. În acelaşi timp însă, un asemnea potențial uriaş cum este credința maselor nu poate fi lăsat la voia întâmplării, ar zice ei, al proniei divine spun dreptecredincioşii creştini. Pentru a ține sub control credința poporului, serviciile secrete s-au grăbit să se infiltreze, ele însele, în conducerea Bisericii.

E greu de dovedit un asemenea lucru. Documente nu există sau, oricum, nu au cum să ajungă în posesia publicului. Renaşterea religioasă, creşterea credinței populare nu poate provoca decât bucurie politicii de stat în condițiile în care mişcările Bisericii sunt atent controlate şi dispuse pe făgaşul dorit prin agenți infiltrați. Nu există probe, arhivele sunt mute, dar existența agenților infiltrați în ierarhia bisericească e dovedită de logica faptelor, atunci când aceştia iau hotîrâri care lovesc în credință în loc să o sprijine.

„Audiența..." are pasaje care, dacă nu s-ar prevala de licența artistică atribuită unei scrieri de ficțiune, ar fi fost interzisă de cenzura ideologică a corectitudinii politice însuşită de instituțiile europene precum şi de cele naționale. Aşa însă, avem încă şansa unei mărturisiri, cât timp ea va mai fi permisă public, din însuşirea căreia să ieşim mai întăriți duhovniceşte în lupta cu demonismul lumii noastre.

Partea cea mai sensibilă este polemica pe care autorul o duce cu iudaismul. Tema Evangheliilor este conflictul dintre Hristos şi iudei, care n-au vrut să-L accepte ca pe Mântuitorul profețit în scrierile sacre, şi care au cerut condamnarea Lui la moarte. Orice revizuire a Bibliei şi a tradiției liturgice pentru a nu mai face referire la acest conflict, vrea să suprime substanța însăşi a credinței creştine. Hristos este redus la un simbol, un personaj fără conținut autentic, concret. Or, Hristos este Dumnezeu venit în trup omenesc, iar faptele Lui sunt consemnate în Evanghelii. Răstignirea lui Hristos a fost propusă de Sinagogă, în conformitate cu legile iudaice, care consideră vinovat de moarte pe oricine se închină altui Dumnezeu decât cel al iudeilor. A fost aprobată de popor care, în condițiile social-istorice şi morale ale acelui timp, nu se putea desolidariza de sinagogă şi să rămână înăuntrul poporului iudeu.

Potrivit prescripțiilor iudaice, niciodată abrogate în decursul timpului, cei de altă religie, recte creştinii, pot fi persecutați, li se poate interzice dreptul la cinstirea memoriei colective a Bisericii lor, pot fi obligați, prin lege, să renunțe la convingerea că Iisus Hristos a fost o persoană istorică. Iar pentru că toate acestea, spuse brutal, ar crea respingere şi revoltă, atunci poate fi adoptată masca binevoitoare a luptei cu rasismul şi fascismul, în acest fel toată lumea e mulțumită, iar mințile oamenilor, vrăjite.

De două mii de ani oamenii luptă să-L scoată de Hristos din istorie, fără însă să reuşească. „Hristos este piatra cea din capul unghiului, pe care nu au băgat-o în seamă ziditorii evrei. Ironia soartei, sau puterea proorociei, face ca masonii să se numească singuri «ziditori» care încearcă să rezidească lumea neglijând piatra cea din capul unghiului, care este Hristos". (pag. 85) „Schimbarea înțelesurilor Scripturii a devenit un blestem pentru iudei, aşa încât aceştia cinstesc mai mult propriile interpretări cuprinse în Talmud decât Tora însăşi... Nu în zadar proorocii şi apostolii au vorbit despre „blestemul legii", deoarece a rămâne tributar legii înseamnă blestem. Poporul evreu a avut de îndurat în decursul istoriei urmarea blestemelor cu care singur s-a legat de multe ori. Nimic din cele zise de Hristos, de prooroci, şi de sinagogă nu a rămas neîmplinit" (pag. 143-144). Acestea nu sunt spuse spre a acuza, a chema la răzbunare, la răfuială cu evreii, cu comuniştii, cu masonii sau cu oricine altcineva i-a asuprit pe creştini. Sunt spuse spre a înțelege lumea în care trăim, resorturile care fac să se producă evenimen-

tele de seamă, şi spre a ne putea apăra de ispitirile vrăjmaşului, venite prin intermediul slugilor lui.

Ipoteza tulburătoare pe care o lansează romanul este că ideologiile moderne, progresiste, ateiste, cele care au dus la înlocuirea credinței în Dumnezeu cu diverse surogate nu au apărut întâmplător, nu sunt rodul unui hazard istoric. Ele ar fi putut fi induse, intenționat, spre distrugerea credinței creştine. Evreii sunt singurul popor din lume cu o „religie care afirmă superioritatea unui popor şi dreptul lui de a stăpâni lumea“ (pag. 207)

Persecuțiile împotriva creştinismului au depăşit cadrele obişnuite, nevoile de dominare ale liderilor politici. Politicienii nu sunt, propriu-zis, foarte preocupați de religie. Adevărul este (iar lucrurile, chiar dacă nu pot fi probate cu documente certe, nu sunt invenția unei minți dezaxate) că masonii au distrus bisericile şi au ucis preoții catolici în timpul Revoluției Franceze, ei au produs secularizarea averilor mânăstireşti în România, şi tot ei au făcut Revoluția leninistă urmată de persecutarea sau uciderea a milioane de creştini. Tot masoneria stă în spatele patriarhilor şi al papilor. Consiliul Mondial al Bisericilor, organizație masonică, a încercat să impună revizuirea textelor liturgice ortodoxe (cele catolice fiind epurate încă de la Conciliul Vatican II) deoarece, în opinia lor, acestea ar fi pline de referiri anti-semite.

Creştinismul este urât de toți cei ce vor să îşi supună lor înşişi omenirea pentru că afirmă valoarea absolută a fiecărui om – „Unde nu mai este elin şi iudeu, tăiere împrejur şi netăiere împrejur, barbar, scit, rob ori liber, ci toate şi întru toți Hristos“. (Coloseni 3, 11) – putința îndumnezeirii datorată jertfei de pe cruce a Fiului. Normalitatea vieții este aceea expusă în Evanghelie şi în scrierile tradiției ortodoxe. În raport cu aceasta doar putem constata anomalia vieții pe care o ducem noi astăzi, depărtarea ei de firesc.

Victor Rotaru este un fiu risipitor întors acasă, în sânul bisericii pe care o repudiase în tinerețe. Începe ca profesor de fizică, materialist, agent KGB şi naționalist moldovean, pentru a fi, în anii următori schimbarilor din 1989, deputat în parlamentul Moldovei. Părăsit de soție şi de copii, potopit de gânduri, ajuns şomer şi sărac, îl descoperă pe Dumnezeu printr-o taină care nu poate fi explicată, dar pe care o trăieşte intens.

„Victor Rotaru, fostul colaborator al KGB-ului, simțea cum se transformă în fratele Victor şi făcea mari eforturi să nu scape lacrimi. O căldură inexplicabilă îi cuprinse tot corpul şi simțea că îi vine să plângă de bucurie. Băga mâncarea în gură, dar nu o putea mesteca din cauza lacrimilor care îi umpleau gâtul“ (pag. 26-27). Nu este un sfânt prin comportamentul său, dar ajunge să fie un apologet al credinței, un mărturisitor, ceea ce îl apropie de sfințenie. Credința în Hristos înseamnă luptă, împotrivire la demonismul lumii în care trăim, denunțarea subterfugiilor diavolului care vrea să pună mâna pe mintea şi inima omului. Concluziile la care ajunge, în urma unor cercetări de zeci de ani, se bazează pe studii laborioase, făcute cu mintea omului de știință, a fizicianului, care acceptă un adevăr numai pe baza unor dovezi certe, dar cu inima credinciosului. Astfel că ele au o întemeiere mai adâncă decât speculațiile provenite din simpla lectură a cărților, pe care se bazează mare parte din teologia contemporană.

Ordinea mondială pe cale de a se prefigura este, atât în conferința lui Victor din 2022 cât şi în realiatea noastră imediată, „încununarea aspirațiilor dintotdeauna ale tiranilor“, prin puterea pe care vor s-o aibă asupra trupurilor cât şi prin controlul asupra sufletelor. Acestei ordini, întruchipare a planurilor satanice, i se opune creştinismul. „Biserica va dăinui atâta timp cât vor mai fi ierarhi iubiți de popor. Nu este duşman mai mare pentru stăpânitorii acestei lumi decât ierarhii iubiți de popor“ (pag. 237).

Chiar dacă moare în condiții dubioase, asasinat după întâlnirea cu comisarul european pentru culte, Victor Rotaru nu este un învins. El îşi spune mesajul, îl face cunoscut lumii, depune mărturia proprie. El însuşi un fiu rispitor, are parte de întoarcerea fiului, în dubla ipostază de întoarcere la tatăl pământesc, dar şi la Tatăl Ceresc, prin redescoperirea credinței. Fiul este cel ce va duce mai departe eforturile tatălui arătând, încă o dată, că mărturistorii lui Hristos vor exista până la sfârşitul veacurilor.

Zbuciumul omului dureză atâta timp cât încă mai speră ceva de la semenii lui. Astfel, Maica Iustina a putut să se liniştească doar atunci când a înțeles că nu va primi nici un ajutor de la oficialii bisericii, când a înțeles şi a acceptat mutenia lor, asurzitoare şi răzbătând printre glasurile frumoase ale diaconilor care psalmodiau slujbele din catedrala patriarhală. Atunci, despovărată de griji dar şi de speranțe lumeşti, s-a putut da cu totul lui Hristos, dobândind, între zidurile închisorii, pacea.

Toate lucrurile lumii, chiar crimele cele mai cumplite, se produc cu îngăduința lui Dumnezeu. Nu ştim cât stă în puterea noastră să ne opunem lor, să luptăm cu multiplele întrupări ale răului, să schimbăm sensul istoriei. N-avem însă dreptul să asistăm la desfăşurarea atrocităților pasiv. Nu ştim, oricare dintre noi, care este valoarea mărturiei personale în iconomia mântuirii lumii. Dar Dumnezeu ştie. Trebuie ca, eliberați de sub tutela demonului muteniei, să ne depunem şi noi, fiecare în parte, mărturia proprie, de care vom da seama, la Judecată. Dacă vrem să se împlinească voia Domnului, atunci „să arătăm că şi voia noastră este bună şi în armonie cu voia lui Dumnezeu“ (pag. 242)

Nobleţea feminină în spaţiul recluzionar

Constantin Mihai

Dacă despre prezenţa bărbaţilor în universul concentraţionar românesc s-au publicat numeroase mărturii în perioada postcomunistă, despre prezenţa feminină în spaţiul recluzionar, esenţială pentru rezistenţa românească anticomunistă, există mai puţine lucrări publicate. Mărturia feminină creştină este revelatoare în amplul proces de combatere a iadului dezlănţuit de comunism, prin proba sa de mucenicie, de jertfelnicie cuminecătoare, ziditoare şi restauratoare de sens în haosul creat de o ideologie atee si criminală.

Volumul Doamnei Aspazia Oţel Petrescu – un nume devenit legendă în perioada postcomunistă, care nu mai are nevoie de nici o prezentare – *In memoriam. Spice* (Editura Elisavaros, Bucureşti, 2009, 322p.) vine să completeze această mărturie feminină, reconfigurând articulaţiile majore ale rezistenţei româneşti anticomuniste. Simbolistica titlului acestui volum este una mai mult decât evidentă, prin încărcătura sa teologică, anunţând un exerciţiu smerit de rememorare, de restituire a unor figuri semnificative ale spaţiului recluzionar comunist, puse în valoare prin metafora revelatoare a *spicului*. Autoarea nu face decât să recompună din amintirile trăite profilul feminin al generaţiei 1948, prin punctarea unor nume importante – desigur, Doamna Aspazia Oţel Petrescu nici nu îşi propune să epuizeze acest profil feminin care ar constitui obiectul multor tomuri ale suferinţei româneşti, un exerciţiu extrem de dificil şi de pretenţios, mai ales în condiţiile dispariţiei multora dintre supravieţuitoarele Gulagului românesc – ce au marcat istoria noastră recentă.

Un asemenea volum nu se putea deschide fără evocarea unor personalităţi culturale (*Clipa mea Lucian Blaga*, Profesorul Doamnei Aspazia care i-a remarcat talentul său literar promiţător)

şi teologice (Pr. Ilie Cleopa, Pr. Paisie Olaru, Pr. Coman Visarion, Pr. Constantin Voicescu şi Pr. Liviu Brânzaş), repere indeniabile ale Tradiţiei româneşti. Această carte vine cu perfectă îndreptăţire să contrazică o afirmaţie răutăcioasă, rostită de Corneliu Coposu, la începutul anilor'90, potrivit căreia femeile legionare din spaţiul recluzionar erau urâte, atât din punct de vedere fizic, cât şi moral. Un asemenea neadevăr strigător la cer este demontat de simpla evidenţă, întărită şi de portretele feminine creionate de Doamna Aspazia Oţel Petrescu: de la vrednicele de pomenire Elena Ilinoiu Codreanu, soţia lui Corneliu Zelea Codreanu, Iridenta Moţa, soţia cruciatului legionar român Ionel Moţa – cel care, împreună cu Vasile Marin constituie primele jertfe româneşti din istoria noastră recentă, în războiul civil din Spania –, Ana Maria Marin van Saanen, o fină intelectuală şi o aprigă luptătoare, soţia lui Vasile Marin, până la Sofia Cristescu Dinescu, Oltea Manoliu Bellu, Zorica Laţcu (viitoarea maică Teodosia), Georgeta Iancu Gheorghiu, Iolanda Popescu, Maria Leşeanu, Viorica Pârnac Stănescu, Rodica Airinei Ionescu, Valeria Ţifrea Curpănaru, Natalia Nicolicescu Vasilcovschi, Lenuţa Ilie, Eugenia Roşca Otparlâc, Flora Crăcea, Maria Ioraş, Verona Chira, Liliana Protopopescu, Fredina Metodie Zamfirescu, Alexandrina Teglaru Voinea, Paula Agapie, Eugenia Fuică Purcărea, Maria Muscalu Baicu, Maria Roşca Brahonschi, Elena Ioan Bota.

Toate aceste nume, mai mult sau mai puţin cunoscute, conturate în cartea Doamnei Aspazia Oţel Petrescu, sub semnul unor sintagme emblematice, mărturisesc martiriul românesc, constituind adevărate modele pentru România actuală. Exemple de frumuseţe fizică şi morală, de noblete sufletească, de altruism, de tărie de caracter, aceste prezenţe feminine care au îndurat suplicii inimaginabile în iadul comunist, au ieşit învingătoare graţie mantiei ocrotitoare a lui Dumnezeu, punctând dimensiunea Omeniei româneşti. Aceste portrete superbe sunt întregite de prezenţa unor rezistenţi anticomunişti: Cedric Mărgirescu, Victor Leahul, Nae Tudorică şi Profesorul Veniamin Guga, toate pe fondul creaţiilor poetice ale Eugeniei Indreica Damian, o altă doamnă a suferinţei româneşti.

Scris cu migală, cu multă efuziune sufletească şi cu un remarcabil talent literar, acest volum restituie pagini importante din istoria martiriului românesc, punctat şi de o exemplară prezenţă feminină, aflată sub semnul noblеţei absolute. O asemenea carte probează o dată în plus – dacă mai era cazul – existenţa unor momente majore de sfinţenie românească la care ar trebui să ne raportăm cu smerenie şi bucurie, deopotrivă, atât noi, laicii, cât mai ales oamenii Bisericii, prin demararea procesului de canonizare a martirilor şi mucenicilor din temniţele comuniste.

Eminescu și repetarea istoriei

Prof. Dr. Const. Miu

Spiritul polemic al lui Eminescu, dublat de ironistul când subtil, când caustic se evidențiază cu precădere în articolul „Materialuri etnologice“, apărut în *Timpul*, numărul din 8 aprilie 1882, p. II-III, acesta nefiind reprodus în nici o ediție a scrierilor acestuia, în afara celei a *Clasicilor români comentați*, din 1937, din care vom cita și noi.

Gazetarul se vede nevoit să dea o replică articolului injurios publicat de Nicu Xenopulos în *Telegraful* (nr. din 2 aprilie 1882). De reținut, de la bun început, că Eminescu face, în egală măsură, critică *ad peronnam*, dar și *in integrum*, acest al doilea tip având note generalizatoare, ce reflectă trăsăturile esențiale, reprezentative pentru etnia și pătura socială cărora le aparține cel încriminat.

Eminescu menționează cauza supărării celui cu care a intrat în polemică – aluziile la cei care frecventează Cafeneaua Procope sunt, în fond, la adresa originii acestuia: „D. Nicu Xenopulos, criticul literar de la *Românul* (...) Se preface a se supăra pe un pasaj din darea mea de seamă asupra novelelor lui Slavici; s-a supărat pe alt pasaj...“ Iată care este acela, din care se remarcă tonul vehement, specific scriiturii eminesciene: „Fără îndoială, amestecătura între două rasse egal de vechi, de decrepite fizic și moralicește ar produce niște exemplare de caracterologie patologică, care ar fi o adevărată pepinieră pentru viitorul redacțiunii *Pseudo-Românului*.“ (p. 398).

Autorul articolului publicat în *Timpul* se vede nevoit să-i răspundă celui care-l făcuse bulgar, nu fără a strecura o ironie la faptul că, spre deosebire de acela, care este un venetic, el e român neaoș, „dintr-o familie nu numai română, ci și nobilă (...) Vă asigur că între strămoșii din Țara de Sus a Moldovei, de cari nu mi-e rușine să vorbesc, s-or fi aflând poate țărani liberi, dar jidani, greci ori păzitori de temniță măcar niciunul.“ (p. 399).

Gazetarul devine caustic și pune la îndoială opțiunile estetice ale cronicarului de la Românul, de vreme ce studiile sale din străinătate erau în domeniul comerțului, iar în țară nu face altceva decât „s-apucă de negoț estetic în coloanele *Pseudo-Românului*, judecând iar de sus în jos (pe un ton arogant – n. n.) autori, de cari nici nu e în stare să-și dee bine seama.“ (p. 400).

Talentul lui Eminescu rezidă și în puterea de observație a caracterelor, realizând *portretistica în caricatural* a omului din Bizanț, spre a o alătura înfățișării românului neaoș: „Legea cauzalității e absolută; ceea ce s-a petrecut cu cauză o mie de ani în Bizanț și până azi, a trebuit să treacă în organizarea fizică și morală a acelui neam, s-a încuibat în privirea vicleană, chiorâșă și mioapă, în fizionomia de capră, în înclinarea de-a avea cocoașă. Cu viclenia din privire corespunde daltonismul intelectual pentru orice bun moral, fie onoare, fie demnitate, fie adevăr; cu înclinarea cocoașei fizice corespunde cocoașa morală.“ (p. 403). Se detaliază aici caracterul în relație cu fizionomia celor care formau *pătura superpusă*. De știut că despre această categorie socială autorul își expusese teoria în paginile ziarului *Timpul* – numerele din 29 iulie și 6 august 1881.

Portretistica românului neaoș este creionată prin raportare disjunctă la cei care compun pătura superpusă: „Întâmplarea m-a făcut ca, din copilărie încă, să cunosc poporul românesc, din apele Nistrului (...) până la Tisa și-n Dunăre, și am observat că modul de a fi, caracterul poporului este cu totul altul (...) decât acela al populațiunilor din orașe, din care se recrutează guvernele, gazetarii, deputații ș.a.m.d. Am văzut că Românul nu seamănă nicăieri nici a C. A. Rosetti, nici a Giani, nici a Carada, nici a Xenopulos, că acest popor e întâiu fizic cu mult superior celor numiți mai

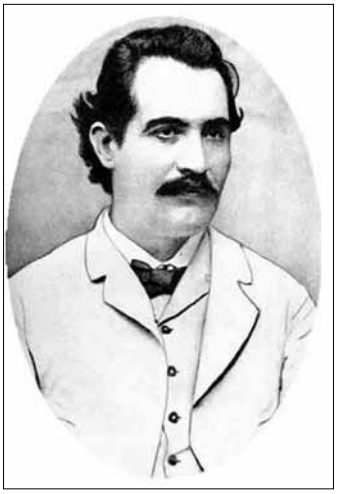

sus, intelectual asemenea, căci are o inteligență caldă şi deschisă adevărului, iar în privința onestității cugetării şi înclinărilor e incomparabil superior acestor oameni." (p. 401). La simpla vizualizare – sub formă schematică – a poziției românului, respectiv a omului din Bizanț, vom sesiza că primul este *vertical*, cel de-al doilea – *oblic*, iar în privința caracterului – unul este *semeț*, celălalt e *codoș*.

Spre a-şi întări spusele, Eminescu aminteşte opinia etnologului francez Lejean, care „contestă acestei rasse orice putință de onestitate" (p. 404) şi citează o pagină întreagă dintr-un autor modern la acea vreme – V. R. Henke, din care vom reține câteva fraze esențiale ce probează cunoaşterea mentalității clasei superpuse, la noi şi – paradoxal – una de jos, în țara de origine: „Grecul nu se bucură în România de un nume bun. Oamenii avuți dintre ei sunt aproape fără excepție jucători de cărți şi de o completă imoralitate sexuală; ceea ce le dă oarecare aparență de oameni de societate este politețea lor pospăită. Din clasele de jos ale acestui popor se recrutează în România cei mai mulți (...) nu cred ca neogrecul să afle în dicționarul său vorba *moralitate*." (p. 404).

După ce mărturiseşte că a considerat ca o datorie morală a fi de partea *poporului istoric*, semnalând imoralitatea celor care formau pătura superpusă în România, Eminescu dezvăluie un adevăr cutremurător, perpetuat până în zilele noastre: se doreşte cu ardoare aneantizarea neamului nostru milenar, prin anihilarea tradițiilor, prin dinamitarea istoriei noastre, contând doar prezentul pentru nişte indivizi cocoțați în varii fotolii ale unor „comitete şi comiții", care sunt doar simpli consumatori/ distrugători, nu şi producători: *„M-am convins că acea ură în contra trecutului, acea aruncare în apă a tuturor tradițiilor, acel azi, nu e un rezultat organic şi necesar al istoriei române, ci ceva factice şi artificial."* (s. n. , p. 402). Din păcate însă, istoria se repetă! Ceea ce semnala gazetarul pe la 1880 constatăm că se petrece sub ochii noştri, în anul de grație 2009! De când ne-am europenizat, degradarea culturii şi a învățământului românesc se petrece într-un ritm galopant! E vremea Patapievicilor şi a Iarilor, care se înverşunează nu numai în a-l contesta pe Eminescu (cazul celor doi culturnici), ci şi a avea obrăznicia de a declara că e ruşinos să scrie în limba română, deşi continuă – precizăm noi – să o facă (de la Patapievici Horia Roman citire!). Poate nu e totul pierdut, câtă vreme mai sunt apărători ai istoriei, tradițiilor şi culturii autentice, specifice acestui popor descendent din daco-geți!

Eminescu îşi încheie articolul cu o altă ironie fină la adresa lui Nicu Xenopulos, vizând o eventuală afirmație laudativă a aceluia, pe care gazetarul o va cataloga drept insultă: „ Îi pot spune că singura insultă gravă ce mi-ar putea-o aduce, ar fi de-a mă lăuda în coloanele *Pseudo-Românului.* Lauda la acel organ, pentru care însuşi numele poporului nostru e marfă ce se vinde pe 20 de bani numărul, o asemenea laudă m-ar face să mă îndoiesc de mine însumi..." (p. 405).

Avocat Gheorghe Vrânceanu – destin legionar

În vremurile tot mai alterate pe care le trăim, recursul la memorie şi la exemplul înaintaşilor mi se pare esenţial. Iată pe scurt povestea suferinţei şi biruinţei unui om care mi-a fost şi îmi este model moral – bunicul meu.

Daniel Focşa

Gheorghe Vrânceanu se naşte în comuna Peştera din Dobrogea, în într-o familie de ţărani înstăriţi şi harnici (1914). Urmează liceul la Braşov (1927 – 1934) după care se înscrie la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti.

Ia contact cu un Bucureşti cosmopolit, efervescent, cu o viaţă politică trepidantă, dar este şocat de versatilitatea şi lipsa de caracter a actorilor politici şi chiar a societăţii în ansamblul ei. „Atunci s-a produs zbucium în sufletul meu", după propria lui mărturisire, fiindcă politica, în accepţiue românească, nu era „arta de a guverna" ci „arta de a fi deştept, adică şmecher". Şi va vedea cum aceleaşi lichele migrează din partidele istorice în Frontul Renaşterii Naţionale, apoi în jurul Mareşalului, apoi în PCR...

Aderă din tot sufletul la Mişcarea legionară (1936), în care vede singura tresărire de demnitate românească şi creştină în faţa politicianismului corupt şi a pericolului iudeo-masonic. Întră în Mişcare la îndemnul unui oarecare student Socarici, înscriindu-se în corpul studenţesc legionar din Bucureşti. Participă, în cămaşă verde, la înmormântarea lui Moţa şi Marin din ianuarie 1937, şi tot în această perioadă are ocazia să-l cunoască pe Corneliu Zelea Codreanu, pe care îl ascultă vorbind la Casa Verde şi care îi lasă o impresie de neşters. (În 1990, când îmi vorbea de Căpitan, îi dădeau lacrimile). În paralel, activează în comuna sa natală Peştera, unde înfiinţează mai multe cuiburi pe care le conduce până în 1940, ca şef de garnizoană legionară. Se implică în propaganda electorală în 1937, pentru Partidul „Totul pentru Ţară", care avea să se plaseze, după cum ştim, pe locul al treilea în alegeri. În 1938 – 1939 lucrează ca funcţionar la Cavarna, în Cadrilater, unde, după spusele unui informator, „a desfăşurat o largă şi intensă activitate legionară". Atât de intensă, încât la o lună după asasinarea lui Armand Calinescu este interogat de Siguranţa Statului din Constanţa (pe 24 octombrie 1939), fiind luat în evidenţă.

Vine însă momentul septembrie 1940, constituirea guvernului Antonescu-Sima şi proclamarea statului naţional-legionar. Vrânceanu, tânăr absolvent al Facultăţii de Drept, se bucura de prietenia şi încrederea unor comandanţi legionari, şi este numit administrator al cantinei legionare din Constanţa de către Puiu Traian şi Nicolae Şeitan. Nu trec decât câteva luni şi intervine nefasta ruptură dintre Generalul Antonescu şi Horia Sima. Vrânceanu tocmai fusese propus pentru funcţia administrativă de pretor al plasei Medgidia, dar acum nu se mai pune problema. Bunicul meu nu ia parte la Rebeliune, preferând să închidă cantina şi să plece la Peştera la părinţii săi. Un detaliu definitoriu pentru el: lasă o sumă însemnată de bani în seiful cantinei şi preferă să se împrumute de câţiva lei pentru biletul de tren...

Din iunie 1941 până în noiembrie-decembrie 1944 este pe front ca ofiţer de artilerie, luând parte la luptele din Basarabia, Odessa, Co-

DIN LUMEA LEGIONARĂ

FIGURI LEGIONARE

PETRU FLESCHIN

NEÎNFRICATUL LUPTĂTOR PĂRINTELE ION MOȚA SPRE DRUMUL DE VECINICĂ ODIHNĂ

La Biserica Gorgani

Cortegiul funebru

Unde se vor face comenzile pentru uniforme legionare

Pentru medicii legionari din comisiile de studii

tul Donului, malul Mării de Azov, apoi din nou Odessa, Nicolaev, Basarabia, şi pe frontul de vest: Târnave, Mureş, Someş, până în Ungaria.

Întors acasă, se înscrie ca avocat stagiar în Baroul Bucureşti, în 1945, apoi în Baroul Constanța, după căsătorie, reluând, în viziunea securiştilor, „activitatea sa legionară". În ce consta această activitate ? În câteva întâlniri cu un camarad pe care îl cunoştea din Cadrilater, aromânul Gheorghe Cucoli, care îl pune la curent cu faptul că în Mişcarea legionară se produsese o ruptură. Pe de o parte Horia Sima, care îl trimisese în țară pe Nicolae Pătraşcu pentru a reorganiza Mişcarea, pe de altă parte, în Italia, Constantin Papanace, care îl trimisese pe Dumitru Grozea, linie la care aderase şi Cucoli. Vrânceanu înclină mai mult spre grupul Papanace, adoptând totuşi o poziție moderată şi păstrând legatura şi cu alți camarazi „simişti". Discuțiile pe care le purta cu Cucoli erau de fapt nişte conversații, la plajă sau în fața unei halbe cu bere, în oraş.

„Cel în cauză [Vrânceanu] a fost de acord că activeze pe linia lui Papanace – se poate citi în dosarul său de Securitate – care luase inițiativa reorganizării legionarilor în vederea ducerii unei lupte violente pentru răsturnarea regimului nostru democrat-popular". La un moment dat, bunicul meu se interesează de soarta legionarilor care fuseseră internați în lagăre în Germania şi discută cu Cucoli inițiativa lui Horațiu Comaniciu, care îi propusese lui Iuliu Maniu ca legionarii să se înscrie în PNȚ. Toate aceste discuții, pe care el le-a perceput ca simple conversații, nicidecum un „complot", îi vor aduce ani grei de închisoare.

Între timp, este eliminat din baroul Constanța în martie 1948, după ce refuză să se înscrie în Partidul Comunist, chiar dacă i se propusese să intre în magistratură (cu prețul unor viitoare uriaşe compromisuri, evident). Cucoli este arestat. „Am discutat cu el [cu Vrânceanu] înscrierea în organizația de partid pentru a se putea strecura ca să nu fie epurat din barou, şi mi-a spus că el nu se va înscrie într-o asemenea organizație, chiar dacă ar trebui să nu mai profeseze. Se arată un categoric duşman al regimului".

Urmează, pe 19 iulie 1952, inevitabila arestare. Trece prin anchetele Securității din Constanța, prin închisoarea din Constanța, Jilava, Canal (9 Culme, Valea Neagră, Peninsula) cea mai mare parte a condamnării de şapte ani executându-o la Aiud. Nu mi-a povestit niciodată nimic despre detenția lui, dar am putut reconstitui câteva frânturi din alte surse. Ca mulți foşti deținuți politici, evita să-şi amintească, să retrăiască anii de sufe-

rință. La Aiud îl cunoaşte pe Petre Țuțea (celula lui se afla deasupra celulei lui Țuțea, cu care comunica prin morse bătut în calorifer). Tot aici stă în aceeaşi celulă cu părintele Daniil – Sandu Tudor. Acesta fusese transferat în această închisoare în martie 1959, iar Vrânceanu a fost trimis de la Aiud la Periprava în iunie acelaşi an. Se ştie că părintele Daniil avea să moară în acest penitenciar în 1962, trupul fiindu-i arucat în Râpa Robilor.

Iată caracterizarea făcută bunicului meu de către colonelul asasin Gheorghe Crăciun, comandantul penitenciarului Aiud, şi pe care am citit-o

cu mare satisfacție: „Este cunoscut ca un element fanatic şi un notoriu legionar. Faptul că este legionar îl prezintă ca un lucru cu care se poate mândri, dovedind prin aceasta fanatismul de care este cuprins. A luat parte activă la acțiunea organizată de legionari în penit. Aiud în 26 martie 1957, prin refuzul general de a primi mâncarea, antrenând în această acțiune pe mai mulți legionari cărora căuta să le ridice moralul prin exemplul său de a nu renunța la acțiune până la «obținerea» celor ce cereau ei, prezentându-le legionarilor ca «cereri legale» – el fiind de profesie avocat".

Este ținut trei ani singur într-o celulă, dar se încăpățânează să nu înnebunească, ci rămâne el însuşi: calm, demn, lucid, incapabil de compromis. „Îți spun sincer – avea să-i povestească mai târziu unui prieten, care îi raportează afirmațiile la Securitate, cum altfel ? – nu regret nimic, absolut nimic din tot ce am făcut şi s-a întâmplat, pentru că am făcut tot ce am simțit eu sufleteşte că trebuie să fac. Am fost închis la Aiud, am stat în celulă, am răbdat de foame şi de frig, dar în loc să-mi dispară ideile pe care le-am avut, mai mult s-au înrădăcinat în mine".

În iulie 1959 pedeapsa îi expiră, dar, fiindcă „în timpul detenției s-a dovedit a fi un legionar fanatic şi a luat parte la acțiunile dușmănoase ale legionarilor precum şi la organizarea lor, făcând instigări printre ceilalți deținuți", MAI Direcția a III-a indică să fie internat în lagăr de muncă pe 48 de luni. Comisia care îi „acordă" cei patru ani este formată din trei generali de Securitate, printre care şi sinistrul Nicolski.

Stă la Periprava până în 1963 („împărăția lui Satan", cum o numeşte părintele Gherontie Puiu, care a trecut şi el pe acolo). Dintre personalități, îl cunoaşte aici pe fruntaşul național-țărănist Ilie Lazăr.

„În cursul anului 1962 a fost luat în studiu pentru recrutare însă, stabilindu-se că este un element fanatic s-a renunțat la recrutarea lui ca agent".

Se eliberează în iulie 1963 şi se întoarce în Constanța, continuând a fi urmărit până în decembrie 1989 (cel puțin!). Nu mă pot împiedica să nu citez copios din actele întocmite de securişti, căci redau fidel – citite în negativ însă – poziția demnă a bunicului meu, în care îl recunosc şi pentru care îl admir.

„Din materialele informative furnizate de agenții (...) rezultă că numitul Vrânceanu Gheorghe, pe timpul detenției în mai multe rânduri a recitat din poeziile lui Radu Gir [sic!], a adus injurii şi cuvinte pornografice la adresa regimului nostru socialist şi a manifestat în permanență neîncrederea în trăinicia regimului sperând în schimbarea acestuia (...). După eliberarea din detenție menține legături cu elemente legionare fost condamnate ca Puiu Traian, Teodorescu Eugen şi alții, pe care îi compătimeşte pentru suferințele îndurate în detenție".

„Ne-a povestit amănunte din închisoare, unde spunea că a suferit mult – povesteşte un turnător.

În luna august [1964] a venit la mine şi mi-a spus radiind de bucurie că deținuții politici vor fi eliberați, apoi mi-a confirmat eliberarea fruntaşilor legionari ca Puiu Traian şi Eugen Teodorescu".

De altfel, în dosarele de urmărire informativă ale bunicului meu, numele lui Eugen Teodorescu, Nicolae Frecea şi Puiu Traian revin frecvent, Securitatea fiind foarte interesată de relațiile de prietenie ale lui Vrânceanu cu aceştia. Lucru de înțeles, dată fiind poziția lor proeminentă în Mişcarea legionară.

Eugen Teodorescu, comandant legionar, face parte din grupul celor desemnați în 1939 la Berlin de către Horia Sima să vină în țară pentru a pune la cale răsturnarea Regelui Carol al II-lea. El organizează izbucnirea revoluției legionare la Constanța în septembrie 1940 şi este şef al regiunii Dobrogea până în ianuarie 1941. Refugiat în Germania, se implică în guvernul român de la Viena (pro-german) în 1944. Revine în țară, este închis din 1948 până în 1964.

Nicolae Frecea, şef de garnizoană legionară, a fost primar al oraşului Medgidia în timpul statului național-legionar, execută şi el mulți ani de temniță.

Puiu Traian, primar al oraşului Constanța (septembrie 1940 – ianuarie 1941), a fost un apropiat al lui Horia Sima; este numit de către acesta secretar al Mişcării legionare în exil şi comandant al legionarilor din Austria. Face obiectul unei răpiri puse la cale de Securitate, fiind drogat şi transportat de la Viena în țară în portbagajul unei maşini (1958). Aici este întemnițat la Aiud până în 1964.

Situându-se mereu pe o poziție moderată, de demnitate fără compromisuri dar şi fără excese, bunicul meu a rămas mereu un idealist dublat de un om foarte rațional şi lucid. Aşa mi-l amintesc. Până la Revoluția din 1989 şi până la moartea sa în 1991 şi-a păstrat nealterat caracterul şi crezul din tinerețe. Iată ce declara la Securitatea din Constanța, în martie 1988:

„Într-una din discuții [cu Frecea Nicolae], convorbirea noastră a alunecat pe principiul corectitudinii, spunându-i din memorie un citat în limba latină din Dreptul Roman, principiul care reflectă corectitudinea şi dreptatea, motiv pentru care eu m-am simțit apropiat de Mişcarea Legionară".

Chemat periodic la Securitate pentru a fi intimidat, nu a ezitat niciodată să-şi mărturisească ataşamentul față de Mişcarea Legionară, pe care a văzut-o ca pe o expresie a spiritului peren românesc, de cinste, demnitate şi omenie.

Miza neîntreruptelor căutări

„Mirarea anilor târzii este ca au in ei problemele anilor timpurii.“ (C. Noica, Jurnalul de idei)

Paul-Gabriel Sandu

Pentru Noica, „condiția formală a filosofiei este de a fi în cerc“ şi, în fond, ideea pascaliană atât de dragă filozofului român, „nu m-ai căuta dacă nu m-ai fi găsit“, este o reluare a aceluiaşi gând într-o formă uşor schimbată. Aici un rol foarte important este jucat de ceea ce în fenomenologie se numeşte „deja-ul“, acest prealabil reafirmând totodată opțiunea lui Noica pentru temă (dată dinaintea omului, independent de el), în dezavantajul tezei (cuvânt a cărui rădăcină etimologică este „tesis“, adică „punere“, ca act uman de instituire). „Deja-ul“ acesta ar putea fi foarte bine „acel ceva din noi care e mai adânc decât noi“, adică ar putea fi ceva ce trecem în umbră atunci când plecam la drum, însă ceva ce regăsim mereu, obsedant, în drumul nostru. Drumul însuşi se dă în măsura în care noi îl descoperim. Dacă la început el ne apare ca un act de supremă libertate, prin care spiritul se ia pe sine în stăpânire, abia mai târziu înțelegem, va spune Noica, faptul că drumul pe care l-am străbătut era unicul posibil, că libertatea noastră de a hotărî drumul stă de fapt sub semnul necesității drumului ca atare. Libertatea, desigur, contrazice necesitatea, însă dacă aceasta din urmă este riguros înțeleasă urmând firul de gândire nicasian, atunci ea nu contrazice libertatea, raportul dintre cele două fiind acela de contradicție unilaterală. Gândul acesta al unei necesități „inflexionate“, scoase din rigiditate, şi al unei libertăți întru necesitate, are implicații foarte vaste în ontologia nicasiană, şi tocmai de aceea nu poate fi urmărit aici.

Problemele pe care ni le punem nu sunt niciodată noi şi nu pot fi noi, pentru că nu sunt ale noastre, nefiind in nici un caz susceptibile de tezaurizare. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu gân-

durile, acestea la rândul lor situându-se într-o oarecare independență față de cel care le gândeşte. „Ne paşte gândul“, ne place să spunem, ca şi când el nu ne aparține, ci este ceva de dincolo de noi. Însă deşi în „anii târzii“ ne urmăresc aceleaşi probleme, reluarea lor se face din alt unghi. Problema rămâne deschisă nu pentru că nu poate suporta nici o rezolvare, ci pentru că nu poate suporta o soluționare univocă. Şi dacă astfel stau lucrurile, această reluare neîncetată a aceloraşi probleme se face de pe niveluri diferite, cercul se preface în spirală, închiderea se constituie simultan ca deschidere, limitația se dezlimitează, fără să cadă sub fascinația infinitului prost, sau „înfinitului“ (cum îi plăcea lui Noica să spună).

Deodată cu „anii târzii“, ne întoarcem la aceleaşi probleme, dar o facem numai atunci când încercăm altfel de soluționări, numai în virtutea resemnificării lor perpetue, numai pentru că nu există scurtături ale destinului, care să ne garanteze un suiş sigur, lipsit de frământări, sustras de sub zodia întrebărilor care nu au niciodată un singur răspuns. Regăsind aceleaşi probleme căutăm mereu alte răspunsuri, tot mai conştienți că însăşi căutarea este miza prin excelență a căutării.

„Lepădarea de Hristos“ de la o interpretare ad-literam la fapte

Din nou despre sfinții închisorilor

Emilia Corbu

„Comunismul nu a cerut lepădare de Hristos aşa cum cereau păgânii în primele veacuri“ – este o frază invocată des când se discută subiectul. „Condamnările acestor oameni au fost politice“ – se încăpățânează cu năduf să ne explice alții.

Cu regret, dar trebuie să spun că ne aflăm în fața unor interpretări eronate a surselor istorice. Nici în primele veacuri, creştinilor nu li se impunea uneori exact lepădarea de Hristos, ci li se cerea să jerfească idolilor şi împăratului. Doar că acest lucru este sinonim cu lepădarea de Hristos.

Să analizăm de pildă cazul Sf. Gheorghe pe care l-am sărbătorit de curând. Sfântul era voievod, adică mare general de armată în timpul împăratului Diocleţian. Provenea dintr-o familie creştină, bogată. Pe atunci Imperiul Roman traversa o perioadă de confruntări militare pe mai multe fronturi la care se adăuga o criză internă care se adâncea în pofida tuturor reformelor. Galeriu[1], ginerele său asociat la domnie, intuieşte eventualele cauze spirituale ale acesteia şi cere revenirea la tradiție, adică la panteonul roman, o pleiadă de zei, adică jertifirea la idoli. Pe atunci creştinismul nu era recunoscut oficial de stat (aşa cum nici ideologia comunistă nu recunoştea pe Hristos şi implicit creştinismul[2]) şi cu alte cuvinte revenirea la tradiție a interzis cultele noi. Pri-goana a durat aproape zece ani (303-311) dar numărul martirilor a fost totuşi mic. Presupunem că majoritatea creştinilor au stat cuminți şi au jerfit doar de formă. Voievodul Gheorghe a refuzat orice compromis, a ieşit în fața împăratului şi a mărturisit credința sa. *Deci el a încălcat un decret emis de senatul roman.* În actele oficiale condamnarea lui era una politică. A încălcat o lege a statului. Sfântul a fost torturat, chinuit şi în cele din urmă trece la Domnul. Creştinii însă au recunoscut imediat jertfa lui. I-au ridicat o biserică. Despre minunile lui se vorbeşte şi azi.

Acum, să luăm exemplul lui Sandu Tudor, un jurnalist creştin din perioada interbelică. Un om bogat, erudit, editor al unor ziare creştine (*Floarea de Foc, Credința*) , un caracter puternic, un temperament năvalnic. La granițele României, în Rusia sovietică prigoana anticreştină era în toi (se demolau biserici, preoții erau închişi, propagandă ateistă). În Europa, nazismul (un derivat al socialismului) predica o ideologie la fel de anticreştină ca şi comunismul, diferența era că ruşii îl scoteau cu totul pe Dumnezeu din societate în timp ce nazismul îl înlocuia cu credințe germane vechi. Sandu Tudor s-a pronunțat împotriva ambelor ideologii[3]. După război, comunismul ajunge şi în România. Astfel că, pentru generația lui Sandu Tudor acceptarea comunismului era sinonimă nu doar cu o schimbare a regimului politic, dar şi cu lepădarea de Hristos.

Sandu Tudor îşi vinde averea, renovează mănăstirea Antim şi intră frate de mănăstire. Când?

[1] Împaratul Galeriu provine dintr-o familie de țărani din Moesia Superior, emigrată de la nordul Dunării, de undeva de pe teritoriul țării noastre. Mama sa, Romula, care păstra cu sfințenie preceptele păgâne, se pare că l-a influențat în acest sens.Lovit de o boală grea, ciudată şi fără leac în 311, va da un decret prin care a anulat măsurile anticreştine. Boala a încetat după câteva zile.

[2] A nu se confunda respectarea drepturilor şi convingerilor religioase prevăzută şi de ideologia comunistă cu recunoaşterea lui Hristos ca Domn şi Dumnezeu. Comunismul este ateist şi a dovedit-o prin propaganda sistematică, violentă şi agresivă pe care a dus-o vreme de 50 de ani.

[3] Toate studiile relevă acest aspect. A se vedea Constantin Jinga, *Ieroschimonahul Daniil Sandu Tudor, Omul şi opera*, Ed. Christiana, Bucureşti, 2005.

Tocmai atunci când a venit la putere regimul ateu. Este aceasta o mărturisire a lui Hristos în fața „împăratului“, adică a puterii politice din acel moment? Eu cred că da. Nu se mulțumeste cu atât. În plină prigoană organizează „Rugul Aprins“, un grup de meditație creştină şi rugăciune. A avut două condamnări. Prima la muncă forțată la Canalul Dunăre-Marea Neagră, unde a stat doi ani. A doua la 25 de ani de temniță grea[4], pentru activități legionare, deşi el nu a făcut niciodată parte din vreo structură a mişcării[5], ba chiar a fost unul dintre adversarii cei mai vocali ai acesteia. Trupul lui, vlăguit şi chinuit, s-a stins după patru ani la Aiud, timp în care a purtat lanțuri la mâini şi la picioare. Martorii vremii spun că a murit după un episod de tortură, aplicată ca măsură de reeducare în închisorile comuniste. Care este diferența dintre viața şi mărturisirea lui şi a Sf. Gheorghe sau a altor sfinți? De ce el şi alții ca el nu sunt recunoscuți şi cinstiți ca atare? Că pe sentința lui de condamnare scrie că a încălcat legile statului? Că este acuzat de apartenență legionară, în condițiile în care el nu a aparținut niciodată unui partid politic? Să fim serioşi! Şi lui Hristos i-au pus o tăbliță pe cruce cu textul „Iisus Nazarineanul, regele iudeilor“, ca o sentință de judecată conform căreia s-ar fi făcut pe sine regele iudeilor, uzurpator astfel al ordinii politice a timpului. Aşadar, sentințele de judecată emise de statul ateu împotriva creştinilor mărturisitori sunt la fel cu tăblița INRI. Adică, nu au nici o importanță pentru Biserica lui Hristos. Sunt tăblițe mincinoase. Dar, problema este mult mai gravă. Încercăm să o schițăm mai jos.

De ce dosarul consecințelor spirituale ale comunismului rămâne deschis chiar şi după 20 de ani, în pofida mărturiilor a zeci de supraviețuitori şi a unei bibliografii impresionante, a mii de de pagini de documente de arhivă şi a unei evlavii populare în continuă creştere? Noi credem că din cel puțin trei motive care țin de: 1) restrângerea semnificației termenului de sfânt doar pentru cazuri excepționale; 2) divizarea istoriei în laică şi religioasă, cu consecințe nefaste asupra interpretării fenomenelor; 3) din pricina unei atitudini stângace a Bisericii la nivel oficial.

Cine sunt sfinții?

Sfinții sunt prietenii lui Hristos primiți la masa Mirelui din Împărăția Cerească. Cu toții au avut o identitate şi o istorie în lume, dar niciunde în Evanghelie nu se precizează tagma, locul sau neamul din care se trag, locul şi menirea lor în lume. Ci doar Calea prin care se ajunge acolo, adică prin mărturisirea permanentă sau/ şi în momente cruciale. Din păcate însă, în mentalitatea contemporană s-a înrădăcinat părerea că

Osuarul de la Aiud

sfinții trebuie să provină din rândul acelora rupți cu totul de lume, din rândul sihaştrilor sau a celor care au trăit în vremuri demult apuse. Asta în ciuda sinaxarului compus în majoritate din sfinți proveniți din rândul mucenicilor sau mărturisitorilor – care au trăit, e drept, în urmă cu foarte multe sute de ani. Pe măsură ce ne apropiem de modernitate, sfinții mărturisitori se împuținează şi se înmulțesc sfinții sihaştri. O situație care contravine însă realității.

[4] Arhiva CNSAS, f.i. 3699, vol.1, f.383, sentința nr. 125/8 nov.1958.

[5] Acuzația de legionarism a fost adusă şi altora care nu avuseseră niciodată legătură cu Mişcarea Legionară. Nu se aduceau nici un fel de probe.

Prigoana neîncetată

Se poate crede că prigoana împotriva creştinilor a încetat undeva la începutul epocii moderne, odată cu căderea stăpânirii otomane, iar Sf. Ioan cel Nou de la Suceava se înnumără printre ultimii creştini martiri. Însă, cei care cunosc oarecum evoluţia creştinismului şi mai ales temeiurile sale duhovniceşti ştiu că prigoana împotriva creştinilor a fost, este şi va fi continuă până la sfârşitul veacurilor, adică al timpului, deoarece nu este un război lumesc, ci unul care se desfăşoară în istorie şi dincolo de ea, în lumea nevăzută. Temeiurile ei coboară până în vremuri atemporale. Hristos ne-a răscumpărat din robie şi astfel satana nu mai poate stăpâni omul, dar războiul nu s-a încheiat atâta vreme cât Răul încă mai are dreptul să ispitească pe om, ca fiinţă liberă. În consecinţă, lupta continuă la nivelul fiecărui individ în parte.

Dar nu doar persoana este implicată în războiul nevăzut, ci şi comunitatea din care face parte şi care este mult mai vulnerabilă. Atacul împotriva comunităţii se realizează printr-o altă comunitate mai mare, care este de regulă statul. Şi trebuie să subliniem faptul că situaţia în care statul a atacat Biserica este frecvent întâlnită în istorie. Conflictul a luat forme diferite de la o epocă la alta, dar întotdeauna au fost corelate contextului istoric al vremii, aşa încât pentru un istoric neavizat era foarte greu să stabilească dacă a fost o prigoană împotriva Bisericii sau un conflict între două state sau culturi.

În antichitatea târzie, creştinismul avea de înfruntat păgânismul care se identifica în acea vreme cu diverse culte ancestrale şi tradiţionale acceptate de stat. Din proloage reiese că motivaţiile prigoanei erau diverse. De la o recuperare a tradiţiei, care pentru ei însemna păgânism (ca în timpul lui Traian), până la a căuta ţapi ispăşitori pentru dezordinile din stat (în timpul lui Nero).

În evul mediu, Biserica a avut de înfruntat expansiunea islamului bicefal, religios şi politic, dualitate pusă în practică prin aceea că noua credinţa trebuia răspândită prin cucerirea militară de noi teritorii. Deci împărăţiei lui Alah îi corespundea o împărăţie clar delimitată pe Pământ. În noile graniţe, populaţia era islamizată forţat aşa cum s-a întâmplat cu creştinii din Asia Mică, Asia Centrală, dar şi din anumite regiuni ale Europei Centrale.

Modernitatea aduce începând din secolul XVIII, adică exact de când islamul îşi pierduse forţa, o prigoană cu totul nouă şi negândită.

Pr. Augustin pune piatra de temelie a viitoarei mănăstiri de la Aiud

Aceea a ideologiilor. Ideologia revoluţionară, plămădită de iluminişti şi consfinţită de revoluţia franceză, a dus în cele din urmă la separarea Bisericii de stat, adică exact la situaţia în care se afla Biserica primară, aceea de a fi tolerată de stat şi având un statut de autonomie relativă. Doar că, în noua situaţie, statul modern are o infrastructură şi un nivel de civilizaţie superior celui antic. Ba mai mult, are capacitatea de a-şi idolatriza propriile structuri – banul, piaţa, ideologia, ştiinţa –, dar şi propria cultură diseminată cu succes prin instituirea învăţământului obligatoriu încă din secolul XIX. Acest amănunt este esenţial pentru înţelegerea fenomenelor contemporane. În statele istorice coexistau culturi diferite care se manifestau în planuri diferite. De pildă, ţăranii aparţineau unei culturi ancestrale complexe şi care nu includea întotdeauna o formă scrisă într-un alfabet oarecare. Clasa intelectualilor era extrem de restrânsă, nobilimea se încadra într-o cultură cosmopolită etc. Fiecare popor avea o cultură proprie. Pe atunci exista o distincţie netă între cultură şi civilizaţie.

Cum se va desfăşura prigoana creştinismului în noile condiţii? Diferit de la o „împărăţie“ la alta, de la un popor la altul. Cum se poate numi acţiunea prin care în primii ani de instalare a comunismului în Rusia bisericile erau demolate, transformate în muzee şi preoţii închişi? Din punctul de vedere al creştinimului aceasta se numeşte prigoană, din punctul de vedere al comunismului acţiunea îmbracă cu totul alte explicaţii şi cu totul alte cuvinte veţi găsi în documentele oficiale ale vremii. Protestul împotriva demolării unor bisericii devine în documentele oficiale ale statului „nerespectarea ordinii de stat“, „trădare de ţară“ – aşa cum s-a întâmplat în cazul părintelui Gheorghe Calciu.

Istoria cu două feţe

Revenind la cele menţionate mai sus şi anume că, începând din modernitate, nu mai avem consemnate în istoria oficială perioade de prigoană şi prin urmare nici sfinţi mărturisitori, trebuie spus că acest fapt se datorează, printre altele, şi laicizării şi chiar mai grav „despiritualizării“ istoriei. În ce constă aceasta? În primul rând într-o separare strictă a istoriei statului de istoria Bisericii. Se ajunge la situaţia în care istoricii Bisericii nu cunosc istoria cetăţii şi istoricii laici nu cunosc Biserica şi nici istoria ei. Apar practic doi oameni – omul istoric şi omul creştin. Doar că, în fiinţa umană, cele două entităţi nu pot fi separate. Creştinul îşi desfăşoară viaţa în cetate. Biserica trăieşte şi se dezvoltă în cadrul unui stat. Istoria nu mai percepe însă această legătură profundă. În viziunea materialistă istoria e studiată începând cu factorii economici, sociali, politici, culturali şi la coada culturii se poate găsi şi un scurt paragraf despre credinţă sau religie. Viziunea este clar una restrictivă. Nu neg aici progresul pe care istoria, la fel ca şi celelalte ştiinţe, l-a înregistrat în contemporaneitate, dar acest progres nu putea fi anulat de includerea evenimentelor într-o viziune creştină.

De pildă, istoricii medievali îşi elaborau studiile pornind de la sursele istorice existente în acel moment, dar contopindu-le într-o viziune spirituală. Istoricul medieval căuta cauzele unei situaţii în primul rând în spiritualitate şi cultură. Istoricul contemporan interpretează evenimentele din perspectivă materialistă şi caută cauzele lor în economie şi politică. Nu se mai recunoaşte că în secolul XX se poate muri pentru Hristos, deoarece, pe de o parte, cercetătorul nu are cultura religioasă necesară unei astfel de interpretări, iar pe de altă parte documentele oficiale ale statului, pe baza cărora el îşi întemeiază investigaţia, nu consemnează conflicte între Biserică şi stat, ci doar măsuri de ordin cultural pe care statul are dreptul să le intreprindă la un moment dat.

Care-i riscul?

Riscul nerecunoaşterii sfinţilor este imens şi pentru stat, şi pentru Biserică. Pe de o parte, statul nu mai are capacitatea de a evalua corect potenţialul spiritual al naţiunii pe care o reprezintă – statele contemporane sunt constituite pe elementul naţional, care, la rândul lui, a avut un pilon de rezistenţă în Biserică – şi, în consecinţă, poporul nu mai recunoaşte statul ca fiind reprezentativ pentru el.

Pe de altă parte, Biserica, chiar dacă a contribuit esenţial la constituirea statului naţional, riscă să se confunde cu una din structurile lui, sau, şi mai grav, să legitimeze orice regim care se perindă la conducere, luând astfel tacit parte la toate aventurile lui.

Ce s-ar întâmpla însă dacă sfinţii ultimei prigoane ar fi recunoscuţi şi la sinaxar s-ar citi din vieţile lor? Am vedea realitatea. Că suntem cu toţii într-un *montagne russe* blocat şi noi am rămas tocmai cu capul în jos. Ar fi lumină şi apoi durere. Dar, vă asigur că am gândi altfel şi total diferit am aprecia toate aspectele vieţii sociale, politice... Ar fi o lepădare totală de comunism, care ar fi perceput astfel ca un prigonitor al lui Hristos şi nu ca un regim politic oarecare. Dar, mai ales, am simţi suferinţa lui Hristos prin contemporanii noştri. Am înţelege situaţia în care se află creştinul în lumea de azi. Menirea pe care o avem. Am înţelege că această comuniune cu Hristos înseamnă şi asumarea suferinţelor lui, că drumul spre Înviere trece, întotdeauna, prin valea morţii.

Răspuns insultelor funcționarului public Mircea Mihăieș

Dreapta cu filtru

Mircea Platon

În numărul din 8 mai al revistei *România literară*, domnul Mircea Mihăieș găsește de cuviință să intervină, aidoma și ca opțiune stilistică (atonală), și ca substanță (lipsă), lui Mihail Neamțu, în polemica dintre Paul Gottfried/Mircea Platon și Vladimir Tismăneanu. Având în vedere cât de mult datorează profesional domnii Mihăieș și Neamțu dlui Tismăneanu, e normal să intervină în apărarea profesorului din Maryland. Dincolo însă de aceste aspecte care țin de prietenie sau clientelism politic, și asupra cărora nu voi insista, ceea ce rămâne nerezolvat, în ciuda profesionalismului cu care numără dl Mihăieș paginile cărților profesorului Paul Gottfried, e problema (re)definirii Dreptei românești. De aceea, în loc de inutile polemici brodate pe margini de poze, înjurături și cărți necitite, voi încerca în cele ce urmează să clarific ce înțeleg prin Dreapta și unde anume greșesc domnii Tismăneanu și Mihăieș. Pentru că am observat că dl Mihăieș are obiceiul de a nu citi cărțile preopinenților domniei-sale, voi încerca să-mi desfășor argumentul pe puncte.

1. Profesorul Gottfried mă citează pentru a spune următoarele: „Tismăneanu e, de asemenea, vizibil supărat pe politicianul ultranaționalist român Corneliu Vadim Tudor (...) După cum aflu de la prietenul meu român Mircea Platon, a fost exact cruciada pornită de Tismăneanu și de cercul lui împotriva Dreptei tradiționale naționaliste (dar nu expansioniste) cea care i-a permis lui Vadim Tudor să iasă din umbra colaborării cu Ceaușescu spre a forma o mișcare naționalistă agresivă. Războiul dus în România împotriva vechiului centru-dreapta și încercarea de a-l înlocui printr-o clonă a GOP a deschis drumul ascensiunii lui Vadim Tudor ca naționalist român prin excelență."

2. În replică, dl Mihăieș mă întreabă: „Despre care Tismăneanu vorbiți? Despre apropiatul lui Corneliu Coposu și-al ideologiei sale nu tocmai de stânga? Despre cel pe care, recent, îl defineați drept un „guru al dreptei «populare»"? Despre neîmpăcatul adversar al ideologiilor extremiste? Despre subiectul atâtor atacuri ignare desfășurate tocmai în revistele lui Vadim Tudor? Sau despre intelectualul a cărui strălucire nu vă lasă să moțăiți pe prăfuitele bucoavne interbelice? Pe ce vă bazați când deschideți atât de larg baierele dezinformării? Ce probe aveți? Unde și când a atacat Vladimir Tismăneanu «Dreapta tradițională»? La ce personaje, evenimente, formațiuni politice faceți trimitere?"

3. Tot ca replică, dl Tismăneanu își republică un articol din 2005 în care arată cât de mult l-a prețuit pe Corneliu Coposu pentru „verticalitatea" și pentru „onestitatea" sa. În viziunea dlui Tismăneanu, liderul țărănist ar fi fost anticomunist din următoarele motive: „Pentru Corneliu Coposu, comunismul a fost un calvar impus de un ocupant străin unui popor umilit și martirizat. Moartea tragică a lui Iuliu Maniu, modelul său existențial, propria sa detenție de 17 ani, victimizarea sistematică a elitelor politice și culturale, distrugerea economiei de piață și exploatarea sălbatică a țărănimii, au fost tot atâtea elemente care au susținut viziunea radical anticomunistă a lui Corneliu Coposu."

În ceea ce-l privește pe dl Tismăneanu însuși, mărturisește că l-a admirat pe Corneliu Coposu, cot la cot cu Alexandru Bârlădeanu, pentru următoarele motive: „Pentru mine, opțiunea lui Corneliu Coposu, prețuită până și de veteranul comunist Alexandru Bârlădeanu în omagiul publicat în urmă cu zece ani pentru ilustrul dispărut, a fost să se mențină consecvent de partea valorilor democratice și pro-occidentale (...) *Corneliu Coposu a simbolizat ceea ce numesc patriotismul luminat (ori, în termenii filosofiei politice, naționalismul liberal).*" Desigur că între viziunea politică a dlui Tismăneanu și cea a dlui Coposu exis-

Mircea Mihăieş

Vladimir Tismăneanu

tau şi diferenţe: „Evident, puteam să avem dezacorduri, dar poziţiile noastre erau convergente, dacă nu identice, la capitolele cu adevărat importante. Când m-am referit, într-un volum de dialoguri cu Mircea Mihăieş, la radicalismul lui Corneliu Coposu, aveam în vedere verticalitatea sa nedezmințită.“

4. Ajunşi la acest punct, ne vom opri pentru a observa că, pe toată durata acestei polemici, dl Tismăneanu şi ciracii domniei-sale nu au spus nicăieri, niciodată, că în 1998, când a publicat Fantasmele salvării, dl Tismăneanu era de stânga, dar că acum e de dreapta. Că s-a răzgândit. Din contra, ceea ce afirmă dl Tismăneanu, susținut de confederații domniei-sale, e că atunci, ca şi acum, a fost un om al Dreptei şi că poziţiile domniei-sale sunt consecvente cu valorile Dreptei pe care pretinde să o reprezinte acum.

5. Dar dacă lucrurile stau aşa, atunci să ne uităm, de exemplu, în chiar volumul pe care l-a recenzat profesorul Gottfried, în *Fantasmele salvării*. În toată această carte, în care Ion Iliescu, Antonescu, Corneliu Zelea Codreanu, Pavel Coruț sau Corneliu Vadim Tudor apar de nenumărate ori, Iuliu Maniu ori Corneliu Coposu nu sunt menționați niciodată. Cât despre PNȚCD, apare o singură dată, lăudat ca un susținător al „naționalismului civic“ sau „naționalismului liberal/luminat“ (dau citatele în engleză pentru a nu fi acuzat că „trişez“): „Civic nationalism recognizes individual rights as fundamental for the construction of a liberal order and locates the sovereignty of the people in the defense of individual rights for all members of the political community, regardless of ethnic origin and any other differences (...) This vision allows for nationality to be acquired, and rejects the 'genetic' definition of ethnic belonging (...) It is not xenophobic and stresses the need for inclusion and tolerance of minorities. Especially in countries with a turbulent history, this trend should be seen as a constructive development.“ Mai departe, dl Tismăneanu ne spune că naționalismul liberal recunoaşte „the elective dimension of personal identity, and refuses to see the individual as a prisoner of his or her communal belonging. In a certain sense, to the extent that it does not exalt the superiority of the national ideal over any other one,

and does not sacralize the nation as the ultimate and indisputable source of human identity, liberal nationalism can be seen as «post-nationalism».“

Aşadar, ceea ce laudă dl Tismăneanu la Corneliu Coposu e „naționalismul liberal“. Dar acest „naționalism liberal/luminat/civic“ e, de fapt, un „post-naționalism“. Departe de a fi definită de memoria unei origini comune, de o istorie comună, de o limbă comună, de o cultură comună,

națiunea civică/liberală/luminată e definită prin faptul că împarte acelaşi teritoriu şi că apără aceleaşi „valori“ constituționale. După cum e uşor de observat, acest înțeles legalist al națiunii e bazat pe valori abstracte şi universale, impuse de elita de guvernământ maselor recalcitrante. E un mod de a nivela şi, ca atare, nu e conservator pentru că nu respectă realitatea locului. Acest tip de naționalism civic-constituțional poate fi considerat de dreapta doar acolo unde legalismul şi constituționalismul sunt parte a culturii naționale. Dar la români nu sunt, şi de aceea acest „naționalism civic“ nu poate apărea decât ca un import liberal, ca o inginerie socială pentru că îşi propune nu să exprime cultura națională, ci să creeze în mod artificial o cultură națională „civică“. În Germania, acest tip de patriotism constituțional a fost folosit la reeducarea nemților după 1945. În SUA, cei care susțin acest înțeles al naționalismului sunt stânga democrată şi neoconservatorii, care vorbesc de America nu ca de o țară cu un miez etnic anglo-saxon, ci ca de o „țară dedicată unei propoziții“, ca de o țară definită doar prin constituția ei, fără nici o trimitere la specificul cultural, la tradițiile WASP, la realitățile fiecărui stat în parte, care au făcut posibilă această Constituție, această rânduială.

Mai mult, „naționalismul civic“ e o creație a Revoluției Franceze şi, ca atare, responsabil de războaiele civile şi europene pe care le-a adus după sine 1789. Dacă naționalismul etnic poate duce la războaie „tribale“, naționalismul civic poate duce la războaie ideologice, aşa cum a fost masacrul țăranilor din La Vendée. Redefinirea națiunii în termeni constituționali, ideologici în ultimă instanță, atrage după sine epurarea nu etnică, ci politică: a monarhiştilor de către republicani, a creştinilor de către atei, a fumătorilor de către nefumători etc. Rămâne, de exemplu, de discutat dacă regimul „național-comunist“ de care vorbeşte dl Tismăneanu mai tot timpul nu a fost (şi) o formă de „naționalism civic“ de vreme ce abaterea de la linia partidului, de la socialism, de la „orânduirea socialistă“, aducea după sine acuza de „trădător de țară“. URSS i-a persecutat pe ruşi, în anii ’20, pentru a inventa „națiunea sovietică“, o ficțiune legală destinată a ajuta la eradicarea națiunii etnice, culturale, religioase, istorice ruseşti. Națiunea, sub stăpânire sovietică, era definită constituțional, ideologic. Şi ce anume a fost „epopeea națională cinematografică“ dacă nu o încercare de a rescrie istoria românilor în termenii unui continuum nu doar etnic, ci mai ales ideologic? Boierii, deşi români, erau zugrăviți ca trădători dacă nu împărtăşeau valorile eticii şi echității socialiste medievale, în vreme ce Burebista sau Mircea cel Bătrân aveau toate virtuțile unui secretar de partid apropiat de mase.

6. În contrast cu acest „naționalism civic/liberal/luminat“ bun, bun pentru că e „post-naționalism“, dl Vladimir Tismăneanu aşază formele de naționalism dăunător. Şi una din ele e „naționalismul conservator“, descris astfel: „Conservative

nationalism is often associated with Christian democracy and folk traditionalism. Although its proponents formally recognize the importance of individual rights, they tend to exaggerate the role of the past, the influence of the Church, and the nefarious impact of Western mass culture and liberal institutions. In many cases, these groups and parties praise premodern values, especially the agrarian communal bonds, and lambaste the role of financial capital and industry in destroying the pure ethno-religious community. Whether they confess it or not, conservative nationalists have a serious grudge against liberalism, which they portray as soulless, atomistic, and mechanical." Ca exemplu de conservatori naționaliști, dl Tismăneanu îi dă pe Franjo Tudjman și alte „revivalist, traditionalist, «third-way» parties" din România, Ungaria, Slovacia și restul Europei de Est.

O altă formă de naționalism rău e, conform dlui Tismăneanu, „nostalgia etnocentrică" și „naționalismul liturgic" legat în România de „ideologia unor gânditori conservatori-populiști ca poetul romantic din secolul al nouăsprezecelea Mihai Eminescu și filosoful interbelic Nae Ionescu", și în Polonia de gânditori catolici. Dar dacă dl Tismăneanu denunță acești „conservatori populiști", nu o face fără ajutorul unor marxiști precum Slavoj Zizek sau G. M. Tamas, citați admirativ de nenumărate ori pe parcursul cărții și considerați adevărate autorități în privința „patologiilor" societăților est-europene. Sigur, asta era pe vremea când încă nu ni se cerea în *Idei în dialog* să luptăm împotriva lui Zizek. Zizek trebuia mai întâi popularizat și folosit împotriva românilor, așa cum a făcut dl Tismăneanu, pentru ca apoi să putem inventa o dreaptă de carton care să fluture, așa cum face dl Tismăneanu și ucenicii săi de teapa unui Mihail Neamțu, stindardul „luptei" împotriva lui Zizek și a „comunismului".

6. Așadar, ce observăm din aceste fragmente luate chiar din cartea în discuție (aș putea continua exercițiul și pe alte cărți ale dlui Tismăneanu)? Că, așa după cum am spus eu și după cum a arătat și profesorul Gottfried în articolul său, dl Tismăneanu favorizează, ca și Habermas, o ideologie liberală axată pe apărarea unei ordini constituționale clădite pe identificarea rațională și extinderea legislativă a „drepturilor" individuale care nu au nimic de a face cu tradiția, invocată de gânditorii conservatori de la Burke la Russell Kirk. Națiunea etnică, istoria, tradiția, biserica, familia, morala, toate sunt supuse abstracțiunilor iluministe împotriva cărora s-a definit conservatorismul în ultimele două veacuri. Comunitatea istorică e dezmembrată în numele „drepturilor individuale" și caracterului electiv al propriei identități. Dar caracterul electiv al propriei identități, odată legiferat, a stat și stă la baza extinderii „statului dădacă" (*welfare state*) precum și a dezastrului multiculturalist și al corectitudinii politice datorită căruia, de exemplu, dacă dl Mircea Mihăieș decide mâine că vrea să devină femeie, mamă, sau mare scriitor, statul român sau suprastatul european are obligația de a-i respecta și subvenționa împlinirea acestei dorințe.

7. Mai mult, PNȚCD și Corneliu Coposu sunt lăudați pentru ceea ce ar putea caracteriza orice social-democrat sau stângist (în engleză, „liberal", termen de a cărui ambivalență americano/europeană profită dl Tismăneanu) anticomunist, în vreme ce caracteristicile cu adevărat conservatoare, cum ar fi creștinismul lui Corneliu Coposu – sursă a „radicalismului" sesizat cu profund disconfort de dl Tismăneanu –, tradiționalismul ardelean, interesul pentru mica proprietate țărănească amenințată nu doar de stat, ci și de marile corporații sau de mari proprietari, distributismul, cinstirea eroilor istoriei poporului român, toate sunt trecute sub tăcere sau demonizate sub acuzația de „paseism", „naționalism liturgic", „falocrație", „populism fascist" etc. Orice „deviație" conservatoare e stigmatizată de dl Tismăneanu în termeni care aduc aminte de patologizarea inamicului „patriarhal" practicată de Theodor W. Adorno în lucrarea *The Authoritarian Personality*. Astfel popoarele Estului Europei sunt descrise de dl Tismăneanu ca fiind pline de „patologii", „obscurantism", „tribalism", „nevrotice sentimente de autovictimizare", „antisemitism". Ca echivalent american al acestor „patologii" fasciste, dl Tismăneanu menționează discursul acelor oameni politici americani care militează împotriva lui „Big Government"!

Cât despre „radicalismul“ lui Corneliu Coposu şi al opoziţiei anti-Iliescu, el e concediat de dl Tismăneanu ca fiind: „vindictive and moralizing“, „răzbunător şi moralizator“, un „mit al decomunizării“ care, adus la îndeplinire, cu eventuale procese ale liderilor comunişti sau cu adoptarea punctului 8 de la Timişoara, ar duce, ne previne dl Tismăneanu, la „renaşterea practicilor corupte, maligne şi autoritare ale comunismului“. Aşadar dl Tismăneanu ne spunea ceea ce spunea şi dl Iliescu, ambii considerând că opoziţia, şi PNŢCD în special, era „răzbunătoare“ şi, cum altfel, „dictatorială“. Comunistă sau fascistă.

8. Acesta, i-am spus dlui Gottfried şi e evident şi din această carte, e tipul de discurs care, venit de la persoane cu autoritate profesională şi politică precum dl Tismăneanu şi multiplicat de ecourile peşterii societăţii civile, a intimidat orice încercare a PNŢCD de a se defini ca un partid de dreapta conservatoare. Ca atare, tema naţionalismului cultural-conservator, sau figura poetului Mihai Eminescu, „demitizat“ feroce de presa „elitei“, a rămas pe mâinile unui Funar sau ale unui Vadim Tudor. Care au folosit-o pentru a combate şi a distruge PNŢCD.

9. În concluzie, nu cred că cineva care a scris aceste lucruri şi multe altele care au dat o direcţie de stânga dezbaterii politice româneşti din ultimele două decenii poate apărea acum pentru a susţine că a fost şi este de dreapta. Dacă acceptăm ideea patriotismului civic/liberal/luminat, de ce atunci ne-ar păsa de românii din Basarabia, de vreme ce nu împărtăşim aceleaşi valori constituţionale cu ei? Dacă originea comună, istoria comună nu contează, atunci ce ne leagă de basarabeni? În 1998, dl Tismăneanu scria, în *Fantasmele salvării*, că naţionalismul civic e bun pentru că „nu arată prea mult interes sentimental trecutului“. În *Evenimentul zilei* din 6 mai, sub titlul obamaniac de „conservatorismul schimbării“ (!), dl Tismăneanu laudă o recentă carte a dlor Valeriu Stoica şi Dragoş Paul Aligică pentru faptul că: „Nu am găsit nici un nici un grăunte de paseism romantic în această carte.“ Dacă în 1998 dl Tismăneanu era de stânga, atunci, din moment ce astăzi susţine aceleaşi idei în acelaşi fel, înseamnă că şi acum e de stânga. Sau poate că s-a răzgândit şi că încearcă să ne vândă sub denumirea de „dreapta populară“ o dreaptă economică, liberală. Dar asta, aşa cum am arătat în cartea *A treia forţă*, nu e dreapta politică. Dreapta cu filtru a dlui Tismăneanu seamănă prea mult cu neoconservatorimul. Ca atare, e deja fumată.

10. Cât despre întrebarea dlui Mihăieş („De ce suntem atât de ticăloşi?“), îl las să şi-o pună, mereu şi mereu, atunci când se întâlneşte cu prietenii domniei-sale.

P.S. În afară de noi injurii, închei aici şirul intervenţiilor mele pe această temă. Din punctul meu de vedere, echipa Tismăneanu & Co. instrumentalizează filosofia politică. De aceea, nu poţi polemiza cu oameni care nu caută adevărul, ci puterea, şi care, ca atare, modifică în permanenţă înţelesul cuvintelor.

Eminescu n-a murit

Răzvan Codrescu

Prostul crede că Eminescu a murit, ca mamăsa şi ca tată-său. La un om viu eşti curios să ştii mai ales *cum trăieşte*. La un om *mort* eşti curios să ştii mai ales *cum a murit*.

În cazul lui Eminescu: va fi murit el din cauze naturale sau va fi fost ucis? Dacă va fi murit din cauze naturale, cum se crede îndeobşte, va fi fost inima sau „infecţia luetică"? Iar dacă va fi fost ucis, se va fi făcut aceasta cu sau fără premeditare? Dacă nu-l va fi ucis un nebun cu piatra, nu cumva îl vor fi ucis doctorii printr-un tratament nepotrivit? Dar dacă l-au ucis doctorii, ar fi prea banal s-o fi făcut din indolenţă sau nepricepere (*mal praxis*).

Prostul e înclinat aprioric spre ipoteza conspiraţionistă, pe care-o preface repede în certitudine, cu o asumare aproape personală. Incomod ideologic şi incoruptibil moral, Eminescu trebuia eliminat cu orice preţ, mai ales pentru naţionalismul său epidemic. Folosindu-şi complicii din spitale, l-or fi eliminat liberalii, masonii, ovreii, agenţii imperiali (ţarişti sau papistaşi, că toţi ar fi avut motive)? Prostul nu-ţi ascunde că preferă, de departe, ca pe o sinteză malefică universală, explicaţia „răzbunării iudeo-masonice", desigur cu bătaie mai lungă: neamul românesc. Cei care au umblat şi umblă cu obstinaţie să ne scoată din istorie, aceia ni l-au mătrăşit şi pe Eminescu (aşa cum ne-au mătrăşit, se ştie, toţi cîrmuitorii şi luminătorii „vizionari", de la Mihai Viteazul pînă la... Nicolae Ceauşescu).

Pentru prost, Eminescu nu e destul de mare ca să nu fi murit, dar e destul de mare ca să nu fi putut muri de o moarte obişnuită sau accidentală. Pentru el, cazul Eminescu se reduce pînă la urmă la această dimensiune senzaţionalistă a morţii. Două lucruri i se par prostului esenţiale: că Eminescu *e mort* şi că *n-a murit de moarte bună*.

Că Eminescu ar putea fi viu, prostului nici măcar nu-i trece prin cap. Prostul nu poate înţelege că Eminescu – şi oamenii de talia lui Eminescu, vrednici să stea, zicea Noica, la cina cea de taină a culturii europene – se află mai presus de moarte. Eminescu n-a murit, ci doar s-a retras în eternitate, cu viaţa pe moarte călcînd, ca reper veghetor nu doar pînă azi, ci pînă la capătul vremurilor – perpetuu izvor spiritual de trăire şi conştiinţă românească. Viaţa noastră fără de moarte şi „conştiinţa noastră mai bună".

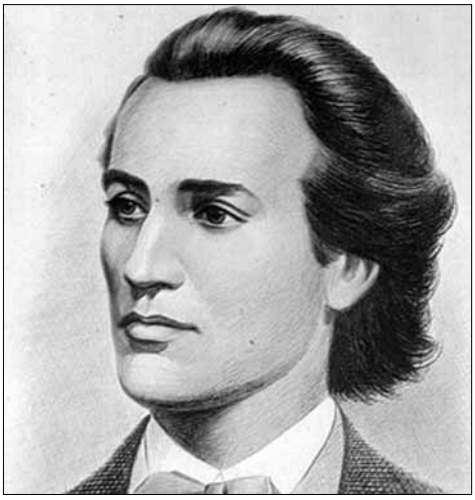

Contrar părerii prostului, e inesenţial *cînd* şi *cum* s-a retras Eminescu în eternitatea lui (şi a neamului). A-l trata ca pe un „mort" şi a rîma cu voluptate în circumstanţele (reale sau închipuite) ale „morţii" lui reprezintă simptomul supremei neînţelegeri. Cecitatea mai ucigaşă decît toate conspiraţiile istoriei.

Ar fi mult mai interesant şi mai profitabil să li se pună în evidenţă noilor generaţii în ce fel şi în ce măsură este Eminescu *viu*. Să ne adîncim nu în anecdotica senzaţionalistă a morţii lui inesenţiale, ci în miracolul inepuizabil al ne-morţii lui esenţiale. Cum se face că Eminescu ne e – sau măcar ne poate fi – mereu prezent şi mereu aproape, că nu se lasă asasinat nici prin impietate şi nici prin pietate, că e în stare să sfideze la fiecare pas, cu o sclipire de gînd sau cu un zvon de vers, proverbiala „uitare românească"?

Nu, în Eminescu nu avem de răzbunat un mare mort, ci de asumat şi de valorificat creator, prin bună cuminecare, un dăinuitor harismatic, un principiu de nemurire. Nu recursul la moartea lui, ci această eternă actualitate a sa, împletită firesc „în viul vieţii", constituie temeiul şi îndreptăţirea eminescianităţii, eminescianismului, eminescologiei. Cultural vorbind, Eminescu e viaţă, iar viaţa lui e lumina noastră, pe care întunericul nu a înghiţit-o.

Faţă de prostimea adulatoare şi obsedată patetic de scenariul morţii lui, adversarii declaraţi şi înverşunaţi ai lui Eminescu, români şi neromâni, se întîmplă să fie în felul lor mai lucizi şi mai realişti: ei ştiu bine că Eminescu nu e mort, că Eminescu trăieşte, că Eminescu e chiar mai viu decît viaţa, şi de aceea încearcă disperat să-l ucidă măcar în sufletele noastre, să ne pustiască de prezenţa lui îndărătnică. Nu împotriva unor presupuşi ucigaşi de odinioară s-ar cădea să vitupereze cei ce se vor astăzi „cruciaţi" ai românismului şi eminescianismului, ci mai abitir împotriva acestor ucigaşi curenţi, mult mai parşivi şi mai primejdioşi „în durata lungă a istoriei". Prostul percepe însă realitatea anapoda şi-şi consumă invariabil gloanţele trăgînd acolo unde nu trebuie.

Pe adevăratul Eminescu nu ni l-a ucis nimeni, dar sînt destui care se chinuiesc să-l ucidă pînă azi şi care-şi freacă mîinile de satisfacţie să ne vadă tratîndu-l de bunăvoie ca pe un mort, sau luptîndu-ne ipotetic cu nălucile trecutului şi neglijînd provocările insidioase ale prezentului...

Dar pînă la urmă, creştineşte, îl înţelegi şi pe prost. Ce să facă el cu un Eminescu viu, care obligă la efort intelectual şi la asumare creatoare, la dezmărginirea naţionalului în universal şi întruchiparea universalului în naţional?! Pe prost nu-l ţin brăcinarii să *co-existe* cu Eminescu, ci doar să-i *post-existe* vindicativ, într-o sterilitate opărită şi agramat vociferantă, cu care atrage atenţia altor proşti de teapa lui şi induce iluzia unei implicări justiţiare, ba chiar mai face şi cîte-un ban (căci senzaţionalismul ieftin se vinde bine în ţara celor „proşti, dar mulţi").

Aşa cum un om deştept n-are ce face cu un Eminescu mort, tot aşa prostul n-are ce face cu un Eminescu viu. Dar Eminescu este cu atît mai mare şi mai viu cu cît şi-anticipat nu o dată această posteritate jenantă şi reuşeşte să dăinuiască în paralel cu ea, în aşteptarea mesianică a unei româneşti „minţi de pe urmă" – care s-ar putea să nu ne mai vină deloc, sau să ne vină mult prea tîrziu... Dacă însă nimic altceva nu va mai rămîne din noi, va rămîne negreşit Eminescu cel viu, mărturisind de unul singur – la judecata din urmă a neamurilor, cum îi plăcea lui Noica să spună – că Dumnezeu a pus sămînţă bună atunci cînd ne-a menit să fim „un strat de cultură la gurile Dunării".

Nu, Eminescu n-a murit şi nu va muri niciodată. Dar noi ne dovedim tot mai incapabili să-i onorăm nemurirea. Şi neputînd trăi „pe limba lui"*, preferăm să-l decretăm mort „pe limba noastră"* şi să facem din el adevăratul „cadavru din debara" al intempestivei prostii epigonice. Al prostiei care nici măcar nu doare. Şi despre care ajungi să nu mai ştii dacă este cauză, efect sau doar condiţie favorizantă a ticăloşiei voioase în care ne trăim traiul şi ne mîncăm mălaiul, la porţile manelizate ale Orientului.

* Să citeşti, să meditezi, să visezi, să creezi, să jertfeşti, să respiri cultură prin toţi porii tăi, dar să nu pierzi sensul genuin al vieţii, să ai fascinaţia perfecţiunii şi a universalului, să obţii „sunetul secund" al limbii tale şi să ridici cuvintele pînă la Cuvînt.

* Să parazitezi pe spinări ilustre, să păcăleşti contextul, să-ţi drapezi puţinătatea, să obţii efecte ieftine, să cucereşti vulgul şi să-i împărtăşeşti deliciile grobiene, să cobori Logosul la logoree şi chipul divin la măştile Bestiariului.

Abonați-vă la ROST!

Avantaje:

● Primiți revista acasă ● Nu pierdeți nici un număr al acestei reviste de colecție
● Plătiți mai puțin cu 25% decât la chioşc ● Taxele poştale sunt suportate de redacție

Vă puteți abona:

● trimițând contravaloarea prin mandat poştal (în care specificați citeț numele, adresa completă, telefonul şi perioada de abonament) pe numele Târziu Claudiu Richard, Oficiul Poştal 23, Căsuța Poşatală 27, sector 6, Bucureşti;

● achitând contravaloarea abonamentului în contul **RO25BACX0000000107363250**, deschis la **Unicredit Țiriac Bank, Sucursala Orizont – Bucureşti,** pe numele **Asociației** ROST, cod fiscal 12495302**,** după care veți trimite copia chitanței şi o scrisoare în care solicitați abonamentul la **CP 27, Oficiul Poştal 23, Bucureşti**.

Prețul în țară:	**Prețul în străinătate:**
– 18 lei – 6 luni	- 50 euro/ an în Europa
– 36 lei – un an	- 70 USD/ an pentru celelalte continente

În acest număr semnează: ● **Mihail Albişteanu** – profesor, publicist, doctorand în Istorie ● **Pr. Savatie Baştovoi** – ieromonah la Mănăstirea Noul Neamț din Basarabia, publicist, ultima carte publicată: *Singuri în fața libertății* (Cathisma, 2009) ● **Emilia Corbu** – doctor în istorie, arheolog, ultima carte publicată: *Sudul României în Evul Mediu timpuriu* (2006) ● **Flori Bălănescu** – doctor în Istorie, publicist, ultima carte publicată: *Dialog cu Paul Goma* (Vremea, 2008) ● **Viorica Călinescu** – inginer, fost deținut politic ● **Răzvan Codrescu** – scriitor, ultima carte publicată: *Ghid pascal* (Christiana, 2009) ● **Dan Dungaciu** – doctor în Socilogie, conferențiar universitar, Universitatea Bucureşti, publicist, ultima carte publicată: *Cine suntem noi?* (Cartier, 2009) ● **Daniel Focşa** – licențiat în Istorie şi Filosofie, master în Istorie, publicist, ultima carte publicată: *Escadrila Albă. O istorie subiectivă* (Vremea, 2008) ● **Paul S. Grigoriu** – muzician, publicist ● **Raluca Ierina** – licențiată în Sociologie, master în Administrație Publică şi Dezvoltare Comunitară ● **Constantin Mihai** – doctor în litere la Universitatea Michel de Montaigne, Bordeaux 3, asistent universitar, ultima carte publicată: *Gilbert Durand. Les Métamorphoses de l'anthropologie de l'Imaginaire* (2009) ● **Constantin Miu** – profesor, doctor în litere, publicist ● **Dragoş Moldoveanu** – licențiat în Ştiințe Politice, Universitatea Bucureşti, publicist ● **Paul Nistor** – doctor în Istorie, cercetător la Institudul „A.D. Xenopol" – Iaşi, autor al volumului *Înfruntând vestul. PCR, România lui Dej şi politica americană de îngrădire a comunismului* (2005) ● **Oana Cristina Patrichi** – licențiată în Drept şi în linvistică (Japoneză-Engleză), doctorand în Relații Internaționale la Trier – Germania ● **Mircea Platon** – doctorand în Istorie la Columbus University din Ohio - SUA, scriitor, ultima carte publicată: *A treia forță* (împreună cu Ovidiu Hurduzeu, Logos, 2008) ● **Alexandru Racu** – doctorand în Ştiințe Politice la Ottawa – Canada ● **Paul-Gabriel Sandu** – student la Facultatea de Filosofie a Universității Bucureşti ● **Marcel Răduț Selişte** – publicist, licențiat în Teologie, master în Comunicare şi Realții Publice, a publicat volumul *Cu căruța prin democrația românească* (Sud, 2009) ● **Claudiu Târziu** – jurnalist.

Citiți si revistele „**Atitudini**", „**Puncte cardinale**" şi „**Presa ortodoxă**"

Nr. 1 – martie 2003, dedicat lui Nicu Steindhardt
Nr. 2 – aprilie 2003, dedicat lui Mircea Eliade
Nr. 3 – mai 2003, dedicat lui Lucian Blaga
Nr. 4 – iunie 2003, dedicat lui Mihai Eminescu
Nr. 5 – iulie 2003, dedicat lui Nicolae Paulescu
Nr. 6 – august 2003, dedicat lui Sandu Tudor
Nr. 7 – septembrie 2003, dedicat lui Nae Ionescu
Nr. 8 – octombrie 2003, dedicat lui Valeriu Gafencu
Nr. 9 – noiembrie 2003, dedicat Părintelui Dumitru Stăniloae
Nr. 10-11 – decembrie 2003, dedicat lui Vasile Băncilă
Nr. 12 – februarie 2004, dedicat lui Nichifor Crainic
Nr. 13 – martie 2004, dedicat lui Mircea Vulcănescu
Nr. 14-15 – aprilie-mai 2004, dedicat lui Radu Gyr
Nr. 16 – iunie 2004, dedicat lui Vintilă Horia – epuizat
Nr. 17 – iulie 2004, dedicat lui Ştefan cel Mare – epuizat
Nr. 18 – august 2004, dedicat lui Ernest Bernea
Nr. 19 – septembrie 2004, dedicat lui Constantin Noica
Nr. 20 – octombrie 2004, dedicat Părintelui Arsenie Boca – epuizat
Nr. 21-22 – noiembrie-decembrie 2004, dedicat Părintelui Constantin Galeriu
Nr. 23 – ianuarie 2005, dedicat lui Vasile Lovinescu
Nr. 24 – februarie 2005, dedicat lui Octavian Goga
Nr. 25-26 – martie-aprilie 2005, dedicat Părintelui Constantin Voicescu
Nr. 27 – mai 2005, dedicat lui Nicolae Iorga – epuizat
Nr. 28 – iunie 2005, dedicat Părintelui Arsenie Papacioc – epuizat
Nr. 29 – iulie 2005, dedicat Părintelui Zosim Oancea
Nr. 30 – august 2005, dedicat lui Vasile Voiculescu
Nr. 31 – septembrie 2005, dedicat Părintelui Liviu Brânzaş
Nr. 32 – octombrie 2005, dedicat lui Aron Cotruş
Nr. 33 – noiembrie 2005, dedicat Părintelui Iustin Pârvu
Nr. 34 – decembrie 2005, dedicat lui Paul Goma
Nr. 35 – ianuarie 2006, dedicat lui Horia Bernea
Nr. 36 – februarie 2006, dedicat lui Ioan Alexandru
Nr. 37 – martie 2006, dedicat Părintelui Teofil Părăian
Nr. 38 – aprilie 2006, dedicat Părintelui Calciu
Nr. 39 – mai 2006, dedicat lui Pan M. Vizirescu
Nr. 40-41 – iunie-iulie 2006, dedicat lui Ion Gavrilă
Nr. 42-43 – august-septembrie 2006, dedicat Părintelui Adrian Făgeţeanu
Nr. 44 – octombrie 2006, dedicat lui Gabriel Constantinescu
Nr. 45 – noiembrie 2006, dedicat lui Simion Mehedinţi
Nr. 46 – decembrie 2006, dedicat Părintelui Rafail Noica
Nr. 47-48 – ianuarie-februarie 2007, dedicat Părintelui Benedict Ghiuş
Nr. 49 – martie 2007, dedicat lui Ioan Ianolide – epuizat
Nr. 50 – aprilie 2007, dedicat lui Marcel Petrişor
Nr. 51 – mai 2007, dedicat părintelui Nicodim Mândiţă
Nr. 52 – iunie 2007, dedicat Mitropolitului Bartolomeu
Nr. 53-54 – iulie-august 2007, dedicat Părintelui Trifa

Nr. 55 – septembrie 2007, dedicat lui Alexandru Mironescu
Nr. 56 – octombrie 2007, dedicat Părintelui Sofian Boghiu
Nr. 57 – noiembrie 2007, dedicat lui Teodor M. Popescu
Nr. 58 – decembrie 2007, dedicat lui Demostene Andronescu
Nr. 59-60 – ianuarie-februarie 2008, dedicat Părintelui Ioanichie Bălan
Nr. 61 – martie 2008, dedicat lui Dan Botta
Nr. 62 – aprilie 2008, dedicat Maicii Mihaela Iordache
Nr. 63 – mai 2008, dedicat Mitropolitului Nicolae Colan
Nr. 64 – iunie 2008, dedicat Aspaziei Oţel Petrescu
Nr. 65 – iulie 2008, dedicat Părintelui Mina Dobzeu
Nr. 66 – august 2008, dedicat Mariei Brâncoveanu
Nr. 67 – septembrie 2008, dedicat Părintelui Chesarie Gheorghescu
Nr. 68 – octombrie 2008, dedicat Părintelui Marcu de la Sihăstria
Nr. 69 – noiembrie 2008, dedicat lui George Racoveanu
Nr. 70 – decembrie 2008, dedicat lui Constantin Oprişan
Nr. 71-72 – ianuarie-februarie 2009, dedicat lui Gheorghe Stănescu
Nr. 73 – martie 2009, dedicat lui Grigorie Leu
Nr. 74 – aprilie 2009, dedicat Părintelui Cleopa

Cei care doresc să-şi completeze colecţia publicaţiei ROST pot trimite contravaloarea revistei (3 lei/exemplar), prin mandat poştal, pe numele: Târziu Claudiu Richard, OP 23, CP 27 Bucureşti. Precizaţi pe mandatul poştal ce număr al revistei doriţi, în cîte exemplare şi adresa dvs. Pentru informaţii sunaţi la tel.: 0740.103.621